This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

PB
2273
.R4
1905

BUHR A
a39015 01815894 2b

SERIES OF WELSH TEXTS

YSPRYD GWYRDD · YSPRYD DYALL ·

1817
ARTES VERITAS SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

W/6509

7/6

PB
2273
.R4
1905

Mabinogion

Pedeir Kainc

y Mabinogi

Breuddwyd Maxen

Lludd a Llevelys

OXFORD
W. STANFORD & CO., 133 HIGH STREET
PWLLHELI: J. G. E., LLANBEDROG
1905

OXFORD
PRINTED AT THE CLARENDON PRESS
BY HORACE HART
PRINTER TO THE UNIVERSITY

Minor Lang.
Thorp
11-30-39
39528

Preface

THIS edition is simply a reduced reproduction of pages 1–99 of vol. i of the *Red Book of Hergest,* edited by Professor Rhŷs and the writer in 1887. It is issued in this form to meet the immediate requirements of the Welsh Classes in the University Colleges of Wales, though it is hoped that its circulation will not be circumscribed by the walls of the lecture-rooms. As all the earliest known texts of the Mabinogion and Arthurian Romances have been printed, and a complete edition with a full glossary and notes is in preparation, the bare text is here offered.

J. GWENOGVRYN EVANS.

TREMVAN,
PWLLHELI.

Pwyll, Prince of Dyved.

Llyma dechꝛeu mabinogi.

Pwyll penndeuic dyuet aoed yn arglỽyd ar ſeith cantref dyuet. a thꝛeigylgweith ydoed yn arberth pꝛiflys idaỽ. adyuot yn yuryt ac yny vedỽl uynet y hela. Sef kyfeir oe gyuoeth avynnei y hela glynn cuch. Ac ef agychwynnwys y nos honno o arberth. ac adoeth hyt ympenn llwyn diarwya. ac yno y bu y nos honno. a thꝛannoeth yn Ieuenctit ydyd kyuodi aoꝛuc adyuot ylynn cuch y ellỽng y gỽn dan y coet. Achanu y goꝛn adechꝛeu dygyuoꝛ yꝛ hela. acherdet yn ol y cỽn ac ymgolli ae gedymdeithon. ac ual ybyd yn ymwarandaỽ allef yꝛ erchwys. ef aglywei llef erchwys arall. ac nyt oedynt vn llef. a hynny yndyuot ynerbyn y erchwys ef. Ac ef awelei lannerch yny coet ouaes gwaſtat. ac ual ydoed y erchwys ef yn ymgael ac yſtlys y llannerch. ef awelei carỽ ovlaen yꝛ erchwys arall. A pharth apherued yllannerch llyma yꝛ erchwys aoed yny ol yn ymoꝛdiwes ac ef. ac yny vỽꝛỽ yꝛ llaỽꝛ. Ac yna edꝛych ohonaỽ ef ar liỽ yꝛ erchwys heb hanbỽyllaỽ edꝛych ar y carỽ. Ac oꝛ awelſei ef ohelgỽn ybyt. ny welſei cỽn un lliỽ ac ỽynt. Sef

llıw oed arnunt. Claerwynn llathꝛeit. Ac eu cluſteu yngochyon. Ac ual y llathrei wynnet y cỽn y llathꝛei cochet y cluſteu. Ac ar hynny att y kỽn y doeth ef. A gyꝛru yꝛ erchwys aladyſſei y carỽ ymeith. a llithyaỽ y erchỽys ehunan ar y carỽ. Ac ual y byd yn llithyaỽ y cỽn. ef awelei varchaỽc yn dyuot yn ol yꝛ erchwys y ar varch erchlas maỽꝛ.* A choꝛn canu am y vynỽgyl. Agỽiſc ovꝛethyn llỽyttei ymdanaỽ yn wiſc hela. Ar hynny y marchaỽc adoeth attaỽ ef. Adywedut ual hynn ỽꝛthaỽ. A vnbenn heb ef mi aỽnn pỽy ỽyt ti. Ac nyſuarchaf i well ytti. Ie heb ef ac atuyd. y mae arnat oenryded ual naſdylyy. Dioer heb ef nyt teilygdaỽd vy anryded am hetteil y hynny. A vnbenn heb ynteu beth amgen. Y roſi aduỽ heb ynteu dy annwybot dyhun. ath anſyberwyt. Pa anſyberwyt unben aweleiſt ti arnaſi. Ny weleis anſyberwyt vỽy ar ỽꝛ heb ef. no gyꝛru yꝛ erchwys aladyſſei y karỽ ymeith. allithyaỽ dy erchwys dy hun arnaỽ. hynny heb ef anſyberwyt oed. Achynnyt ymdialỽyf athi. y roſi aduỽ heb ef mi awnaf o agclot itt gỽerth can carỽ. Avnben heb ef oꝛ gỽneuthum gam mi abꝛynaf dy gerẽnyd. Padelỽ heb ynteu ypꝛyny di. Ỽꝛth ual y bo dy enryded. ac ny ỽni pỽy ỽyt ti. Brenhin coꝛonaỽc ỽyſi ynywlat yd henwyf o honei. Arglỽyd heb ynteu dyd da itt. aphawlat yd henỽyt titheu o honei. O annỽuyn heb ynteu. Araỽn vꝛenhin annỽvyn ỽyſi. Arglỽyd heb ynteu paſſuryf y kaffaf i dy gederennyd di. llyma yꝛ wed ykeffy heb ynteu. Gỽꝛ yſſyd gyuerbyn y gyuoeth amkyuoeth ynneu yn ryuelu arnaf yn

wasstat. Sef y6 h6nn6. Hafgan bꝛenhin o ann6uyn. ac yꝛ g6aret goꝛmes h6nn6 y arnaf. ahynny aelly di ynha6d y keffy vygkerennyd. Minneu awnaf hynny heb ynteu ynllawen. amanac ditheu ymi pafuryf y gall6yf hynny. Managaf heb ynteu‿ llyna val y gelly. Mi awnaf a thi gedymdeithas gadarn. Sef ual yg6naf. mi ath rodaf di ymlle i yn ann6uyn. ac arodaf ywreic deckaf aweleist eiryoet y gyscu y gyt athi beunoeth. am pꝛyt ynheu amgosked arnat ti. hyt nabo g6as ystauell nas6ydya6c nadyn arall oc am kanlynnwys i eiryoet awypo na bo miui vych di. ahynny heb ef hyt ympenn y vl6ydyn oꝛdyd auoꝛy. ac an kynnadyl yna yny lle honn. Ie heb ynteu kyt b6yfi yno hyt ympenn y vl6ydyn. pagyfuar6yd avyd ymi o ymgael ar g6ꝛ adywedy di. Bl6ydyn heb ef yheno ymae oet yrofi ac ef ar yryt. abyd di ym rith i yno heb ef. acun dyꝛna*6t arodych di ida6 ef. ny byd by6 ef oh6nn6. achyt archo ef ytti yꝛ eil. nadyꝛo yꝛ aymbilio athi. Yꝛ arod6n i ida6 ef hagen. kystal achynt ydymladei a mi dꝛannoeth. Ie heb y p6yll beth awnaf i ymkyuoeth. Miawnaf heb yꝛ ara6n nabo yth gyuoeth na g6ꝛ nag6ꝛeic awypo nabo tidi wyfi. amiui aaf yth le di‿ ynllawen heb y p6yll amiui aaf ragof. Dilesteir uyd dyhynt ac ny russya dim ragot yny delych ymkyuoeth i. amiauydaf hebꝛygyat arnat. ef aehebꝛygya6d yny welas y llys ar kysuanned. llyna heb ef y llys arkyuoeth yth uedyant‿ a chyrch y llys nyt oes yndi neb nyth adnapo‿ ac 6ꝛth ual y g6elych yg6assanaeth yndi yd adnabydy voes y

ỻys. kyꝛchu y ỻys aoꝛuc ynteu Ac ynyỻys ef awelei hundyeu aneuadeu ac yſtaueỻoed. ac adurn teckaf oꝛ awelſei neb o adeiladeu. Ac yꝛneuad y kyrchwys ydiarchenu. ef adoeth mackỽyeit agỽeiſſon ieueinc ydiarchenu. Aphaỽp ual ydelynt kyuarch gỽeỻ awneynt idaỽ. Deu uarchaỽc adoeth ydynnu y wiſc hela y amdanaỽ. Ac y wiſcaỽ eurwiſc obali ymdanaỽ. Ar neuad agyweirywyt. ỻyna y gỽelei ef teulu a niueroed. ar niuer hardaf a chyweiryaf oꝛ awelſei neb yndyuot ymywn. ar urenhines y gyt ac ỽynt yn deckaf gỽꝛeic oꝛ awelſei neb. Ac eurwiſc ymdanei obali ỻathreit. Ac ar hynny y ymolchi yd aethant. achyꝛchu y byꝛdeu aoꝛugant. Ac eiſted awnaethant ual hynn. Y urenhines oꝛ neiỻparth idaỽ ef. Ar iarỻ debygyei ef oꝛparth araỻ. adechꝛeu ymdidan awnaeth ef ar vꝛenhines. Ac oꝛ awelſei eiryoet ỽꝛth ymdidan ahi. diſemylaf gỽꝛeic a bonhedigeidaf y hannỽyt ae hymdidan oed. Athꝛeulaỽ awnaethant bỽyt aỻynn a cherdeu Achyuedach. Oꝛ awelſei o hoỻ lyſſoed y dayar. ỻyna y ỻys diwaỻaf o vỽyt aỻynn. ac eur leſtri atheyꝛndlyſſeu. Amſer adoeth udunt y uynet ygyſcu. Ac y gyſgu ydaethant ef ar urenhines. Ygyt ac ydaethant yꝛ gỽely ymchoelut y wyneb att yꝛ erchwyn aoꝛuc ef. Ae gevyn attei hitheu. o hynny hyt trannoeth. ny dywaỽt ef ỽꝛthi hi vngeir. Trannoeth tirionỽch ac ymdidan hegar auu y ryngtunt. Peth bynnac ogarueidꝛỽyd avei y ryngtunt ydyd. ny bu un nos hyt ympenn y vlỽydyn amgen noc auu * y nos gyntaf. Treulaỽ y vlỽydyn awnaeth dꝛỽy hela

acherdeu achyfedach acharueidrẃyd ac ymdidan achedymdeithon. hyt ynos ydoed oet y gyfranc. Ynoet y nos honno kyſtal y doei y gof yꝛ dyn eithaf ynyꝛ hollgyuoeth yꝛ oet. Ac yntev adoeth yꝛ oet agẃyꝛda y gyuoeth y gyt ac ef. Ac ygyt ac ydoeth yꝛ ryt. marchaẃc agyuodes y vynyd. Ac adywaẃt val hynn. A wyꝛda heb ef ymwrandeẃch ynda y rẃng y deu vꝛenhin ymae yꝛ oet hẃnn y ryngtunt. Ahynny rẃng eudeu goꝛf elldeu. Aphop un ohonunt yſſyd haẃlẃꝛ ar ygilyd ahynny amdir. adayar. Afegur ydigaẃn pẃb o honaẃch vot eithyꝛ gadu y ryngtunt ẃy elldeu. Ac ar hynny y deu urenhin aneſſayſſant ygyt amperued y ryt. ac ym-gyuaruot. Ac ar y goſſot kyntaf y gẃꝛ aoed ynlle araẃn aoſſodes ar hafgan ymperued bogel ydaryan yny hyllt yn deu hanner ac ynytyꝛr yꝛ arueu. Ac yny vyd hafgan hyt y vꝛeich ae paladyꝛ dꝛos pedꝛein y varch yꝛllaẃꝛ. Ac agheuaẃl dyꝛnaẃt yndaẃ ynteu. A unben heb yꝛ hafgan padylyet oed itti ar vy angeu i. nyt yttoedẃn i yn holi dim ytti. ny wydẃn achaẃs itt heuyt ym llad i. Ac yꝛ duẃ heb ef canys dechꝛeueiſt vyllad. goꝛffen. A vnbenn heb ynteu. ef aeill vot yn ediuar gennyf awneuthun itt. keis ath ladho ny ladaf i di. Vyg gẃyꝛdakywir heb yꝛ Hafgan dygẃch vi odyma. neut teruynedic agheu y mi. nyt oes anſaẃd ymi ych kynnal chẃi bellach. Vyggẃyꝛda ynheu heb y gẃꝛ aoed ynlle araẃn kymerẃch ych kyuarẃyd agẃybydẃch pẃy a dylyy bot ynwyꝛ ymi. Arglẃyd heb y gẃyꝛda paẃb ae dylyy. kanyt oes vꝛenhin arholl annẃvyn namyn ti.

Ie heb ynteu adel ynwaredaỽc iaỽn yỽ y gymryt. Ac ar ny del ynvuud. kymheller o nerth cledyſeu. Ac ar hynny kymryt gỽꝛogaeth y gỽyꝛ adechꝛeu goꝛeſgyn ywlat. Ac erbynn hanner dyd dꝛannoeth ydoed yny vedyant y dỽy deyꝛnas. Ac ar hynny ef a gerdỽys parth ae gynnadyl. Ac adoeth y lyn cuch. A phandoeth yno ydoed araỽn vꝛenhin annỽuyn yny erbyn. Llaỽen vu pob vn ỽꝛth y gilyd ohonunt. Ie heb yꝛ araỽn duỽ adalo itt dy gedymdeithaſ mi ae kigleu. Ie heb ynteu pandelych dy hun yth wlat. ti awely awneuthum yrot ti. A wnaethoſt * heb ef yrofi. duw ae talo itt. Yna yrodes araỽn y ffuryf ae dꝛych ehun y pỽyll pendeuic dyuet. Ac y kymerth ynteu y ffuryf ehun ae dꝛych. Ac y kerdaỽd araỽn racdaỽ parth aelys y annỽvyn. ac y bu digryf gantaỽ ymwelet ae niuer ac ae teulu. kanys gỽelſei yꝛ yſtalym. Wynteu hagen ny wybuyſſynt y eiſſeu ef. Ac ny bu newydach gantunt y dyuodyat nochynt. Y dyd hỽnnỽ a dꝛelwys trỽy digrifỽch allewenyd. Ac eiſted ac ymdidan ae wreic ac aewyꝛda. Aphan vu amſerach kymryt hun no chyuedach y gyſcu ydaethant. Y wely agyꝛchwys y bꝛenhin ae wreic aaeth attaỽ. Kyntaf y gỽnaeth ef ymdidan ae wreic. ac ymyrru ardigrifỽch ſerchaỽl acharyat arnei. Ahynny nyſgoꝛdyſynaſſei hi yꝛ yſblỽydyn. Ahynny avedylyỽys hi. Oi aduỽ heb hi paamgen vedwl yſſyd yndaỽ ef heno noc ary uu yſ blỽydyn y heno. Amedylyaỽ awnaeth ynhir. Agỽedy y medỽl hỽnnỽ dyhunaỽ aỽnaeth ef. Apharabyl adywaỽt ef ỽꝛthi hi ar eil ar trydyd. Ac

atteb nys kauas ef genthi hi yn hynny. Paachaὃs heb ynteu nadywedy di ὃꝛthyſi. Dywedaf ὃꝛthyt heb hi nadywedeis yſ blὃydyn y gymeint yny kyfryὃ le ahὃnn. Paham heb ef. ys glut abeth ydymdidanyſſam ni. Meuyl im heb hi yꝛ yſ blὃydyn y neithwyꝛ oꝛ pan elem yn yblic yndillat gὃely na digrifὃch nac ymdidan nac ymchoelyt ohonat dy wyneb attafi ynchwaethach auei vὃy nohynn oꝛ bu yrom ni. Ac yna y medylyὃys ef. Oia arglὃyd duὃ heb ef kadarn avngὃꝛ y gedymdeithas adiffleis a geueis i yngedymdeith. Ac yna y dywaὃt ef ὃꝛth y wreic. Arglὃydes heb ef na chabladi viui. Y rofi aduὃ heb ynteu ny chyſgeiſ ynneu ygyt athitheu yꝛ ys blὃydyn y neithwyꝛ. Ac ny oꝛwedeis. Ac yna menegi y holl gyſaranc awnaeth idi. Y duὃ ydygaf vyngkyffes heb hitheu. gauael gadarn ageueiſt ar gedymdeith ynherὃyd ymlad aphꝛouedigaeth ygoꝛff achadὃ kywirdeb ὃꝛthyt titheu. Arglὃydes heb ef ſef ar ymedὃl hὃnnὃ ydoedὃn ynheu. tradeweis ὃꝛthyt ti. di ryued oed hynny heb hitheu. Ynteu pὃyll pendeuic dyuet adoeth y gyuoeth ac y wlat. adechꝛeu amouyn agὃyꝛda y wlat beth uuaſſei y arglὃydiaeth ef arnadunt hὃy y vlὃydyn honno. y ὃꝛth ryuuaſſei kynno hynny. Arglὃyd heb ὃy ny bu gyſtal * dy wybot. ny buoſt gyn hegaret gὃas ditheu. ny bu gynhaὃſſet gennyt titheu treulaὃ dy da. ny buwell dy doſparth eiryoet noꝛ ulὃydyn honn. y rofi aduὃ heb ynteu ys iaὃn abeth yὃ ychὃi diolὃch yꝛ gὃꝛ auu ygyt achὃi. Allyma ygyfranc ual y bu ae datkanu oll obὃyll udunt. Ie arglὃyd heb ὃy

diol6ch y du6 kaffel ohonat y gedymdeithas honno. ar argl6ydiaeth aga6ssam ninheu. y vl6ydyn honno nys attygy y gennym ot g6nn. nac attygaf y rofy adu6 heb ynteu b6yll. ac o hynny allan dechreu kadarnhau kedymdeithas y ryngtunt. ac anuon o bop un y gilyd meirch a milg6n a hebogeu. a phob kyfry6 dl6s or a debygei bop vn digrifhau med6l ygilyd ohona6. Ac oacha6s y drigyant ef y vl6ydyn honno yn ann6uyn. a g6ledychu ohona6 yno mor l6ydyannus a d6yn yd6y deyrnas yn vn dyd dr6y y dewred ef ae vil6ryaeth y diffygywys y en6 ef ar p6yll penndeuic dyuet. ac y gelwit p6yll penn ann6uyn o hynny allan. a threigylg6eith ydoed yn arberth prif lys ida6 a g6led darparedic ida6 ac y niueroed ma6r owyr ygyt ac ef. A g6edy y b6yta kyntaf kyuodi y orymdeith a oruc p6yll. a chyrchu penn gorsed a oed uch la6 y llys a elwit gorsed arberth. argl6yd heb un or llys kynnedyf yr orsed y6. pa dylyeda6c bynnac a eisted o arnei nat a odyno heb vn or deupeth. ae kymri6 ae archolleu. neu ynteu a welei ryueda6t. Nyt oes arnaf i ovyn kael kymri6 neu archolleu ym plith hynn o niuer. Ryueda6t hagen da oed gennyf pei asg6el6n. Mi a af yr orsed y eisted. Eisted a wnaeth ar yr orsed. ac ual y bydant yn eisted 6ynt a welynt g6reic ar uarch canwel6 ma6r aruchel. a g6isc eureit lathreit ymdanei yn dyuot ar hyt y briffordd a gerdei or orsed. Kerdet araf g6astat oed gan y march ar uryt y neb ae g6elei. Ac yn dyuot yn ogyfuuch ar orsed. Hawyr heb y p6yll a oes ohona6ch ch6i a adnapo y uarchoges racco.

Nac oes arglỽyd heb ỽynt. Saet vn heb ynteu yny herbyn. y wybot pỽy vo. Vn a gyuodes ynvud. aphandoeth yny herbyn yꝛffoꝛd. neut athoed hi heibaỽ. Y hymlit awnaeth ual y gallei gyntaf o pedeſtric. Aphei vwyhaf vei y vꝛys ef. pellaf vydei hitheu y * ỽꝛthaỽ ef. Aphanwelas nathygyei idaỽ y hymlit. ymchoelut aoꝛuc att pwyll adywedut ỽꝛthaỽ. Arglỽyd heb ef ny thyckya y pedeſtyꝛ yny byt y hymlit hi. Je heb ynteu pỽyll dos dos yꝛ llys achymer y march kyntaf awelych a dos ragot yny hol. Y march agymerth ac racdaỽ ydaeth. Y maeſtir gỽaſtat agauas. Ac ef adangoſſes yꝛ yſparduneu yꝛ march. Aphei vỽyhaf y lladei ef y march. pellaf vydei hitheu y ỽꝛthaỽ ef. Yꝛ vn gerdet adechꝛeuaſſei hitheu ydoed arnaỽ. Y varch ef a ballwys. A phanwybuef ar y varch pallu y pedeſtric. ymchoelut hyt y lle ydoed pỽyll awnaeth. Arglỽyd heb ef ny thyckya y neb ymlit yꝛ unbennes racko. Ny wydỽn i varch gynt yny kyuoeth no hỽnn. Ac ny thygyei ymi y hymlit hi. Je heb y pỽyll y mae yno ryỽ yſtyꝛ hut. Aỽn parth arllys. Yꝛ llys y doethant. Athꝛeulaỽ y dyd hỽnnỽ awnaethant. Athꝛannoeth kyuodi y uynyd awnaethant athꝛeulaỽ hỽnnỽ ynyoed amſer mynet y vỽyta. Agỽedy y bỽyta kyntaf. Je heb ynteu bỽyll ni aỽn yꝛ vn niuer ybuam doe y penn yꝛ oꝛſed. A thydi heb ef ỽꝛth vn oe uackỽyeit. dỽc gennyt y march kyntaf a wypych yny maes. Ahynny awnaeth y mackỽy. Yꝛ oꝛſed agyꝛchaſſant ar march gantunt. Ac ual ybydynt yn eiſted wynt awelynt y wreic ar yꝛ un march. ar vn wiſc ymdanei

yndyuot yr vnffordd. llyma heb y pwyll y uarchoges doe. Ryd barawt was heb ef y wybot pwy yw hi. arglwyd heb ef mi awnaf hynny yn llawen. ar hynny y uarchoges adoeth gyuerbyn ac wynt. Sef aoruc ymackwy yna ysgynnu ar y march. achynn daruot idaw ymgyweiryaw yny gyfrwy. neur ry adoed hi heibyaw. achynnwll y ryngtunt. Amgen vrys gerdet nyt oed genthi hi nor dyd gynt. Ynteu agymerth rygig y gan y uarch. ac ef adebygei yr arauet ykerdei y uarch. yr ymordiwedei ahi. ahynny nythyggyei idaw. Ellwng y uarch aoruc wrth awwyneu. nyt oed ef nes idi yna no chyn bei ar y gam. Aphei wwyhaf y lladei ef y varch. pellaf vydei hitheu y wrthaw ef. y cherdet hitheu nyt oed uwy no chynt. Kany welas ef tygyaw idaw y hymlit. * ymchoelut awnaeth hyt ylle ydoed pwyll. arglwyd heb ef nyt oes allu gan y march amgen noc aweleist ti. Mi aweleis heb ynteu ny thykya yneb y herlit hi. Ac yrofi aduw heb ef yd oed neges idi wrth rei or maes hwnn. peigattei wrthpwyll idi ydywedut. ani awnparth arllys. yr llys ydoethant athreulaw ynos honno awnaethant drwy gerdeu achyuedach ual ybu lonyd gantunt. A thrannoeth divyrru ydyd awnaethant yny oed amser mynet y wwyta. aphandaruu udunt y bwyt pwyll adywawt. mae yr niuer y buam ni doe ac echdoe ym penn yr orsed. llyma arglwyd heb wynteu. awn heb ef yr orsed y eisted. athitheu heb ef wrth was y uarch. kyfrwya vy march ynda adabre acef yr ffordd. adwc vy ysparduneu gennyt. ygwas awnaeth hynny. Dyuot yr orsed aorugant

y eiſted. ny buant hayach o enkyt yno yny welynt y uarchoges yndyuot yꝛ vnffoꝛd. ac yn vn anſaỽd. ac yn vnvngerdet. Hawas heb y pỽyỻ mi awelaf y uarchoges yndyuot. moes vy march. Ac nyt kynt yd yſkynn ef ar y uarch noc yd a hitheu hebdaỽ ef. Troi yny hol aoꝛuc ef. agadel y uarch dꝛythyỻ ỻamſachus y gerdet. Ac ef adebygei ar yꝛ eil cam neu ar y trydyd y goꝛdiwedei. nyt oed nes hagen idi no chynt. y uarch agymheỻaỽd oꝛ kerdet mỽyhaf aoed gantaỽ. Agỽelet awnaeth nathygyei idaỽ y hymlit. Yna y dywat pỽyỻ. A voꝛwyn heb ef yꝛ mỽyn y gỽꝛ mỽyhaf agery arho vi. Arhoaf ynỻawen heb hi ac oed ỻeſſach yꝛ march pei aſſarchut yꝛ meittyn. Seuyỻ ac arhos aoꝛuc y uoꝛwyn. Agỽaret y rann adylyei vot am y hỽyneb owiſc y phenn. Ac attal y golỽc arnaỽ adechꝛeu ymdidan ac ef. Arglỽydes heb ef pan doy di aphagerdet yſſyd arnat. kerdet ỽꝛth vy negeſſeu heb hi ada yỽ gennyf dy welet ti. graſſaỽ ỽꝛthyt y gennyfi heb ef. Ac yna medylyaỽ awnaeth bot yndiuỽyn ganthaỽ pꝛyt awelſei eiryoet o voꝛwyn a gỽꝛeic y ỽꝛth yphꝛyt hi. Arglỽydes heb ef adywedy di ymi dim oth negeſſeu. Dywedaf y rof aduỽ heb hi. Pennaf neges uu ymi keiſaỽ dy welet ti. ỻyna heb y pỽyỻ y neges oꝛeu gennyfi dydyuot ti idi. ac adywedy di ymi * pỽy ỽyt. Dywedaf arglỽyd heb hi. Riannon uerch heueyd hen ỽyf i amrodi y wr omhanvod ydydys. Ac ny mynneis inheu un gỽꝛ. A hynny oth gaꝛyat ti. Ac nys mynnaf ettwa. onyt ti am gỽꝛthyt. Ac y wybot dy atteb di am hynny y deuthum i. Rof i aduỽ heb ynteu bỽyỻ.

llyna vy atteb i ytti. peicaff6n dewis ar holl wraged a moꝛynyon y byt. mae ti a dewiss6n. Je heb hitheu. os hynny a vynny kynn vy rodi y 6ꝛ arall g6na oet ami. Goꝛeu y6 gennyfi heb y p6yll bo kyntaf. ac yny lle ymynnych di g6na yꝛ oet. G6naf argl6yd heb hi. bl6ydyn y heno yn llys heueyd mi a baraf bot g6led darparedic yn bara6t erbynd dydyuot. Ynllawen heb ynteu a minheu a vydaf yn yꝛ oet h6nn6. Argl6yd heb hi tric yniach a choffa gywira6 dy edewit. Ac ymeith ydaf i. Ag6ahanu a wnaethant. a chyꝛchu a wnaeth ef parth ae teulu ae niuer. Pa amouyn bynnac a vei ganthunt 6y y 6ꝛth y uoꝛwyn y ch6edleu ereill ytroffei ynteu. Odyna treula6 y vl6ydyn hyt yꝛ amser a wnaethant. Ac ymg6eira6 ar yganuet marcha6c. a mynet y rygta6 a llys eueyd hen. Ac ef a doeth yꝛ llys a llawen uuwyt 6ꝛtha6. A dygyuoꝛ a llewenyd ac arl6y ma6ꝛ aoed yny erbyn. A holl uaranned y llys 6ꝛth y gyghoꝛ ef y treul6yt. Kyweirya6 y neuad a wnaethp6yt Ac yꝛ boꝛdeu ydaethant. Sef ual ydeistedyssant heueyd hen ar neilltla6 p6yll. Ariannon oꝛ parth arall ida6. Yam hynny pa6b ualy bei yenryded. B6yta a chyuedach ac ymdidan a wnaethant. Ac ar dechꝛeu kyuedach g6edy yb6yt wynt a welynt yndyuot y my6n. gwas g6ineu ma6ꝛ teyꝛneyd. a g6isc o pali ymdana6. A phan doeth y gynted y neuad. kyuarch g6ell a oꝛuc yp6yll ae gedymdeithon. Craffa6 du6 6ꝛthyt eneit heb y p6yll a dos y eisted. Nac af heb ef eirchat 6yf am neges a wnaf. g6na yn llawen heb y p6yll. Argl6yd heb ef 6ꝛthyt ti y mae vy neges i ac y erchi itt y dod6yf.

Paarch bynnac aerchych di ymi hyt ygall6yf y gaffel itti y byd. Och heb y riannon paham yrody di atteb uelly. neuf rodes uelly argl6ydes ygg6yd g6yrda heb y mack6y. Eneit heb y p6yll beth y6 dy arch di. Y wreic v6yaf agaraf ydwyt ynkyfcu heno genthi. Ac y herchi hi ararl6y ar darmerth yffyd yman y dodwyfi. Tynhewi aozuc p6yll kanybu atteb a rodaffei. Ta6 hyt y mynnych heb y riannon. ny * bu uufcrellach g6r ar y fynnwyr e hun noc ry uuoft ti. argl6ydes heb ef ny wyd6n i p6y oed ef. llyna y g6r ymynnaffit uy rodi i ida6 omhanuod heb hi. g6a6l uab clut g6r tozmynna6c kyuoetha6c. achanderw itt dywedut ygeir adywedeift dyro vi ida6 rac aglot itt. argl6ydes heb ef ny 6n i pary6 atteb y6 h6nn6. ny allaf i arnaf adywedy di vyth. Dyro di vi ida6 ef heb hi ami awnaf nachaffo ef viui vyth. Pa ffuryf vyd hynny heb y p6yll. Mi a rodaf yth la6 got vechan heb hi achad6 honno ynda. Ac ef aeirch ywled ar arl6y ar darmerth. ac nyt oes yth uedyant ti hynny. a miui arodaf ywled yr niueroed ar teulu heb hi. a h6nn6 uyd dy atteb am hynny. am danaf ynneu heb hi mi awnaf oet ac ef vl6ydyn y heno y gyfcu gennyf. ac ympenn y vl6ydyn heb hi byd ditheu ar got honn gennyt ar dy ganuet marcha6c yny berllan uchot. aphan uo ef ar gana6l ydigrifv6ch ae gyfedach. dyret titheu dy hun y my6n adillat reudus ymdanat ar got yth la6 heb hi. ac nac arch dim namyn lloneit y got o v6yt. a minneu abaraf heb hi pei dottit yffyd yny feith cantref hynn o vwyt a llynnyndi. na bo lla6nach no

chynt. Ygƃedy byɂyer llawer yndi. ef aovyn itt avyd llaƃndy got ti vyth. Dywet titheu na vyd ony chyvyt dylyedaƃc trachyuoethaƃc a gƃafcu ae deutroet y bƃyt yny got. a dywedut digaƃn adodet yman. a minneu abaraf idaƃ ef vynet y feghi y bƃyt yny got. Yphan el ef tro ditheu y got yny el ef dɂos y penn yny got. ac yna llad glƃm ar garreyeu y got. a bit coɂn canu da amdy vynƃgyl. aphan uo ef ynrƃymedic yny got. dot titheu lef ar dy goɂn. abit hynny yn arwyd y rot athuarchogyon. Pan glywhont llef dy goɂn difgynnent ƃynteu am benn y llys. Arglwyd heb y gƃaƃl madƃs oed ymi kaffel atteb am aercheis. Kymeint ac aercheift heb y pƃyll oɂ auo ym medyant i ti ae keffy. Yneit heb hitheu riannon am y wled ar dapar yffyd yma. hƃnnƃ arodeis i ywyɂ dyuet ar teulu ar niueroed yffyd yma. hƃnnƃ nyt adawafi y rodi y neb. blƃydyn y heno y byd gƃled darparedic yny llys honn y titheu eneit y gyfcu gennyf ynheu. Gƃaƃl agerdaƃd ryngthaƃ ae gyuoeth. Pƃyll ynteu adoeth y dyuet. ar vlƃydyn honno adɂeulƃys paƃb o honunt hyt oet y wled oed ynllys eueyd *hen*. Gƃaƃl uab clut adoeth parth ar wled aoed dar*paredic idaƃ. a chyɂchu y llys awnaeth. a llawen uuƃyt ƃɂthaƃ. Pƃyll ynteu penn annƃuyn adoeth yɂ berllan ar y ganuet marchaƃc ual y goɂchymynnaffei rianno*n* idaƃ. ar got gantaƃ. Gƃifcaƃ bɂatteu trymyon ymdanaƃ awnaeth pƃyll a lloppaneu maƃɂ am ytraet. Yphan wybu y bot ar dechɂeu kyuedach wedy bƃyta. dyuot racdaƃ yɂ neuad. a gƃedy y dyuot y gynted y neuad. kyf-

uarch gỽell awnaeth y waỽl uab clut. ae gedymdeithon owyꝛ agỽꝛaged. duỽ arodo da ytt heb y gỽaỽl agraeſſaỽ duỽ ỽꝛthyt. Arglỽyd heb ynteu duỽ adalo itt. negeſſaỽl ỽyf ỽꝛthyt. Graeſſaỽ ỽꝛth dy neges heb ef. Ac os arch gyſuartal aerchy ymi ynllawen ti ae keſſy. Kyſuartal arglỽyd heb ynteu nyt archaf onyt rac eiſſeu. Sef arch aarchaf lloneit y got uechan awelydi ovỽyt. Arch didꝛaha yỽ honno heb ef athi ae keſſy yn llawen. Dygỽch vỽyt idaỽ heb ef. Kiuedi maỽꝛ o ſỽydwyr agyuodaſſant y uynyd. adechꝛeu llenwi y got. Ac yꝛ auyrit yndi ny bydei laỽnach no chynt. Eneit heb y gỽaỽl avyd llaỽn dy got ti vyth. Nauyd y rof a duỽ heb ynteu yꝛ adotter yndi vyth. ony chyuyt dylyedaỽc tir adayar a chyuoeth aſenghi ae deu troet ybỽyt yny got. Adywedut digaỽn adodet yma. A geimat heb y riannon kyuot y uynyd ar vyꝛr ỽꝛth waỽl uab clut. Kyuodaf yn llawen heb ef. Achyuodi y uynyd aoꝛuc adodi y deutroet yny got. Athꝛoi o bỽyll ygot yny vyd gỽaỽl dꝛos y benn yny got. Ac yngyflym kaeu y got allad clỽm ar y carreyeu. Adodi llef ar y goꝛn. Ac ar hynny llyma y teulu ampenn yllys. Ac yna kymryt paỽp oꝛ niuer adoeth ygyt agỽaỽl. aedodi yny garchar ehun. Abỽꝛỽ y bꝛatteu ar lloppaneu ar yſpeil dideſtyl yamdanaỽ aoꝛuc pỽyll. Ac ual y delei bob un oeniuer ynteu y myỽn y traỽei dyꝛnaỽt ar ygot. Ac y gouynnei beth yſſyd yman. Bꝛoch medynt ỽynteu. Sef kyfryỽ chỽare awneynt. taraỽ awnaei bop vn dyrnaỽt ar y got. ae aedꝛoet ae athꝛoſſaỽl. Ac uelly gỽare ar go awnaethant. Paỽb

ualy delei aovynnei pa chware awneɓch chɓi uelly. Gɓare bꝛoch ygcot medynt wynteu. ac yna gyntaf y gɓarywyt bꝛoch ygcot. Arglɓyd heb ygɓꝛ oꝛ got peigɓarandaɓut uiui nyt oed dihenyd arnaf vyllad ymyɓn cot. * arglɓyd heb eveyd hen *gɓꝛ* adyweit. Iaɓn yɓ itt y warandaɓ. nyt dihenyd arnaɓ hynny. Je heb y pɓyll mi awnaf dygyghoꝛ *di* amdanaɓ ef. llyma dy gyghoꝛ di heb y riannon yna. yd ɓyt yn y lle y perthyn arnat llonydu eircheit a cherdoꝛyon. gat yno ef y rodi y baɓp dꝛoſſot heb hi. a chymer gedernit y ganthaɓ nabo amovyn nadial vyth amdanaɓ. adigaɓn yɓ hynny o goſp arnaɓ. Af ageiff hynny yn llaɓen heb y gɓꝛ oꝛ got. a minneu ae kymeraf yn llawen heb y pɓyll gan gynghoꝛ eueyd ariannon. Kynghoꝛ yɓ hynny y gennym ni heb ɓynt. Y gymryt awnaf heb y pɓyll keiſ veichev dꝛoſſot. Mi avydɓn dꝛoſtaɓ heb eueyd. yny vo ryd ywyꝛ y vynet dꝛoſtaɓ. ac arhynny ygollygɓyt ef oꝛ got ac yrydhawyt yoꝛeugɓyꝛ. Gouyn weithon ywaɓl veicheu heb eueyd. ni aatwaenɓn yneb adylyer y kymryt y gantaɓ. Riuaɓ y meicheu awnaeth eueyd. llunnyady hun heb ygɓaɓl dy amot. Digaɓn yɓ gennyſi heb ypɓyll ual yllunyaɓd riannon. Y meicheu aaeth ar yr amot hɓnnɓ. Je arglɓyd heb y gɓaɓl bꝛiɓedic ɓyſi achymriɓ maɓꝛ ageueis. ac enneint yſſyd reit ymi. ac ymeith ydaf gandy gennyat ti. ami aataɓaf wyꝛda dꝛoſſof yma y atteb y baɓp oꝛ ath ovȳno di. Ynllawen heb ypɓyll. agɓna ditheu hynny. Gɓaɓl aaeth parth ae gyuoeth. Yneuad ynteu agyweirɓyt y pɓyll ae niuer. ac y niuer y llys yam hynny. Ac

yꝛ boꝛdeu ydaethant y eiſted. ac ual yd eiſtedyſſant vlỽydyn oꝛ nos honno. yd eiſtedwys paỽb y nos honno. Bỽyta achyuedach awnaethant. ac amſer adoeth y vynet y gyſcu. ac yꝛ yſtauell ydaeth pỽyll ariannon. athꝛeulaỽ ynos honno dꝛỽy digriſỽch allonydỽch aỽnaethant. A thꝛannoeth yn ieuenctit ydyd. arglỽyd heb y riannon kyuot y uynyd. a dechꝛeu lonydu y kerdoꝛyon. ac na omed neb hediỽ oꝛ a vynno da. Hynny awnaf i yn llaỽen heb y pỽyll a hediỽ a pheunyd tra barhao y wled honn. Ac agyuodes pỽyll y vynyd a pheri dodi goſtec y erchi y holl eircheit acherdoꝛyon dangos. a menegi udunt y llonydit paỽb o honunt ỽꝛth y uod ae vympỽy. a hynny aỽnaethpỽyt. Y wled honno adꝛeulỽyt. ac ny omedỽyt neb tra barhaaỽd. A phan daruu y wled. arglỽyd heb y pỽyll ỽꝛth * eueyd mi agychỽynnaf gan dy genyat parth adyuet auoꝛy. Ie heb eueyd duỽ arỽydhao ragot. a gỽna oet achyſnot ydel riannon yth ol. Y rof i aduỽ heb ynteu bỽyll ygyt y kerdỽn o dyma. Ie uelly y mynny di arglỽyd heb yꝛ eueyd. velly y rof aduỽ heb y pỽyll. Wynt a gerdaſſant trannoeth parth adyuet. allys arberth agyꝛchyſſant. agỽled darparedic aoed yno udunt. Dygyuoꝛ y wlat arkyuoeth adoeth attunt oꝛ gỽyꝛ goꝛeu ar gỽꝛaged goꝛeu. o hynny nyt etewis riannon neb heb rodi rod ennỽaỽc idaỽ. ae ogae. ae ovodꝛỽy. ae o vaen gỽerthuaỽꝛ. Gỽledychu y wlat awnaethant yn llỽydyannus y vlỽydyn honno. ar eil. Ac yny dꝛyded vlỽydyn y dechꝛeuis gỽyꝛ y wlat dala trymuryt yndunt owelet gỽꝛ kymeint ageryn t ae harglỽyd. ac eu bꝛaỽtuaeth

yndiettiued. Ae dyuynnu attunt a6naethant. Sef lle
y doethant y gyt. y bꝛeſſelev yn dyuet. Argl6yd heb
6ynt ni a6dam na bydy gyuoet ti a rei o wyꝛ y wlat
honn. Ac ynnouyn ni y6 na byd itt ettiued oꝛ wreic
yſſyd gyt a thi. Ac wrth hynny kymer wreic arall
y bo ettiued itt ohonei. nyt byth heb 6ynt y perhey
di. a chyt kerych di vot velly nys diodef6n y gennyt.
Ie heb y p6yll nyt hir ettwa ydym y gyt. A lla6er
dam6ein a diga6n bot. Oet6ch a mi hynn hyt ym penn
y vl6ydyn. A bl6ydyn yꝛ amſer h6nn ni a wna6n yꝛ
oet y dyuot y gyt. ac 6ꝛth ych kynghoꝛ y bydaf. Yꝛ
oet a wnaethant. Kynn penn c6byl oꝛ oet mab a anet
ida6 ef. Ac yn arberth y ganet. Ar nos y ganet
y ducp6yt g6ꝛaged y wylat y mab ae uam. Sef a
wnaeth y g6ꝛaged kyſcu a mam y mab riannon. Sef
riuedi o wraged a ducp6yt yꝛ yſtauell chwech wraged.
G6ylat a wnaethant 6ynteu dalym oꝛ nos. Ac yn
hȳny eiſſoes kynn hanner nos kyſcu a 6naeth pa6p
o honunt. A thu ar pylgein deffroi. A phan deffroaſſant
edꝛych a oꝛugant y lle y dodyſſynt y mab. Ac nyt
oed dim ohona6 yno. Och heb yꝛ un oꝛ g6ꝛaged
neur golles y mab. Ie heb arall bychan a dial oed
an lloſki ni. neu an dihenydya6 am y mab. A oes heb
vn oꝛ g6ꝛaged kyghoꝛ oꝛ byt am hynn. Oes heb
arall mi a 6n gyghoꝛ da. Beth y6 hynny heb 6y.
Gellaſt yſſyd yman heb hi a chyna6on genthi. llad6n
rei oꝛ kyna6on ac ir6n y h6yneb hitheu riannon
ar g6aet. ae d6yla6. A byꝛ6n yꝛ eſgyꝛn ger y bꝛonn.
A thaer6n * arnei e hun diuetha y mab. Ac ny byd
an taered ni an whech 6ꝛthi hi e hunan. Ac ar y

kyghoꝛ hꝺnnꝺ y trigyaſſant. Parth ar dyd riannon adeffroes ac adywaꝺt. awraged heb hi mae ymab. Arglꝺydes heb ꝺy na ouyndi yni ymab. nyt oes ohonam ni namyn cleiſſeu adyꝛnodeu yn ymdaraꝺ athi adiamheu yꝺ gennym na welſam eiryoet vilꝺꝛyaeth yn vn wreic kymeint ac ynot ti. ac ny thygyaꝺd yni ymdaraꝺ athi. neur diffetheeiſt dy hun dy uab. ac na haꝺl ef ynni. A dꝛuein heb y riannon yꝛ yꝛ arglꝺyd duꝺ awyꝛ pob peth. na yrrꝺch geu arnafi. Duꝺ awyꝛ pob peth awyꝛ bot yn eu hynny. Ac os ovynn yſſyd arnaꝺch chꝺi. ym kyffeſſ y duꝺ mi ach diſſeraf. Dioer heb ꝺy ny adꝺn ni dꝛꝺc arnam ny hunein yꝛ dyn yny byt. A dꝛuein heb hitheu ny cheſſꝺch un dꝛꝺc yꝛ dywedut y wirioned. Yꝛ adywettei hi yn dec ac yn dꝛuan ny chaffei namyn yꝛ un atteb gan y gꝺꝛaged. Pꝺyll penn annꝺuyn ar hynny agyuodes ar teulu ar niueroed. A chelu y damwein hꝺnnꝺ ny allwyt. Yꝛ wlat ydaeth y chwedyl aphaꝺb oꝛ gꝺyꝛda ae kigleu. Ar gꝺyꝛda adoethant y gyt y wneuthur kennadeu att bꝺyll. y erchi idaꝺ yſgar ae wreic am gyflafan moꝛ anwedus ac awnathoed. Sef atteb arodes pꝺyll. nyt oed achaꝺs gantunt hꝺy y erchi ymi yſcar am gꝺꝛeic. namyn am na bydei blant idi. Plant aꝺn i y uot idi hi. ac nyt yſcaraf a hi. Oꝛ gꝺnaeth hitheu gam kymeret y phenyt amdanaꝺ. Hitheu riannon adyuynnꝺys attei athꝛaꝺon adoethon. A gꝺedy bot yn degach genthi kymryt yphenyt noc ymdaeru ar gꝺꝛaged. y phenyt agymerth. Sef penyt adodet arnei bot yny llys honno yn arberth hyt ym penn y ſeith mlyned. Ac yſgynuaen

a oed odieithyr y porth. eisted ohonei geyr llaw hwnnw beunyd. a dywedut y bawp or a delei or a debyckei naf *gwypei* y gyfranc honno oll. ac or a attei idi y dwyn. Kynnic y westei. a phell*ennic y dwyn ar* y cheuyn yr llys. A damwein y gadei yr vn y dwyn. Ac uelly treulaw talym or vlwydyn a wnaeth. Ac yn yr amser hwnnw yd oed yn arglwyd ar went is coet teirnyon twryf vliant. Ar gwr goreu * yny byt oed. Ac yny ty yd oed cassec. Ac nyt oed yny teyrnas na march. na chassec degach no hi. A phob nos calan mei y moei. Ac ny wybydei neb ungeir y wrth y hebawl. Sef a wnaeth teirnon ymdidan nosweith ae wreic. Ha wreic heb ef llibin yd ym bop blwydyn yn cadw eppil yn kassec heb gaffel yr vn o honunt. Beth a ellir wrth hynny heb hi. Dial duw arnaf heb ef nos galanmei yw heno ony wybydaf i pa dileith yssyd yn dwyn yr ebolyon. Peri dodi y gassec y mywn ty a wnaeth. A gwisgaw arueu ymdanaw a oruc ynteu. a dechreu gwylat y nos. Ac ual y byd dechreu nos. moi y gassec ar ebawl mawr teledίw. Ac yn seuyll yny lle. Sef a wnaeth teirnō kyuodi ac edrych ar prafter yr ebawl. Ac ual y byd uelly. ef a glywei twryf mawr. Ac yn ol y twryf llyma grauanc trwy ffenestyr ar y ty. Ac yn ymauael ar ebawl geir y wng. Sef a wnaeth ynteu teirnon tynnu cledyf. A tharaw y vreich o not yr elin ymeith. Ac yny vyd hynny or ureich ar ebawl gantaw ef y mywn. Ac ar hynny twryf a disgyr a gigleu y gyt. A gori y drws a oruc ef a dwyn ruthur yn ol y twryf. ny welei ef y twryf rac tywyllet y nos. ruthur a duc yn y ol ae ymlit. A dyuot

cof ida6 ada6 ydꝛ6s ynagoꝛet. ac ymchoelut a wnaeth. Ac 6ꝛth y dꝛ6s llyma vab bychan yny goꝛn g6edy troi llenn opali yny gylch. Kymryt y mab awnaeth atta6 allyma y mab yngryf ynyꝛ oet oed arna6. Dodi caeat ar y dꝛ6s awnaeth a chyꝛchu yꝛ yſtauell yd oed ywreic yndi. Argl6ydes heb ef ae kyſcu yd6yt ti. Nac ef argl6yd heb hi. mi agyſceis aphan doethoſt ti y my6n mi a deffroeis. Y mae yma vab itt heb ef os mynny yꝛ h6nn ny bu itt eiryoet. Argl6yd heb hi pagyfranc uu hynny. llyma oll heb y teirnon amenegi y dadyl oll. Je argl6yd heb hi pary6 wiſc yſſyd am ymab. llenn obali heb ynteu. mab ydynyon m6yn y6 heb hi. Argl6yd heb hi digrif6ch adidan6ch oed gennyſi bei mynnvt ti. mi adyg6n wraged yn vn ami. ac adywed6n vymot ynveicha6c. Miui aduunaf athi yn llawen heb ef amhynny. Ac uelly y g6naethp6yt. Peri awnaethant bedydya6 y mab oꝛ bedyd awneit yna. Sef en6 adodet arna6 g6ꝛi * wallt euryn. Yꝛ hynn aoed ar y benn owallt kynuelynet oed ar eur. Meithꝛyn y mab awnaethp6yt yny llys yny oed vl6yd. Achynn y vl6yd yd oed ynkerdet yn gryf. A bꝛeiſcach oed no mab teirbl6yd avei va6ꝛ y d6f ae ueint. Ar eil vl6ydyn y mag6yt ymab. Achynureiſget oed amab chwebl6yd. Achyn penn y pedwyꝛed vl6ydyn yd oed ynymopꝛau ag6eiſſon y meirch am y adu oe d6yn yꝛ d6fyꝛ. Argl6yd heb y wreic 6ꝛth teirnon mae yꝛ eba6l a differeiſt di ynos ykeueiſt ymab. Mi ae goꝛchymmynneis y weiſſon y meirch heb ef. Ac aercheis ſynnya6 6ꝛtha6. Ponyt oed da itti argl6yd heb

hi peri y hywedu ae rodi yꝛ mab. kanys ynos y keueist y mab y ganet yꝛ ebaỽl ac y differeist. Nyt af i ynerbyn hynny heb y teirnon. mi aadaf itti y rodi idaỽ. Arglỽyd heb hi duỽ adalho it minneu ae rodaf idaỽ. Yna y rodet y march yꝛ mab. ac ydeuth hi att y gỽastrodyon ac att weisson ymeirch y oꝛchymun synnyeit ar y march. ae uot yn hywed erbyn pan elei ymab yuarchogaeth achwedyl ỽꝛthaỽ. Ymysc hynny ỽynt aglyỽsont chỽedyldyaeth y ỽꝛth riannō ac am y phoen. Sef awnaeth teirnon tỽꝛyf uliant oachaỽs ydouot agawssei ymwrandaỽ am y chwedyl ac ymouyn ynlut amdanaỽ. yny gigleu gan laỽer o luossogrỽyd oꝛ adelei yꝛ llys mynychu kỽynaỽ truanet damwein riannon aephoen. Sef aỽnaeth teirnon ynteu medylyaỽ am hynny. Ac edꝛych ar ymab yn graff. A chael yn y uedỽl ynherỽyd gỽeledigaeth na rywelsei eiryoet mab athat kyndebycket armab ypỽyll penn annỽn. Ansaỽd pỽyll hyspys oed gantaỽ. Kanys gỽꝛ uuassei idaỽ kyn no hynny. Ac ynol hynny goueileint adelis yndaỽ. o gamhet idaỽ attal ymab gantaỽ ac ef yngỽybot y vot yn vab y ỽꝛ arall. Aphan gauaf gyntaf o ysgaualỽch ar ywreic. ef a uenegis idi hi nat oed iaỽn udunt hỽy attal ymab gantunt agadu poen kymeint ac aoed ar wreicda kystal ariannon oꝛ achaỽs hỽnnỽ. ar mab yn vab y pỽyll pennannỽn. A hitheu wreic teirnon agytsynnyỽys ar anuon ymab y pỽyll. A thꝛi pheth arglỽyd heb hi agaffỽn ni o hynny. Diolỽch ac alw*issen o ellỽng riannon oꝛ poen ymae yndaỽ. A diolỽch gan pỽyll am ueithꝛyn ymab ae eturyt idaỽ. Ar trydyd

peth os gỽꝛ mỽynvyd ymab. mab maeth ynni vyd agoꝛeu aallo vyth awna ynni. Ac ar y kynghoꝛ hỽnnỽ y trigyaſſant. Ac ny bu hỽy gantunt no thꝛannoeth ymgyỽeiryaỽ aoꝛuc teirnon ar y dꝛydyd marchaỽc. ar mab yn pedwyꝛyd gyt ac ỽynt ar y march arodaſſei deirnon idaỽ. Acherdet parth ac arberth awnaethant. Ac nybu hir y buant yny doethant y arberth. Pan doethant parth ar llys ỽynt awelynt riannon yn eiſted yn ymyl yꝛ yſgynuaen. Pan doethant ar ogyfuch a hi. A vnbenn heb hi nac eỽch bellach hynny mi adygaf bop un o honaỽch hyt y llys. A hynny yỽ vym penyt am lad ohonaf vy hun vy mab. ae diuetha. A wreicda heb y teirnon ny thebygafi y vn ohynn vynet ar dy geuyndi. Aet ae mynno heb y mab nyt afi. Dioer eneit heb y teirnon nyt aỽn ninheu. Y llys agyꝛchaſſant. adiruaỽꝛ leỽenyd a uu yn y herbyn. Ac yn dechꝛeu treulaỽ gỽled yd oedit yn y llys. Ynteu pỽyll oed yn dyuot o gylchaỽ dyuet. Yꝛ neuad y daethant ac y ymolchi. A llaỽen vu pỽyll ỽꝛth teirnon. Ac y eiſted yd aethant. Sef ual yd eiſtedyſſant. Teirnon y rỽng pỽyll a riannon. A deu gedymdeith teirnon uch laỽ pỽyll ar mab y ryngtunt. Gỽedy daruot bỽyta ar dechꝛeu kyuedach ymdidan aỽnaethant. Sef ymdidan uu gan teirnon. menegi y holl gyfranc am y gaſſec ac am y mab. Ac megys y buaſſei y mab ar y hardelỽ hỽy teirnon ae wreic ac y magyſſynt. Ac weldy yna dy uab arglỽydes heb y teirnon. A phỽy bynnac a dywat geu arnat cam a wnaeth. A minneu pan gigleu y gouut a oed arnat. trỽm uu gennyf a doluryaỽ

aỽneuthum. Ac ny thebygaf oꝛ niuer hỽnn oll neb nyt adnappo vot y mab yn uab y pỽyll heb y teirnon. Nyt oes neb heb y paỽb ny bo diheu gantaỽ hynny. Y rofi aduỽ heb y riannon oed eſcoꝛ vym pꝛyder ymi pei gỽir hynny. arglỽydes heb y pendaran dyuet da ydennỽeiſt dy uab. pꝛyderi. a goꝛeu y gỽeda arnaỽ pꝛyderi uab pỽyll penn annỽn. Edꝛychỽch heb yriannon na bo goꝛeu y gỽedo arnaỽ y enỽ ehun. Mae yꝛ enỽ heb y penndaran dyuet. gỽꝛi wallt euryn a dodyſſom ni arnaỽ eſ. Pꝛyderi heb y penndaran uyd y enỽ eſ. Iaỽnhaf yỽ hỽnnỽ * heb y pỽyll. Kymryt enỽ y mab y gỽꝛth y geir a dywaỽt yuam pan gauas llaỽen chwedyl y gỽꝛthaỽ. ac ar hynny y trigywyt. Teirnon heb y pỽyll duỽ a dalo it ueithryn y mab hỽnn hyt yꝛ aỽꝛ honn. a iaỽn yỽ idaỽ ynteu oꝛ byd gỽꝛ mỽyn y dalu itti. arglỽy*d* heb y teirnon y wreic ae magỽys eſ nyt oes yny byt dyn vỽy y galar no hi yny ol. Iaỽn yỽ idaỽ coffau ymi ac yꝛ wreic honno a wnaethom yꝛdaỽ. Y rof i aduỽ heb y pỽyll tra barhawyſſi mi ath gynhalyaf a thi ath gyuoeth. tra allỽyf kynnal y meu vy hun. Os ynteu a vyd iaỽnach yỽ idaỽ dy gynnal noc ymi. Ac os kyghoꝛ gennyt ti hynny a chan hynn o wyꝛda. canys megeiſt ti evo hyt yꝛ aỽꝛ honn. ni ae rodỽn aruaeth att benndarā dyuet o hynn allan. a bydỽch gedymdeithon chwitheu a thatmaetheu idaỽ. Kyngoꝛ iaỽn heb y paỽb yỽ hỽnnỽ. Ac yna y rodet y mab y penndaran dyuet ac y dymyrrỽys gỽyꝛda y wlat y gyt ac eſ. ac y kychwynnỽy teirnon toꝛyf vliant ae gedymdeithon y ryngtaỽ ae wlat ac ae gyuoeth gan garyat a llew-

edynyd. Ac nyt aeth heb gynnic idaw y tlysseu teccaf ar meirch goreu ar cwn hoffaf. ac ny mynnwys ef dim. Yno y trigyassant wynteu ar eukyuoeth. ac y magwyt pryderi uab pwyll penn annwn yn amgeledus ual ydoed dylyet yny oed delediwaf gwas atheckaf achwplaf o bop camp da oc aoed yny deyrnas. Velly y treulassant blwydyn ablwydyned yny doeth teruyn ar hoedyl pwyll penn annwn ac y bu uarw. Ac y gwledychwys ynteu pryderi seith cantref *dyuet* yn llwydyannus garedic gan y gyuoeth *a chan pa*wb yny gylch. Ac ynol hynny y kynydw*ys tri chan*tref ystrat tywi. Aphedwar cantref kered*igya*wn. Ac y gelwir y rei hynny seith gantref seissyllwch. Ac ar y kynnyd hwnnw y bu ef pryderi uab pwyll penn annwn yny doeth yny vryt wreicka. Sef gwreic a vynnawd kicua verch wynn gohoyw uab gloyw wallt lydan. uab casnar wledic odylyedogyon yr ynys honn. Ac uelly y teruyna y geing honn or mabynnogyon.

Branwen, daughter of Llyr.

Llyma yꝛ eil geinc oꝛ mabinogi.

BEndigeituran vab llyꝛ a oed vꝛenhin coꝛonaỽc ar yꝛ ynys honn. Ac arderchaỽc *ogoꝛon* lun*de*in. A phꝛynhaỽngỽeith yd oed yn hardlech yn ardudỽy yn llys idaỽ. Ac yn eiſted yd*oedynt ar garrec hardlech uch penn y weilgi. a manaỽydan uab llyꝛ y vꝛaỽt ygyt ac ef. A deu vꝛoder un uam ac ef. niſſyen ac efniſſyen. a gỽyꝛda yam hynny ual y gỽedei ygkylch bꝛenhin. Y deu uroder vn uam ac ef meibon oedynt y euroſſỽyd oe uam ynteu penardim uerch ueli uab mynogan. Ar neill oꝛ gỽeiſſon hynny gỽas da oed. ef a barei dangneued y rỽng y deulu pan vydynt lidyaỽckaf. ſef oed hỽnnỽ niſſyen. Y llall a barei ymlad rỽng y deu uroder pan uei uỽyhaf ydymgerynt. Ac ual yd oedynt yn eiſted uelly ỽynt a welynt teir llong ar dec yn dyuot o deheu iwerdon. ac yn kyꝛchu parth ac attunt. A cherdet rugyl ebꝛỽyd gantunt. Y gỽynt yn eu hol ac yn eu neſſau yn ebꝛỽyd attunt. Mi a welaf longeu racco heb y bꝛenhin ac yn dyuot yn ebꝛỽyd parth ar tir. Ac erchỽch y wyꝛ y llys wiſcaỽ ymdanunt. a mynet y edꝛych pa uedỽl yỽ yꝛ eidunt. Y gỽyꝛ

a wiſcỽys ymdanunt. ac aneſſayſſant attunt y waeret. gỽedy gỽelet y llongeu o agos diheu oed gantunt na welſynt llongeu gyweiryach y hanſaỽd noc ỽynt. Arwydon tec gỽedus o bali a oed arnunt. Ac ar hynny nachaf un oꝛ llongeu yn raculaenu rac y rei ereill. Ac y gỽelynt dyꝛchauael taryan yn vch no bỽꝛd y llong. A ſỽch ydaryan y uynyd yn arỽyd tangneued. Ac y neſſawys y gỽyꝛ attunt ual yd ymglywynt ymdidan. Bỽꝛỽ badeu allan a wnaethant ỽynteu a neſſav parth ar tir. a chyfarch gỽell yꝛ bꝛenhin. Y bꝛenhin ae clywei wynteu oꝛ lle yd oed ar garrec uchel uch eu penn. Duỽ a rodho da yỽch heb ef a graeſſaỽ ỽꝛthyỽch. Pieu y niuer llongeu hynn. a phỽy yſſyd bennaf arnunt ỽy. Arglỽyd heb ỽynt y mae yma matholỽch bꝛenhin Iwerdon. ac ef bieu y llongeu. Beth heb y bꝛenhin a uynnei ef. A vynn ef. dyuot yꝛ tir. Na vynn arglỽyd heb ỽynt negeſſaỽl yỽ ỽꝛthyt ti onyt y neges a geiff. Py ryỽ neges yỽ yꝛ eidaỽ ef heb y bꝛenhin. Mynnu ymgyfathꝛachu a thydi arglỽyd heb ỽynt. y erchi bꝛanwen uerch lyꝛ y doeth ef. Ac os da gennyt ti ef a uynn ymrỽymaỽ ynys y kedyꝛn ac iwerdon y gyt ual y bydynt gadarnach. Ie heb ynteu doet yꝛ tir. a chynghoꝛ a gymerỽn ninheu am hynny. Yꝛ atteb hỽnnỽ a aeth attaỽ ef. Minneu a af yn * llawen heb ef. Ef a doeth yꝛ tir. a llawen uuỽyt ỽꝛthaỽ. A dygyuoꝛ maỽꝛ a vu yn y llys y nos hōno y rỽng y niueroed ef a niueroed y llys. Yn y .lle dꝛannoeth kymryt kyngoꝛ. Sef a gahat yn y kynghoꝛ hỽnnỽ rodi bꝛanwen y uatholỽch. a honno oed dꝛyded pꝛif rieni yn yꝛ ynys hoñ. teckaf

moꝛỽyn yny byt oed. Agỽneuthur oet yn aberffraỽ ygyſcu genthi. Ac odyno ygychỽynnu. Ac ykychỽynnaſſant yniueroed hynny parth ac ac aberffraỽ. Matholỽch ae niueroed yny llongeu. Bendigeituran ae niueroed ynteu ar tir yny doethant hyt yn aberffraỽ. Yn aberffraỽ dechꝛeu y wled ac eiſted. Sef ual ydeiſtedaſſant. bꝛenhin ynys y kedyꝛn. A manaỽydan uab llyꝛ oꝛ neillparth. A matholỽch oꝛ parth arall. A bꝛannwen uerch lyꝛ gyt ac ynteu. Nyt ymyỽn ty ydoedynt namyn ymyỽn palleu. nyt eyngaſſei vendigeituran eiryoet myỽn ty. Ar gyuedach adechꝛeuaſſant. Dilit ygyuedach aỽnaethant. Ac ymdidan. A phan welſſant bot yn well udunt kymrut hun no dilit kyuedach ygyſcu ydaethant. Ar nos honno y kyſcỽys matholỽch abꝛannỽen ygyt. Athꝛannoeth kyuodi aoꝛugant paỽb oniuer yllys. Arſỽydwyꝛ adechꝛeuaſſant ymaruar am rannyat y meirch ar gỽeiſſon. Ac eu rannu aỽnaethant ympob kyueir hyt ymoꝛ. Ac ar hynny dydgỽeith nachaf efnyſſyn gỽꝛ an hagneuedus adywedaſſam ni uchot yndywannu y letty meirch matholỽch. A gofyn a ỽnaeth pioed y meirch. Meirch matholỽch bꝛenhin iwerdō yỽ yrei hynn heb ỽy. Peth awnant hỽy yma heb ef. Yma ymae bꝛenhin iwerdon. Ac yꝛ gyſcỽys gan vꝛannwen dy whaer. ae ueirch yỽ y rei hynn. Ae uelly y gỽnaethant ỽy am voꝛỽyn kyſtal a honno. Ac ynchỽaer y minneu. y rodi heb vygkennyat i. ny ellynt ỽy tremic vỽy arnaf i no hỽnnỽ heb ef. Ac yn hynny gỽan y dan ymeirch. athoꝛri y gỽefleu ỽꝛth y danned udunt ar cluſteu ỽꝛth ypen-

neu. ar ra6n 6ꝛth y keuyn. ar ny chaei graf ar yꝛ amranneu. y lladei 6ꝛth yꝛ aſc6ꝛn. a g6neuthur anfuryf ar y meirch uelly. Hyt nat oed rym a ellit ar meirch. Ych6edyl a doeth att uathol6ch. Sef ual y doeth. dywedut an ffurua6 y veirch ac eu llygru hyt nat oed un m6ynant * a ellit o honunt. Ie argl6yd heb yꝛ vn dy waratwyda6 a 6naethp6yt. a hynny a uynnir y wneuthur ytti. Dioer eres y6 gennyf os vygg6aradwyda6 a vynnynt. rodi moꝛ6yn gyſtal kyuurd kyn ann6ylet gan y chenedyl ac a rodyſſant ym. argl6yd heb un arall ti a wely dangos mae ef. Ac nyt oes itt a wnelych namyn kyꝛchu dy longeu. ac ar hynny arouun y longeu a wnaeth ef. Y ch6edyl a doeth at vendigeituran bot mathol6ch yn ada6 y llys heb ovyn kenyat. a chennadeu a aeth y ouyn ida6 paham oed hynny. Sef kennadeu a aeth. Idic uab anara6c. ac eueyd hir y g6yꝛ hynny ae goꝛdiweda6d ac a ovynnaſſant ida6 pa darpar oed yꝛ eida6. a pha acha6s yd oed yn mynet ymeith. Dioer heb ynteu pei yſg6yp6n ny do6n yma. C6byl warat6yd a geueis. ac nyd*uc* neb kyꝛch waeth noc a dugum i yma. aryueda6t rygynnery6 a mi. Peth y6 hynny heb 6ynt. Rodi bꝛannwen uerch lyꝛ ym yn tryded pꝛif rieni yꝛ ynys honn. Ac yn uerch y vꝛenhin ynys y kedyꝛn a chyſcu genthi. A g6edy hynny vygg6arad6ydaw. aryued oed gennyf nat kynn rodi moꝛ6yn gyſtal a honno ym y g6neit y g6aratwyd a 6nelit ym. Dioer argl6yd nyt ouod y neb a vedei y llys heb 6ynt na neb oe gyghoꝛ y g6naethp6yt y g6aratwyd h6nn6 ytti. a chyt bo g6aratwyd gennyt ti hynny. m6y y6 gan

uendigeituran. no chennyt ti y tremic h6nn6 ar g6are. Je heb ef mi atebygaf. ac eiffoes ny eill ef vy niwaratwyda6 i ohynny. Y g6yr hynny aymchoelaffant ar atteb hwnn6 parth ar lle yd oed vendigeituran. amenegi ida6 yr atteb arodaffei uatholöch. Je heb ynteu nyt oes ymwaret oe vynet ef ynanygneuedus ac nys gad6n. Je argl6yd heb 6y anuon ettwa gennadeu ynyol. anuonaf heb ef. kyuod6ch vana6ydan uab llyr. ac eueyd hir. ac unic gle6 yfc6yd. ac e6ch yny ol heb ef ameneg6ch ida6. ef ageiff march iach am bop un or alygr6yt. Ac ygyt ahynny ef ageiff ynwynabwarth ida6 llatheu aryant auo kyvref achyhyt ac ef ehun. a chla6r eur kyflet ae wyneb. Jmeneg6ch ida6 py ry6 6r awnaeth hyny. aphany6 om anuod inneu y g6naethp6yt hynny. ac ymae bra6t un uam ami awnaeth hynny.* Ac nat ha6d gennyf ynheu nae lad ef nae diuetha. adoet yymwelet ami heb ef. ami awnaf y dangneued aryllun y mynno ehun. Y kennadeu aaethant ar ol matholöch. ac auanagaffant ida6 yr ymadra6d h6nn6 yngaredic. ac ef ae g6arandewis. awyr heb ef ni agymer6n gynghor. Afaaeth ynygynghor. fef kynghor auedylyaffant. Os g6rthot hynny awnelynt bot yndebygach gantunt kael kewilid auei v6y. no chael ia6n avei gymeint. adifkynnu awnaeth ar gymryt hynny. ac yr llys ydoethant yndangneuedus. Ach6eirya6 y pebylleu arpalleu awnaethant udunt. ar ureint kyweirdeb neuad amynet y v6yta. ac ual y dechreuaffynt eifted ardechreu y wled yd eiftedaffant yna. adechreu ymdidan a6naeth matholöch

abendigeituran. ac nachaf yn ardia6c gan vendigeit uran yn ymdidan ac yn d2ift. am y 6arth a gaei gan vatholóch ae lewenyd yn waftat kynno hynny. Ymedylya6 ao2uc bot ynath2ift gan y2 unben vychanet aga6ffei o 1a6n am ygam. A 62 heb y bendigeituran nyt 6yt gyftal ymdidan62 heno ac un nos. ac os y2 bych*enet* gennyt ti dyia6n. ti agey y chwanegu *it 62th* dy vynnu dy hun. ac auo2y talu dy ueirch itt. argl6yd heb ef du6 adalo itt. Mi adelediwaf dy ia6n heuyt it heb y bendigeiturā. Mi arodaf it peir. achynnedyf ypeir y6. y g62 alader hedi6 it. y v626 yny peir. ac erbyn auo2y y vot yn gyftal ac y bu o2eu. eithy2 nabyd llyueryd ganta6. A diol6ch a wnaeth ynteu hynny. a dirua62 lewenyd agymerth ynda6 o2 acha6s h6nn6. Yth2annoeth ytal6yt y ueirch ida6 tra barhaa6d meirch dof. ac odyna y ky2ch6yt ac ef kym6t arall ac y tal6yt ebolyon ida6. yny uu g6byl ida6 ydal. ac 62th hynny ydodet ar y kymm6t h6nn6 o hynny allan tal ebolyon. ar eil nos eifted ygyt a6naethant. argl6yd heb y mathol6ch pandoeth ytti ypeir arodeift ymi. Af adoeth ym heb ef ygan 62 auu yth wlat ti. ac ny 6nn nabo yno ykaffo. P6y oed h6nn6 heb ef. llaffar llaefgyfne6it heb ef. a h6nn6 adoeth yma o Iwerdon achymideu kymeinuoll y wreic ygyt ac ef. ac adiangyffant o2ty haearn yn iwerdon. pan wnaethp6yt yn wynnyas yn eu kylch. ac ydihangyffant odyno. ac eres y6 gennyf i ony wdoft ti dim y 62th hynny. G6n argl6yd heb ef. * achymeint ac a6nn mi aemanagaf yti. Ynhela yd oed6n yn iwerdon dydg6eith ar

beñ goꝛſed a oed uch pen llynn yn Iwerdon. a llynn ypeir ygelwit. ami awel6n g6ꝛ melyngoch ma6ꝛ yndyuot oꝛ llyñ apheir ar y gefyn. ag6ꝛ athꝛugar ma6ꝛ adꝛycweith auoꝛles arna6 oed. ag6ꝛeic yny ol. ac ot oed va6ꝛ ef m6y d6yweith oed y wreic noc ef. achyꝛchu attaf a wnaethant a chyſuarch g6ell im. Ie heb ymi pagerdet yſſyd arna6ch ch6i. llyna y ry6 gerdet argl6yd yſſyd arnam ni heb ef. Y wreic honn ympenn pythewnos a mis y byd beichogi idi. ar mab aaner yna oꝛ toꝛll6yth h6ñ6. ar benn y pythe6nos ar mis y byd g6ꝛ ymlad. lla6n arua6c. y kymereis ynneu arnaf y goſſymdeitha6 6ynt6y. ac y buant vl6ydyn ygyt a mi. Yny vl6ydyn y keueis yn diwarauun 6ynt. O hyny allan y g6arauun6yt im. achyn penn y pedwyꝛyd mis 6ynt ehun yn peri eu hatgaſſau ac aghynn6ys yny wlat yng6neuthur ſarhaedeu. ac yn eigha6 ac yn gouutya6 g6yꝛda a g6ꝛaged da. O hynny allan ydygyuoꝛes vygkyuoeth am vym pen y erchi im ymvadeu ac 6ynt. arodi de6is im ae vyngkyuoeth ae 6ynt. Y dodeis ynneu ar gynghoꝛ vyggwlat beth a wnelit am danunt. Nyt eynt h6y oe bod nyt oed reit udunt 6ynteu oe hanuod herwyd ymlad vynet. Ac yna yny kyuyng gynghoꝛ y ka6ſſant g6neuthur yſtauell haearn oll. ag6edy bot yn bara6t yꝛ yſtauell. Dyuynnu a oed oof yn Iwerdon yno. oꝛ a oed o berchen geueyl a myꝛth6l. apheri goſſot kyuuch a chꝛib yꝛ yſtauell olo. apheri g6aſſanaethu yn diwall o vwyt a llyn arnunt ary wreic ae g6ꝛ ae phlant. A phan wybu6yt eu med6i 6ynteu ydechꝛeuit kymyſcu y tan ar glo am benn yꝛ yſtauell.

ach6ythu ymegineu. yny vyd yty ynburwenn am eupenn. Ac yna y bu ykynghoꝛ gantunt ymperued lla6ꝛ yꝛ ystauell. ac yd arhoes ef yny vyd y pleit hayarn yn wenn. Ac rac dirua6ꝛ wres ykyꝛch6ys y pleit ae ysc6yd ae thara6 ganta6 allan. ac yn yol ynteu ywreic. Aneb nydihengis odyno namyn ef ae wreic. Ac yna omtebygu i argl6yd heb y mathol6ch 6ꝛth vendigeituran ydoeth ef dꝛ6od attat ti. Yna dioer heb ynteu ydoeth yma ac yrodes y peir y minheu. Padel6 argl6yd yd erbynneist ti 6ynt6y. Ku rannu * ympob lle yny kyuoeth. ac ymaent yn lluossa6c ac yndyꝛchauel ympob lle. Ac yn kadarnhau yny uann y bont owyꝛ ac arueu goꝛeu awelas neb. Ililit ymdidan awnaethant ynos honno tra uuda gantunt acherd achyuedach. aphan welsant vot yn llessach udunt uynet y gyscu noc eisted auei h6y ygyscu ydaethant. ac uelly ytreulassant ywled honno tr6y digrif6ch Ac ynniwed hynny y kychwyn n6ys mathol6ch abꝛannwengyt ac ef parth ac iwerdon. ahynny oaber menei ykychwynnassant teir llong ardec acydoethant hyt yn iwerdon. Yniwerdō dirua6ꝛ lewenyd auu 6ꝛthunt. Nydoei 6ꝛ ma6ꝛ na g6ꝛeicda yn iwerdon yymwelet abꝛannwen ny rodei hi ae cae ae modꝛ6y ae teyꝛndl6s cadwedic ida6 auei arbennic y welet ynmynet ymeith. ac ymysc hynny y vl6ydyn honno aduc hi ynglotua6ꝛ. Ah6yl deledi6 aduc hi o glot achedymdeithon. a beichogi adamwein6ys idi ygael yn hynny. Ag6edy treula6 yꝛ amseroed dylyeduf mab aanet idi. Sef en6 adodet arna6 g6ern uab mathol6ch. Rodi ymab ar uaeth

a wnaethpỽyt yꝛ un lle goꝛeu y wyꝛ yn Iwerdon. A
hynny ynyꝛ eil ulỽydyn llyma ymodỽꝛd yn iwerdon
am ygỽaratwyd agaỽſſei vatholỽch ygkymry. arſom
a ỽnathoedit idaỽ am y veirch. A hynny y urodyꝛ maeth
ar rei neſſaf gantaỽ yn lliwaỽ idaỽ hynny heb y gelu.
Ac nachaf y dygyuoꝛ yn iwerdō hyt nat oed lonyd
idaỽ ony chaei dial y ſarhaet. Sef dial a wnaethant
gyꝛru bꝛannỽen o vn yſtauell ac ef. ae chymell y bobi
yn y llys. A pheri yꝛ kigyd gỽedy y bei yn dꝛyllyaỽ
kic dyuot idi a tharaỽ bonclust arnei beunyd. Ac
uelly y gỽnaethpỽyt y phoen. Ie arglỽyd heb y wyꝛ
ỽꝛth uatholỽch. par weithon wahard y llongeu ar yſ-
graffeu ar coꝛygeu ual nat el neb y gymry. Ac a del
yma o gymry carchara ỽynt hyt nat elont dꝛacheuyn
rac gỽybot hynn. Ac ar hynny y diſgynnyſſant blỽyn-
yded nyt llei no their. y buant uelly. Ac yn hynny
meithꝛyn ederyn dꝛytwen a ỽnaeth hitheu ar dal y
noe gyt a hi a dyſcu ieith idi. A menegi yꝛ ederyn y
ryỽ ỽꝛ oed y bꝛaỽt. A dỽyn llythyꝛ y poeneu * ar amarch
a oed arnei hitheu. Ar *llythyr* a rỽymỽyt am von
eſgyll yꝛ edeꝛyn. ae anuon parth a chymry. Ar ederyn
a doeth yꝛ ynys honn. Sef lle y kauas uendigeituran
yg kaerſeint yn aruon yn dadleu idaỽ dydgỽeith. A di-
ſgynnu ar y yſcỽyd a garỽhau y phluf yny arganuuwyt
y llythyꝛ. ac adnabot meithꝛyn yꝛ ederyn yg kyuanned.
Ac yna kymryt y llythyꝛ ae edꝛych. A phan darllewyt
y llythyꝛ doluryaỽ a ỽnaeth bendigeituran o glybot y
poen a oed ar vꝛanwen A dechꝛeu oꝛ lle hỽnnỽ anuon
kenadeu y dygyfoꝛyaỽ yr ynys honn ygyt. Ac yna
y peris ef dyuot llỽyꝛwys pedeirgỽlat a ſeith ugeint

hyt attaw. Ac ehun kwynaw wrth hynny bot y poen aoed ar y chwaer. Ac yna kymryt kynghor. Sef kynghor agahat kyrchu iwerdon ac adaw seithwyr yn tywyssogyon yma. a chradawc uab bran yn bennaf. ac eu seith marchawc. ynedeirnon yd edewit y gwyr hynny. Ac oachaws hynny ydodet seith marchawc ar ydref. Sef seithwyr oedynt. Cradawc uab bran. ac eueyd hir. ac vnic glew yscwyd. ac idic uab anarawc wallt grwn. a ffodor uab eruyll. ac wlch minascwrn. allashar uab llaesar llaesgygwyd. aphen-*daran* dyuet yn was ieuanc gyt ac wy. Y seith hynny a dricywys yn seith kynweissat ysynnyaw ar yr ynys honn. Achradawc uab bran yn bennaf kynnweiss-yat arnunt. Bendigeituran ar niuer adywedassam ni a hwylyassant parth ac iwerdon. Ac nyt oed uawr y weilgi yna yueis ydaeth ef. Nyt oed namyn dwy auon. lli ac archan ygelwit. Agwedy hynny yd amyl-hawys y weilgi y teyrnassoed. Ac yna ykerdwys ef ac aoed ogerd arwest ar y geuyn ehun achyrchu tir iwerdon. A meicheit matholwch oed ar lan y weilgi. wynt adoethant att vatholwch. Arglwyd heb wy hen-pych gwell. Duw arodo da ywch heb ef. achwedleu ygennwch. arglwyd heb wy. mae gennyn ni chwedleu enryued. coet rywelsom ar yweilgi. yny lle ny welsam eiryoet vnprenn. llyna beth eres heb ef. Awel(ew)*ch* chwi dim namyn hynny. Gwelem arglwyd heb wy mynydmawr geir llaw *y* coet. ahwnnw ar *gerdet.* ac esgeir aruchel ar ymynyd. allyn *o pob parth or* esgeir. Ar coet ar mynyd aphoppeth ohynny oll *ar* gerdet. Ie heb ynteu nyt oes neb yma awypo (dim)

y6rth hynny o nys g6yr branwen go(uynn6ch idi)* kennadeu a aeth att uranwen. Argl6ydes heb 6y beth debygy di y6 hynny. G6yr ynys ykedyrn yn dyuot dr6ad o glybot vym poen i amhamarch Beth y6 y coet a welat ar y mor heb 6y. G6erneneu llogeu a h6ylbrenni heb hi. Och heb 6y beth oed y mynyd a welit gan yſtlys y llongeu. Bendigeituran vymra t i heb hi oed h6nn6 yn dyuot y ueis. nyt oed log y kyghanei ef yndi. Beth oed yr eſgeir aruchel. ar llynn o bop parth yr eſgeir. Jſ heb hi yn edrych ar yr ynyſ honn llidia6c y6. Y deu lygat ef o pob parth ydr6yn y6 y d6y lynn o bopparth yr eſceir. Ac yna dygyuor holl wyr ymlad iwerdon a wnaethp6yt ygyt. ar holl uorbennyd a wnaethp6yt yn gyflym. A chyngor a gymer6yt. Argl6yd heb y wyrda 6rth vathol6ch nyt oes gynghor namyn kilia6 dr6y linon auon a oed yn iwerdon. A gadu llinon y rot ac ef. A thorri y bont yſ-ſyd ar yr avon. A mein ſugyn yſſyd ygg6aela6t yr auon. ny eill na llong na lleſtyr arnei. Wynt agilyaſ-ſant dr6y yr auon ac a torraſſant y pont.

Bendigeituran a doeth yr tir a llyghes ygyt ac ef parth a glann yr auon. Argl6yd heb y wyrda ti a 6doſt kynnedyf yr auon. ny eill neb vynet dr6ydi. nyt oeſ bont arnei hitheu. mae dy gynghor am bont heb 6y. Nyt oes heb ynteu. namyn a vo penn bit bont. Miui a uydaf bont heb ef. Ac yna gyntaf y dywetp6yt y geir h6n6 ac y diaerebir ettwa ohona6. Ac yna g6edy gorwed ohona6 ef ar tra6s yr auon. y byrywyt cl6yteu arna6 ef. Ac y daeth y luoed ef ar y dra6s dr6od. Ar hynny gyt ac y kuodes ef. llyma gennadeu mathol6ch

ydan. A phaὁb oꝛ ae gὁelei yny garu. ygan uanaὁydan y gelwis nyſſyen uab euroſſwyd y mab attaὁ. Y mab aaeth attaὁ yndiryon. Paham heb yꝛ efnyſſyn. na daὁ uy nei uab vychwaer attafi. kynny bei urenhin ar iwerdon da oed gennyſi ymdirioni ar mab. Aet ynllaὁen heb y bendigeituran. Y mab aaeth attaὁ ynllaὁen. Y duὁ ydygaf vyngkyffes heb ynteu yny uedὁl. ys anhebic a gyflauan gan y tylὁyth y gὁneuthur aὁnafi yꝛ aὁꝛhoñ. Achyuodi y uynyd achymryt y mab herὁyd ydꝛaet. Ac heb ohir kynn kael odyn yny ty gauael arnaὁ yny want y mab ynwyſc y benn yny gynneu tan. A phan welas bꝛanwenn y mab yn boeth yny tan. Hi agyngytywys bὁꝛὁ neit yny tan oꝛlle ydoed yn eiſted rὁng ydeu uroder. A chael o uendigeituran hi yny neilllaὁ. Ae taryan yny llaὁ arall. Ac yna ymgyuoc o baὁp ar hyt y ty. Allyna y godὁꝛd mὁyhaf auu gan niuer unty. paὁb ynkymryt y arueu. Ac yna y dywaὁt Moꝛdὁyd tyllyon. Gwern gὁngὁch uiὁch uoꝛdwyt tyllyon. Ac yny aeth paὁp ympenn y arueu. y kynhellis bendigeituran vꝛanwen y rὁng y daryan aeyſcὁyd. Ac yna y dechꝛeuis ygὁydyl kynneu tan dan ypeir dateni. Ac yna ybyꝛyὁt y kalaned ynypeir. yny uei ynllaὁn. Ac ykyuodynt dꝛannoeth yn wyꝛ ymlad yn gyſtal achynt eithyꝛ na ellynt dywedut. Ac yna pan welas efnyſſyn y kalaned heb eni yn vn lle owyꝛ ynys y kedyꝛn ydywaὁt yny uedὁl. Oi aduὁ heb ef gὁae vi vymot yn achaὁs yꝛ wydwic honn o wyꝛ ynys ykedyꝛn. Ameuyl ym heb ef ony cheiſſafi waret rac hynn. Ac ymedyꝛyaὁ ymplith calaned y gὁydyl. Adyuot deu

wydel uonỻỽm idaỽ ae vỽꝛỽ yny peir ynrith gỽydel. Ymeſtynnu idaỽ ynteu ynypeir yny tyꝛr ypeir yn pedwardꝛyỻ. ac yny tyꝛr y * gallon ynteu. Ac o hynny ybu y meint goꝛuot auu y wyꝛ ynys ykedyꝛn. Ny bu oꝛuot ohẏny eithyꝛ dianc ſeithwyꝛ abꝛathu bendigeituran yny troet agỽenỽynwaeỽ. Sef ſeith wyꝛ a dihengis. Pꝛyderi. Manaỽydan. Gliuieri. Tril taran. Taliesſin. Ac ynaỽc grudyeu uab muryel. Heilyn uab gỽynn hen. Ac yna yperis bendigeituran ỻad ybenn. Achymerỽch chỽi ypenn heb ef adygỽch hyt y gỽynurynn yn ỻundein. a chledỽch yno ef ae wyneb ar freinc. achỽi avydỽch ar yffoꝛd ynhir. yn hardlech y bydỽch ſeith mlyned ar ginyaỽ. ac adar riannon yncanu yỽch. Arpenn auyd kyſtal gennỽch y gedymdeithas ac ybu oꝛeu gennỽch pan uu arnaf i eiryoet. Ac ygg gỽaleſ ympenuro ybydỽch pedwarugeint mlyned. Ac yny agoꝛoch y dꝛỽs parth ac aber henueleu y tu achernyỽ y geỻỽch uot yno. ar penn yndilỽgyꝛ gennỽch. Ac oꝛpann agoꝛoch y dꝛỽs hỽnnỽ ny eỻỽch uot yno. kyꝛchỽch lundein y gladu y penn. achyꝛchỽch chỽi ragoch dꝛỽod. Ac yna y ỻas ybenn ef. Ac ykychỽynnaſſant ar penn gantunt dꝛỽod y ſeithwyꝛ hynny. Abꝛanwen ynỽythuet. Ac y aber alaỽ yntal ebolyon y doethant yꝛ tir. Ac yno eiſted awnaethant agoꝛffowys. Edꝛych oheni hitheu ar iwerdon. ac ar ynys ykedyꝛn awelei ohonunt. Oi auab duỽ heb hi gỽae ui omganedigaeth. yſda dỽy ynys adiffeithỽyt omachaỽꝛ i. Adodi ucheneit uaỽꝛ athoꝛri y challon ar hynny. agỽneuthur bed pedꝛyual idi ae chladu yno ygglan alaỽ. Ac arhynny kerdet aỽnaeth y ſeithwyꝛ

parth a hardlech ar penn gantunt. Val ybydant ynkerdet. llyma gyweithyd ynkyuaruot acꝺynt owyꝛ agꝺꝛaged. aoes gennꝺch chꝺi chꝺedleu heb ymanaꝺydan. Nac oes heb ꝺynt onyt goꝛesgyn ogasswallaꝺn uab beli ynys y kedyꝛn. ae vot ynvꝛenhin coꝛonaꝺc ynllundein. Pa daruu heb ꝺynteu ygaradaꝺc vab bꝛan. ar seith wyꝛ aedeꝺit ygyt ac ef ynyꝛ ynys honn. Dyuot Kasswallaꝺn ameupenn allad y chwegꝺyꝛ. athoꝛri o honaꝺ ynteu gradaꝺc y gallono annyuyget. am welet y cledyf yn llad y wyꝛ. ac nawydyat pꝺy aelladei. Casswallaꝺn ar daroed idaꝺwiscaꝺ llen hut ymdanaꝺ. * ac ny welei neb ef ynllad y gꝺyꝛ. namyn ycledyf. Ny mynnei gasswallaꝺn ylad ynteu ynei uab y geuynderꝺ oed. a hꝺnnꝺ uu y trydyd dyn a toꝛres y gallon o niuyget. Penndarar dyuet a oed ynwas ieuanc gyt ar seithwyꝛ adihengis yꝛ coet heb ꝺynt. Ac yna y kyꝛchassant ꝺynteu hardlech ac y dechꝛeuassant eisted. ac ydechꝛeuꝺyt ymdiꝺallu o vꝺyt allynn. ac ydechꝛeuassant ꝺynteu vꝺytta ac yuet. Dyuot tri ederyn adechꝛeu canu udunt ryꝺ gerd. ac oc aglyꝺssynt o gerd. diuꝺyn oed pob un y ꝺꝛthi hi. a phell dꝛemynt oed udunt eu gꝺelet uch penn y weilgi allan. achyn amlycket oed udunt ꝺy achyn bydynt gyt ac ꝺy. ac arhynny o ginyaꝺ y buant seith mlyned. Ac ympenn yseithuet ulꝺydyn y kychꝺynnassant parth a gꝺalas ympenuro. ac yno ydoed udunt lle tec bꝛenhineid uch benn y weilgi. ac yneuad uaꝺꝛ aoed yno udunt. ac yꝛ neuad ykyꝛchyssant. aꝫ deudꝛꝺs aoed ynagoꝛet. ar trydyd dꝛꝺs yngayat yꝛ hꝺm tu a chernyꝺ. weldi racco heb y manaꝺydan y dꝛꝺs

nydyly6n ni y agori. Ar nos honno y buant yno yndiwall. ac yndigrif gantunt. Ac yr awelsynt o v6yt yny g6yd. ac yr aglywyf ehun. ny doey ygof udunt h6ydim. nac o hynny *nac* o alar yny byt. Ac yno ytreulyssant ypedwar ugeint mlyned hyt na wybuant h6y eiryoet. d6yn yspeit digrifach nahysryd-ach no honno. Hyt oed annesm6ythach nac adnabot ovn ar y gilyd yuot yn hynny o amser no phan doeth-ant yno. Hyt oed annessm6ythach gantunt 6ynteu gytuot ypenn yna. no phan uuassei vendigeit uran ynvy6 gyt ac 6ynt. Ac oacha6s y pedwar ugeint mlyned hynny ygel6it. Yspyda6t urda6l benn yspyd-a6t vrann6en a mathol6ch oed yr honn yd aethp6yt y iwerdon. Sef a6naeth heilyn uab gwynn dyd-g6eith. Meuyl ar uymarafi heb ef onyt agoraf ydr6s. y wybot aeg6ir adywedir am hynny. Agori ydr6s a6naeth. ac edrych ar gerny6. ac ar aber henuelen. Aphan edrych6ys yd oed yngynhyspysset gantunt y geniuer collet agollassynt eiryoet. Ar geniuer car a chedymdeith agollassynt. Ar geniuer dr6c adathoed udunt achyt bei *yna y kyuarffei ac 6ynt. Ac yn ben-naf ameu hargl6yd. Ac or gyua6r honno ny allyssant 6y orfowys. namyn kych6ynnu arpenn parth allun-dein. Pa hyt bynnac y bydynt ar yffordd 6ynt a doethant hyt yn llundein. Ac agladassant ypenn yny gwynurynn. A h6nn6 uu y trydyd matcud pancud-ywyt. Ar trydyd anuat datcud pandatcudywyt. Kany doey ormes byth dr6y vor yr ynys honn trauei y penn yny cud h6nn6. A hynny adyweit y kyfarwydyt eukyfranc h6y. y g6yr agychwynn6ys o iwerdon y6

h6nn6. Yniwerdon nyt ede6it dyn by6 namyn pump g6ꝛaged beicha6c y my6n gogof yn diffeith6ch iwerdon. ar pump g6ꝛaged hynny ynyꝛ un kyſnot aanet udunt pumpmeib. Ar pumpmeib hynny auagaſſant hyt panuuant weiſſon ma6ꝛ. ac yny uedylyaſſant amwraged. Ac yny uu damunet gantunt eukaffael. Ac yna kyſcu pob un la6 heb la6 gan uam y gilyd. A g6ledychu ywlat ae chyuannhedu. ae rannu y ryngtunt ell pump. Ac o acha6s y rannyat h6nn6 y gel6ir ettwa pump rann Iwerdon. ac edꝛych y wlat awnaethant foꝛd y buaffei yꝛ aeruaeu. achael eur ac aryant yny yttoedynt yn gyuoetha6c. allyna ual y teruyna ygeinc honn oꝛ mabinogi. o acha6s palua6t bꝛan6en. yꝛ honn a vu tryded anuat palua6t ynyꝛ ynys honn. ac o achas yſpada6t bꝛan panaeth niuer deg wlat aſeith ugeint y iwerdon ydial palua6t bꝛan6en. ac am yginya6 ynhardlech ſeith mlyned. Ac am ganyat adar riannon. ac ar yſpyda6t benn pedwar ugeint mlyned.

Manawyddan, son of Llyr.

Llyma y dryded geinc or mabinogi

Gwedy daruot yꝛ seithwyꝛ a dywedassam ni uchot cladu penn bendigeituran yny gỽynvꝛyn yn llundein. ae wyneb ar freinc. edꝛych a ỽnaeth manaỽydan ar y dref yn llundein ac ar y gedymdeithon a dodi ucheneit uaỽꝛ. A chymryt diruaỽꝛ alar a hiraeth yndaỽ. Oi a duỽ hollgyuoethawc gỽae ui heb ef. nyt oes neb heb le idaỽ heno namyn mi. Arglỽyd heb y pꝛyderi. na uit gyn dꝛymhet genhyt a hynny. dy geuynderỽ yssyd urenhin yn ynys y kedyꝛn. A chyn gỽnel gameu it heb ef. ny buost ti haỽlỽꝛ tir a dayar eiryoet. try*dyd lledyf unbenn ỽyt. Ie heb ef kyt boet keuynderỽ y mi y gỽꝛ hỽnnỽ. goathꝛist yỽ gennyf gỽelet neb yn lle bendigeituran vy mraỽt. Ac ny allaf uot yn llaỽen yn un ty ac ef. A wney ditheu gynghoꝛ arall heb y pꝛyderi. Ieit oed im ỽꝛth gynghoꝛ heb ef. a pha gynghoꝛ yỽ hỽnnỽ. Seith gantref ry edeỽit y mi heb y pꝛyderi A riannon uy mam yssyd yno. mi a rodaf itti honno a medyant y seith gantref genthi. A chyn ny bei itti o gyuoeth namyn y seith cantref hynny. nyt oes seith cantref well noc ỽy. Kicua uerch wynn gloyỽ yỽ vy ggỽꝛeic ynneu heb ef. A chynn enỽ-

edigaeth y kyuoeth y mi. bit y mωynant y ti a riannon. aphei mynnvt gyuoeth eiryoet atuyd y kaffut ti hωnnω. Na uynnaf unbennheb ef. duω adalo it dy gedymdeithas. Y gedymdeithas oreu aallωyf i ytti ybyd os mynny. Mynnaf eneit heb ef duω adalo itt. ami aaf gyt athi y edrych riannon. ac y edrych y kyuoeth. Iaωn awney heb ynteu. Mi a tebygaf na werendeweist eiryot ar ymdidanwreic well no hi. Yr amser y bu hitheu yn y dewred ny bu wreic delediwach nohi. ac ettwa ny bydy anuodlaωn y phryt. wynt agerdassant racdunt. a pha hyt bynnac y bydynt ar y ffordd wynt adoethant y dyuet. Gωled darparedic oed udunt erbyn eu dyuot yn arberth. a riannon a chicua wedy y harlωyaω. Ac yna dechreu kyt eisted ac ymdidan o uanaωydan a riannon. ac or ymdidan tirioni a wnaeth y vryt ae uedωl ωrthi. a hoffi yn y uedωl na welsei eiryoet gωreic digonach y thecket ae thelediωet no hi. Pryderi heb ef mi a vydaf ωrth a dywedeisti. Pa dywedωydat oed hωnnω heb y riannon. arglωydes heb ef bryderi. mi ath roessum yn wreic y uanaωydan uab llyr. a minheu a vydaf ωrth hynny yn llaωen heb y riannon. llaωen yω gennyf inneu heb y manaωydan. a duω a dalo yr gωr yssyd yn rodi y minneu y gedymdeithas mor diffleis a hynny. Kynn daruot y wled honno y kyscωyt genthi. ar ny deryω or wled heb y pryderi treulωch chωi. a minneu a af y hebrωng vyg gωrogaeth y gaswallaωn uab beli hyt yn lloegyr. arglωyd heb y riannon yg kent * y mae kasswallaωn. a thi a elly treulaω y wled honn. ae aros ynteu a uo nes. Minheu ae harhoωn heb ef. ar wled

honno adreulassant. I dechreu awnaethant kylchaw dyuot ae hela. achymryt eudigrifwch. Ac wrth rodyaw y wlat ny welsynt eiryoet wlat gyuanhedach no hi. naheldir well. nac amylach ymel ae physcawt no hi. Ac yn hynny tyuu kedymdeithas y rygtunt yll pedwar hyt na mynnei yr vn vot heb y gilyd na dyd na nos. Ac ym mysc hynny ef a aeth at gasswallawn hyt yn ryt ychen y hebrwng y wrogaeth idaw. a diruawr auu yn y erbyn yno. Adiolwch idaw hebrwng y wrogaeth idaw. A gwedy y ymchoelut kymryt eu gwledeu ae hesmwythter a orugant pryderi a manawydan. a dechreu gwled a orugant yn arberth kanys priflys oed. Ac ohonei y dechreuit pob enryded. a gwedy y bwyta kyntaf y nos honno *tra uei* y gwassanaeth wyr yn bwyta. Kyuodi allan a orugant a chyrchu gorsed arberth a wnaethant yll pedwar ac eu niuer gyt ac wynt. Ac ual y bydant yn eisted uelly. llyma dwrys. a chan ueint y twrys llyma gawat o nywl yn dyuot hyt na chanhoed yr un o honunt hwy y gilyd. Ac yn ol y nywl llyma yn goleuhau pob lle. I phan edrychyssant y ford y gwelynt y preideu ar anreitheu ar kyuanhed kynno hynny. ny welynt neb ryw dim. na thy. nac aniueil. na mwc. na than. na dyn. na chyuanned eithyr tei y llys yn wac diffeith angkyfanned heb dyn heb *vil* yndunt. Ieu kedymdeithon ehun wedy eu colli heb wybot dim y wrthunt. onyt hwy yll pedwar. Oi ar arglwyd duw heb y manawydan. mae niuer y llys an niuer ninheu eithyr hynn. awn y edrych. dyuot yr neuad a wnaethant nyt oed neb. kyrchu y kastell ar hundy[.ny] welynt neb. Ym medgell. nac ygk[egin] nyt oed

namyn diffeithỽch. D[echreu] awnaethant yll pedwar treul[aỽ y ỽled] a hela a ỽnaethant. a chymr[yt eu digriu]ỽch. A dechꝛeu a wnaeth pob [un o honunt] rodyaỽ ywlat arkyuoeth y[edꝛych aỽelynt] ae ty. ae kyuanhed. A neb ryỽ [dim ny wel]ynt eithyꝛ gỽydlydnot. I gỽed[y treulaỽ] * eu gỽled ac eu darmerth o honunt. dechꝛeu awnaethant ymborth ar gic hela aphyſcaỽt a bydafeu. Ac uelly bỽydyn ar eil a treulyſſant yn digrif gantunt. Ac yn y diwed diffygyaỽ a ỽnaethant. Dioer heb y manaỽydan ny bydỽn ual hynn. kyꝛchỽn loegyꝛ a cheiſſỽn grefft y kaffon yn hymboꝛth. kyꝛchu lloegyꝛ a oꝛugant. A dyuot hyt yn henffoꝛd. A chymrut arnunt gỽneuthur kyfrỽyeu. I dechreu a wnaeth ef uanaỽydan llunyaỽ coꝛfeu ac eu lliwaỽ a rywed y gỽelfei gan lafar llaeſgygỽyd a chalch llafar. A gỽneuthur calch lafar racdaỽ ual y gỽnathoed y gỽꝛ arall. Ac ỽꝛth hynny y gelỽir ettwa calch lafar. am y wneuthur o lafar llaeſgygỽyd. Ac oꝛ gỽeith hỽnnỽ tra geffit gan uanaỽydan. ny phrynit gan gyfrỽyyd dꝛos wyneb hennffoꝛd na choꝛof na chyfrỽy. Ac yny adnabu bop un oꝛ kyfrỽyydyon yuot yn kolli oe hennill llawer. ac ny phꝛynit dim gantunt onyt gỽedy na cheffit gan uanaỽydan. Ac yn hynny ymgynnullaỽ ygyt ohonunt. a duunaỽ am y lad ef ae gedymdeith. Ac yn hynny rybud a gaỽſſont ỽynteu. A chymryt kynghoꝛ am adaỽ ydꝛef. Y rof i a duỽ heb y pꝛyderi ny chynghoꝛaf i adaỽ y dꝛef. namyn llad y taeogyon racco. Nac ef heb y manaỽydan bei ymladem ni ac ỽyntỽy clot dꝛỽc a vydei arnam ac an carcharu a wneit. Yſgỽell ynn heb ef kyꝛchu tref arall y ymoſmeithaỽ

yndi. Ac yna kyꝛchu dinas arall awnaethant ell pedwar. Pa geluydyt heb y pꝛyderi a gymer6n ni arnam. G6na6n taryaneu heb y mana6ydan. A 6dom ninneu dim y 6ꝛth hynny heb y pꝛyderi. Mi ae pꝛo-[f6n] heb ynteu. Dechꝛeu g6neuthur [taryan]eu a oꝛugant. ac eullunya6 ar [6eith ta]ryaneu da awelsynt. A dodi y [lli6 a dody]ssynt ar y kyfr6yeu arnunt. [Ar g6eith h]6nn6 al6yd6ys racdunt hyt [na phꝛynit] taryan yn y ꝛholl dꝛef. onyt [g6edy na ch]effit gantunt h6y. Kyflym [oed eu g6ei]th 6ynteu a diuessur a 6ne[ynt ac ue]lly y buant yny dyg6yda6d * y6 kytdꝛefwyꝛ racdunt. Ac yny duunassant argeissa6 eu llad. Kybud a doeth udunt 6ynteu. a chlybot bot ygwyꝛ ae bꝛyt ar eu dihenydya6. Pꝛyderi heb y mana6ydan y mae y g6yꝛ hynn yn mynnu an diuetha. Na chymer6n ninheu y gan y taeogeu hynny. a6n y danunt a llad6n 6ynt. Nac ef heb ynteu. kasswalla6n a glywei hynny ae wyꝛ. Are6in vydem. kyꝛchu tref arall a wna6n. wynt a doethant y dꝛef arall. Pa geluydyt yd a6n ni 6ꝛthi heb y mana6ydan. Yꝛ honn y mynnych oꝛ awdam ni heb y pꝛyderi. Nac ef heb ynteu g6na6n grydyaeth. ny byd o gallon gan grydyon nac ymlad a ni nac ymwaravun. Ny 6n i dim y 6ꝛth honno heb y pꝛyderi. Mi ae g6nn heb y manawydan a mi a dyscaf itti wnia6. Ac nyt ymyꝛr6n ar gyweirya6 lledyꝛ namyn y pꝛynu yn para6t a g6neuthur yn g6eith ohona6. Ac yna dechꝛeu pꝛynu y coꝛdwal teckaf a gafas yn y dꝛef. Ac amgen ledyꝛ no h6nn6 ny phꝛynei ef eithyꝛ lledyꝛ g6adneu. A dechꝛeu a wnaeth ymgedymdeithassu ar eurych goꝛeu yn y dꝛef. A pheri

gwaegeu yr esgidyeu ac eurawc y gwaegeu a synnyaw ehun ar hynny yny gwybu. Ac or achaws hwnnw y gelwit ef yndrydyd eurgryd. Tra geffit gantaw ef nac esgit na hossan ny phrynit dim gan gryd ynyr holl dref. Sef a wnaeth y crydyon adnabot bot eu hennill yn pallu udunt. kanys ual yllunyei vanawydan y gweith y gwniei pryderi. Dyuot y crydyon a chymryt kyghor. sef a gawssant yn eu kynghor du-unaw ar eu llad. Pryderi heb y manawydan y mae y gwyr hynn yn mynnu an llad. Paham y kymerwn ninneu hyny y gan y taeogeu lladron heb y pryderi. namyn eu llad hwy oll. Nac ef heb y manawydan nyt ymladwn ac wynt. ac ny bydwn yn lloegyr bellach. kyrchwn parth a dyuet. ac awn y edrych. Pa hyt bynnac y buant ar y ffordd wynt a doethant y dyuet. ac arberth a gyrchassant. A llad tan a wnaethant. A dechreu ymborth a hela a threulaw mis uelly. A chynnull eu kwn attunt. A bot uelly yno vlwydyn. A bore-gweith kyuodi pryderi a manawydan y hela. A chyweir-yaw eu kwn a mynet odieithyr y llys. Sef a w*naeth rei or cwn. kerdet oe blaen a mynet y berth vechan a oed geyr eu llaw. Ac y gyt ac yd aant yr berth kiliaw yn gyflym a cheginwrych mawr gantunt ac ymchoelut at y gwyr. Nessawn heb y pryderi parth ar berth y edrych beth yssyd yndi. nessau parth ar berth a wnaethant. pan nessayssant. llyma uaed coet claerwyn yn kyuodi or berth. Sef a oruc y cwn o hyder y gwyr ruthraw idaw. Sef a wnaeth ynteu adaw y berth a chilyaw dalym y wrth y gwyr. Ac yny uei agos y gwyr idaw Kyuarth a rodei yr kwn heb gilyaw yrdunt. A phan yghei y

gỽyr ykiliei eilweith ac ytorrei gyuarth. Ac ynol ybaed ykerddaffant yny welynt gaer uaỽr aruchel. agỽeith newyd arnei yny lle nywelfynt namaen na gỽeith eiryoet. Ar baed ynkyrchu yr gaer yn vuan arkỽn yny ol. A gỽedy mynet ybaed arkỽn yr gaer. ryuedu awnaethant welet y gaer ynylle ny welfynt eiryoet weith kynno hynny. Ac obenn yr orfed edrych awnaethant ac ymwarandaỽ ar kỽn. Pa hyt bynnac y bydynt uelly nychlywynt un orkỽn na dim yỽrthunt. Arglỽyd heb y pryderi mi aaf yr gaer ygeiffaỽ chỽedleu y ỽrth y cỽn. Dioer heb ynteu nyt da dy gyghor uynet yr gaer honn nys gỽeleift eiryoet. Ac ogỽney vygkyngor i nyt ey idi. Arneb adodes hut ar ywlat aberis bot ygaer ymma. Dioer heb ypryderi nymadeuaf i vyg cỽn. Pagyghor bynnac agaffei ef ygan uanaỽydan y gaer agyrchaỽd ef. Pandoeth yr gaer nadyn. na mil. narbaed. narcỽn. na thy. nac anhed.. nyfgỽelei yny gaer. Sf awelei ual amgymherued llaỽr ygaer ffynnaỽn agỽeith ovaen marmor yny chylch. Ac arlan yfynnaỽn. kaỽc eur uchbenn llech ovaen marmor. Achadỽyneu ynkyrchu yr awyr. a diben nyfgỽelei arnunt. Gorawenu aỽnaeth ynteu ỽrth decket yr eur. Adahet gỽeith y kaỽc. Adyuot awnaeth ynyd oed ykaỽc ac ymauael ac ef. Ac ual ydymauaelaỽd arkaỽc glynu ydỽylaỽ ỽrth ykaỽc. ae draet ỽrth y llech ydoed ykaỽc yn feuyll arnei. Adỽyn y lewenyd ygantaỽ hyt na allei dywedut vn* geir. A feuyll awnaeth uelly. Ae aros ynteu aỽnaeth manaỽydan hyt parth adiwed ydyd. A phrynhaỽn byrr gỽedy bot yndiheu gantaỽ nachaei chwedleu yỽrth

pryderi nac ywrth y cwn. dyuot aoruc parth arllys. pan daw y mywn. sef awnaeth riannon edrych arnaw. Mae heb hi dygedymdeith ti ath gwn. llyma heb ynteu vyng kyfranc aedatkanu oll. Dioer heb y riannon ysdrwc agedymdeith uuost di. ac ysda agedymdeith agolleist di. A chan y geir hwnnw mynet allan. Ac yr artal y managassei ef uot y gwr argaer kyrchu yno awnaeth hitheu. Porth y gaer awelas yn agoret ny bu argel arnei. ac ymywn y doeth. ac ual ydoeth arganuot pryderi ynymauael arcawc adyuot attaw. Och arglwyd heb hi beth awney di yma. ac ymauael ar kawc gyt ac ef. ac ygyt ac ydymeveil glynu y dwylaw hitheu wrth y kawc. ae deutroet wrth y llech hyt na allei hitheu dywedut un geir. ac ar hynny gyt ac ybu nos llyma dwryf arnunt achawat onywl. Achan hynny difflannu y gaer. ac ymeith ac wynteu. Pan welas kicua verch gwyn gloew nat oed yny llys namyn hi a manawydan. drycyruerth awnaeth hyt nat oed well genti ybyw noemarw. Sef awnaeth manawydan edrych ar hynny. Dioer heb ef cam ydwyt arnaw. os rac vy ovyn i y drycyruerthy di. mi arodaf duw yn vach itt naweleisti gedymdeith gywirach noc y keffy di vi. tra vynno duw itt uot uelly. Y rof aduw pei yt uewn i yndechreu vy ieuenctit. mi agadwn gywirdeb wrth pryderi. ac yrot titheu mi ae cadwn. ac na vit un ovyn arnat. heb ef. ac yrof aduw heb ef. ti ageffy y gedymdeithas auynnych ygennyfi herwyd vyggallu i trawelo duw ynbot yny dihirwch hwnn ar goual. Duw adalo itt heb hi ahynny adebygwn i. Ac yna kymryt llewenyd ac ehouyndra or uorwyn o

achaỽs hynny. Je eneit heb ymanaỽydan. nytkyſle ynni trigyaỽ yma. yn kỽn a gollaſſam. ac ymboꝛth nys gallỽn. kyꝛchỽn loeger. haỽſſaf yỽ yni ymboꝛth yno. Ynllaỽen arglỽyd heb hi ni a wnaỽn hynny. Y gyt y kerdaſſant hyt yn lloegyꝛ. Arglỽyd heb hi pa greft agymery di arnat. kymer vn lannweith * Nychymeraf i heb ef namyn crydyaeth. ual ygỽneuthum gynt. Arglỽyd heb hi nyt hoff honno y glanet y ỽꝛ kygynnilet kyuurd athydi. wrth honno ydafi heb ef. dechꝛeu ygeluydyt awnaeth achyweiryaỽ y weith oꝛ coꝛdwal teckaf agauas yny dꝛef. Ac ual y dechꝛeuyſſynt ynlle arall dechꝛeu gỽaegu yꝛ yſkidyeu owaegeu eureit ynyoed ouer a manweith holl grydyon y dꝛef y ỽꝛth yꝛ eidaỽ ef ehun. athꝛageffit y gantaỽ nac eſkit na hoſſan. ny phꝛynit ygan ereill dim. A blỽydyn uelly a treulỽys ef yno ynyoed y crydyon yn dala kynuigen a chyghoꝛuynt ỽꝛthaỽ. Ac yny doeth rybudyeu idaỽ. amenegi uot y crydyon wedy duunaỽ ar ylad. Arglỽyd heb y kicua pam ydiodefir hynn ygan y taeogeu. Nac ef heb ynteu ni aem eiſſoes y dyuet. dyuet agyꝛchyſſant. Sef aoꝛuc manaỽydan pangychỽynnwys parth adyuet. dỽyn beich owenith gantaỽ. achyꝛchu arbeth. a chyuanhedu yno. Ac nyt oed dim digriuach gantaỽ no gỽelet arberth ar tirogaeth ybuaſſei ynhela ef aphꝛyderi a riannon gyt ac ỽynt. Dechreu awnaeth kynneuinaỽ ahela pyſcaỽt a llydnot ar eugỽal yno. Ac yn ol hynny dechꝛeu ryuoꝛyaỽ. Ac ynol hynny heu grofft. areil. ardꝛyded. Ac na chaf y gỽenith ynkyuot ynoꝛeu yny byt. ae deir grofft ynllwydyaỽ yn vn dỽf. hyt nawelfei dyn

wenith degach noc ef. Gꝛeula6 amseroed y vl6ydyn a6naeth. natchaf y kynnhaeaf yndyuot. Ac y edꝛych un oeroffteu ydaeth. nachaf honno yn aeduet. Mi a uynnaf vedi honn auoꝛy heb ef. Dyuot dꝛaegeuyn ynos honno hyt yn arberth. y boꝛe glas dꝛannoeth dyuot yuynnv medi yrofft. pan da6 nyt oed namyn y kalaf ynll6m wedy daruot toꝛri pobun yny doi yny dywyssen oꝛkeleuyn. A mynet ymeith ar tywys yn holla6l. ac ada6 y calaf yno yn ll6m. Ryuedu hynny yn ua6ꝛ a6naeth a dyuot y edꝛych grofft arall. nachaf honno yn aeduet. Dioer heb ef mi a uynnaf uedi honn auoꝛy. A thꝛannoeth dyuot ar uedwl medi honno. Aphanda6 nyt oed dim namyn y kalaf ll6m. Oi a argl6yd du6 heb ef p6y yssyd yngoꝛffen vyn diua * i. a mi ae g6nn. yneb a dechꝛeuis vyndiua yssyd ynyoꝛsen. Ac a diuawys y wlat gyt a mi. Dyuot y edꝛych y dꝛyded rofft. pandoeth ny welsei neb wenith degach. a h6nn6 ynaeduet. Meuyl ymi heb ef ony wylaf i heno. Ar neb aduc yꝛ yt arall a da6 yd6yn h6nn. a mi a wybydaf beth y6. Achymryt y arueu a wnaeth a dechꝛeu g6ylat y grofft. A menegi a wnaeth y kicua hynny oll. Ie heb hi beth yssyd yth vꝛyt ti. Mi a wylaf y grofft heno heb ef. Y wylat y grofft ydaeth. Ac ual y byd am hanner nos uelly nachaf t6ꝛyf m6yhaf yny byt. Sef a wnaeth ynteu edꝛych. Arhynny llyma eli6lu y byt olygot. a chyfrif na messur ny ellit arhynny. Ac ny wydyat yny uyd y llygot yn g6an a dan y groft. Aphob un yndꝛigya6 arhyt y keleuyn. Ac yny est6ng genti. ac yntoꝛri y tywyssen. Ac yn g6an ardywyssen ymeith. ac ynada6 y kalaf

yno. Ac ny wydyat ef uot un keleuyn yno. ny bei lygodet ambobun. ac agymerynt euhynt racdunt artywys gantunt. Acyna rŵng dicher allit taraŵ ym plith yllygot awnaeth. amŵy noc ar y gŵydbet neu yr adar yn yr aŵyr ny chytdremei ef ar yr un o honunt eithyr un awelei ynamdrom ual ytebygei naallei un pedestric. vn ol honno y kerdŵys ef aedala awnaeth aedodi yny uanec. ac allinin rŵymaŵ geneu y vanet. ae chadŵ gantaŵ. achyrchu yllys. Dyuot yr ystauell ynylle ydoed kicua. Agoleuhau ytan. Ac ŵrth yllinin dodi y uanec ar y wanas a oruc. Beth yssyd yna arglŵyd heb y kicua. lleidyr heb ynteu ageueis yn lletratta arnaf. Pa ryŵ leidyr arglŵyd aallut ti ydodi yth uanecheb hi. llyma oll heb ynteu amenegi ual yr lygryssit ac y diuŵynissit y grossteu idaŵ. Ac ual y doethant yllygot idaŵ yr grosst diwethaf yny wyd. Ac vn ohonunt oed amdrom ac adelleis inheu ac yssyd yn vy manec. ac a grogaf inheu avory. Acymkyffes y duŵ bei askaffŵnoll mi ae crogŵn. Arglŵyd heb hi di ryued oed hynny. Ac eissoes anhŵymp yŵ gŵelet gŵr kyfurd kymoned athidi yn crogi y ryŵ bryf hŵnnŵ. Aphei gŵnelut iaŵn nyt ymyrrut yny pryf. namyn y ellŵng ym*eith. Meuyl ymi heb ef pei as caffŵn i oll ŵynt onyscrogrŵn. ac ageueis mi ae crogaf. Ie arglŵyd heb hi nyt oes achaŵs ymi y uot ynborth yrpryf hŵnnŵ. namyn goglyt ansyberŵyt yti. agwna ditheu dy ewyllys arglŵyd. Peigŵypŵn ninheu defnyd yny byt y dylyut titheu bot ynborth idaŵ ef. mi avydŵn ŵrth dy gynghor am danaŵ heb y manaŵydan. Achanys nys gŵnn arglŵydes. medŵl yŵ gennyf y

diuetha. a gwna ditheu yn llawen heb hi. Ac yna y kyrchwys ef orsed arberth ar llygoden gantaw. a sengi dwy ffoch yn y lle uchaf yn yr orsed. Ac ual y byd uelly llyma y gwelei yscolheic yndyuot attaw. a hen dillat hydreul tlawt ymdanaw. Ac neut oed seith mlyned kyn no hynny yr pan welsei ef nadyn na mil eithyr y pedwar dyn y buassynt ygyt yny golles y deu. Arglwyd heb yr yscolheic dyd da itt. Duw a rodho da itt a gressaw wrthyt heb ef. Pan doy di yr yscolheic heb ef. Pan doaf arglwyd o loygyr o ganu. Aphaham y gouynny di arglwyd heb ef. Am na weleis heb ef yr ys seith mlyned undyn onyt pedwar dyn ditholedic a thitheu yr awr honn. Je arglwyd heb ef mynet trwy y wlat honn ydwyf inheu yr awr honn parth am gwlat vyhvn. a pha ryw weith yd *wyd* yndaw arglwyd. Grogi lleidyr a geueis yn lletratta arnaf heb ef. Pa ryw leidyr arglwyd heb yr yscolheic. pryf a welaf yth law di ual llygoden. a drwc y gweda y wr kyfurd a thydi teimlaw pryf kyfryw a hwnnw. gellwng ymeith ef. Na ellyngaf y rof a duw heb ynteu. yn lletratta arnaf y keueis i ef. a chyfreith lleidyr a wnaf inheu ac ef. y grogi. Arglwyd heb ynteu rac gwelet gwr kyfurd a thidi yny gweith hwnnw. punt a geueis i o gardotta mi ae rodaf itti a gellwng y pryf hwnnw ymeith. Na ellyngaf y rof a duw ac nys gwerthaf. Gwna di arglwyd heb ef ony bei rac gwelet gwr kyfurd a thidi yn teimlaw y ryw bryf hwnnw. nym torey i. Ac ymeith yd aeth yr yscolheic. Val y byd ynteu ~~ynteu~~ yn dodi y dulath yny ffyrch. nachaf offeirat yndyuot attaw ar uarch yn gyweir. Arglwyd dydda itt heb ef. Duw a rodho

da itt heb y manaỽydan. athuendith. Bendyth duỽ* itt. apharyỽ arglỽyd ydỽyt yn ywneuthur. Grogi lleidyꝛ ageueis yn lletratta arnaf heb ef. Paryỽ leidyꝛ yỽ hỽnnỽ arglỽyd heb ef. Pꝛyf heb ynteu ar anſaỽd llygoden. a lletratta a wnaeth arnaf. Adihenyd lleidyꝛ a wnaf ynneu arnaỽ ef. Arglỽyd heb ynteu. rac dy welet yn teimlaỽ y pꝛyf hỽnnỽ mi ae pꝛynaf ellwng ef. Y duỽ y dygaf vygkyffes nae werthu nae ellỽng naſ gỽnafi. Gỽir yỽ arglỽyd nyt gỽerth arnaỽ ef dim. Eithyꝛ rac dy welet ti yn ymhalogi ỽꝛth y pꝛyf hỽnnỽ. mi a rodaf itt teirpunt a gollỽng ef ymeith. Na vynnaf yrofi a duỽ heb ynteu vn gỽerth yꝛdaỽ. namyn yꝛhỽnn a dyly y grogi. yn llaỽen arglỽyd gỽna dy vympỽy. Ymeith ydaet yꝛ offeirat. Sef a wnaeth ynteu maglu yllinin am vynỽgyl y llygoden. Ac ual yd oed yn y dyꝛchauel. llyma rỽtter eſcob a welei ae ſỽmereu ae niueroed. Ar eſgob e hun yn kyꝛchu parth ac attaỽ. Sef aỽnaeth ynteu gohir ar y weith. Arglỽyd eſgob heb ef dy uendyth. Duw a rodho y uendith itt heb ef. Paryỽ weith yd ỽyt ti yndaỽ. Grogi lleidyꝛ a geueis yn lletratta arnaf heb ef. Ponyt llygoden heb ynteu a welafi yth laỽ di. Ie heb ynteu. a lleidyꝛ uu hi arnafi. Ie heb ynteu kan deuthum i ar diuetha y pꝛyf hỽnnỽ mi ae pꝛynaf y gennyt. mi a rodaf ſeith punt itt yꝛdaỽ. Ac rac gỽelet gỽꝛ kyfurd a thi yn diuetha pꝛyf moꝛ dielỽ a hỽnnỽ gollỽng ef ar da a geffy *a*itheu. Na ellynghaf y rof a duỽ heb ynteu. Kan nys gollynghy yꝛ hynny mi a rodaf it pedeirpunt arhugeint o aryant paraỽt a gellỽng ef. Na ellyngaf dygaf y duỽ vyngkyffes yꝛ y gymeint arall heb ef. Kan nys

gellyngy *yr hynny heb ef* mi arodaf itt awely o veirch yny maes hwnn. afeith swmer yssyd yma. arfeith meirch y maent arnunt. Na vynnaf yrof aduw *heb ynteu.* *Kany mynny hy*nny *gwna yr* gwerth a vy*nnych.* Gwnaf heb ynt*eu. ryd*hau *riannon aphryderi.* *Ti agey hynny* Na vynnaf yrof *aduw.* Beth a*uynny di*theu. Gw*aret* yr h*ud ar* lle*trith yar feith* cantre*f dyuet.* Ti a *geffy hynny heuyt a* gellwng y lly*goden.* *Na ellyngaf yrof aduw heb* ef. Gwy*bot auynnaf pwy ef yllygoden.* * Vyggwreic i yw hi aphany bei hynny nys dillynghwn. Paffuryf ydoeth hi attafi. Y herwa heb ynteu. Miui yw llwyt uab kil coet. a mi adodeis yr hut arfeith cantref dyuet. ac ydial gwawl uab clut ogedymdeithas ac ef ydodeis i yr hut. ac ar pryderi y dieleis i gware broch ygcot agwawl uab clut pan y gwnnaeth pwyll penn annwn. a hynny ynllys eueyd hen y gwnaeth o aghyghor. A gwedy gwybot dy uot titheu ynkyuanhedu y wlat. y doeth vynteulu attaf ynheu ac erchi euritha*w* yn llygot y diua dy yt ti. Ac y doethant y nos gyntaf vynteulu ehunein. ar eil nos y doethant heuyt ac y diuayssant y dwy groffd. ar tryded nos y doeth uyng gwreic a gwraged y llys attaf yerchi im eu rithaw. ac yritheis ynheu. a beichawc oed hi. aphany bei ueichawc hi nyfgordiwedut ti. achanys hynny vu ae dalahi. mi arodaf pryderi ariannon itt. ac awaredaf yr hut arlletrith yar dyuet. Minneu auenegeis itti pwy oed hi. agellwng hi weithon. Na ellygaf y rofi aduw heb ef. Beth a uynny ditheu heb ef. llyma heb ynteu auynnaf. nabo hut vyth arfeith cantref dyuet ac na dotter. Ti ageffy hynny

heb ef a gell6ng hi. Ya ellynghaf myn uyngcret heb ynteu. Beth avynny ditheu bellach heb ef. llyma itt heb ef avynnaf. nabo ymdiala arpryderi ariannon nac arnaf inheu byth amhynn. Hynny oll ageffy. adioer da ymedreift heb ef. ef adoei amdy benn g6byl orgouut. Ie heb ynteu rac hynny y nodeis ynneu. Rydhaa weithon vygg6reic im. Na rydhaaf yrof adu6 heb ef. yny wel6yf pryderi a riannon ynryd gyt ami. weldy yma 6ynt6y yn dyuot heb ef. arhynny llyma pryderi ariannon. Kyuodi aoruc ynteu yn euherbyn aegreffa6v. ac eifted ygyt. a 6rda rydha vyg g6reic im weithon heb yrefcob. ac neurygeueift g6byl or annodeift. Gellyngaf ynlla6en heb ef. ac yna ygellynga6d ef hi. ac ytrewis ynteu hi ahutlath. ac ydatrith6ys hi ynwreic ieuanc deccaf awelfei neb. Edrych yth gylch arywlat heb ef. athi awely yrholl anhedeu arkyuanhed ual ybuant oreu.* Yna kyuodi aoruc ynteu ac edrych. Aphan edrycha6d ef awelei yrholl wlat yngyuanned. ac yngyweir oe holl alauoed ae hannedeu. Pary6 waffanaeth ybu pryderi ariannon ynda6 heb ef. Pryderi auydei ac yrd porth uyllys i amyuyn6gyl. ariannon auydei a m6eireu yr effyn wedy bydynt ynkywein g6eir am y myn6gyl hitheu. ac uelly y bu eucarchar. ac oacha6s ykarchar h6nn6 ygelwit ykyfar6ydyt h6nn6 mabinogi. mynnweir a mynord. Ac uelly yteruyna ygeinc honn yma or mabinogi....

Math, son of Mathonwy.

Honn yw y bedwared geinc or mabinogi

Math uab mathonwy oed arglwyd ar wyned. A phryderi uab pwyll oed arglwyd ar vn cantref arhugeint yny deheu. Sef oed y rei hynny. seith cantref dyuet. a seith cantref morganhwc. Pedwar cantref keredigyawn. a thri ystrat tywi. Ac yn yr amser hwnnw math uab mathonwy ny bydei vyw. namyn trauei y deutroet ymlyc croth morwyn. onytkynnwryf ryuel ae llesteirei. Sef yd oed yn uorwyn ygyt ac ef. Goewin uerch pebin o dol pebin yn aruon. a honno teckaf morwyn oed ynyhoes. or awydit yno. Ac ynteu ygkaer dathyl yn aruon yd oed y wastatrwyd. Ac ny allei gylchu y wlat namyn giluaethwy uab don. ac eueyd uab don y nyeint ueibon y chwaer. ar teulu gyt ac wy ygylchu y wlat drosdaw. Ar uorwynoed gyt a math ynwastat Ac ynteu giluaethwy uab don a dodes yvryt aryuorwyn. ae charu hyt na wydyat beth a wnaei amdanei. Ac ynhynny nachaf y liw ae wed ae ansawd yn atueilaw oe charyat hyt nat oed hawd y adnabot. Sef awnaeth gwydyon y vrawt synyeit dydgweith arnaw yngraf. Hawas heb ef paderyw itti.

Paham hebynteu beth awely di arnafi. Gwelaf arnat heb ef colli ohonat dy bryt ath liw. aphaderyw itti. Arglwyd vrawt heb ef yr hynn aderyw ymi ny ffrwytha im yadef yneb. Beth yw hynny eneit heb ef. Wi awdost heb ynteu kynnedyf math uab mathonwy. bahustyng bynnac yr yuychanet auo y rwng dynyon or ykyfarffo * ygwynt ac ef. ef aegwybyd. Ie heb ygwydyon taw di bellach. mi awnn dy uedwl di. caru goewin ydwyt ti. Sef awnaeth ynteu yna pan wybu ef adnabot oeurawt y uedwl. dodi ucheneit dromhaf yny byt. Taw eneit ath ucheneidaw hebef. nyt o hynny y goruydir. Minheuabaraf heb ef kany ellir heb hynny dygyuori gwyned aphowys adeheubarth y geissaw yuorwyn. abyd lawen di ami ae paraf itt. Ac ar hynny att uath uab mathonwy ydaethant wy. Arglwyd heb y gwydyon mi agigleu dyuot yr deheu yryw pryuet ny doeth yr ynys honneiryoet. Pwy y henw hwy heb ef. Hobeu arglwyd. Paryw aniueileit yw yrei hynny. Aniueileit bychein gwell eu kic nochic eidon. bychein ynt wynteu. Ac ymaent yn symudaw enweu. Moch ygelwir weithon. Pwy biewynthwy. Pryderi uab pwyll yd anuonet idaw o annwn. ygan arawn vrenhin annwn. Ac ettwa yd ys yn kadw or enw.. hwnnw. hanner hwch. hanner hob. Ie heb ynteu ba ffuryf ykeffir wy y gantaw. Mi af ar vyn deudecuet ynrith beird arglwyd y erchi y moch. Af aryeill ych neckau heb ynteu. Nyt drwc vyn trawsgwyd iarglwyd heb ef. ny deuaf i heb ymoch. Ynllawen heb ynteu kerda ragot. Af aaeth agiluaethwy a degwyr gyt ac wynt. hyt ygkeredigyawn yn y lle

aelwir rudlan. teiui yꝛaỽꝛ honn. yn ylle yd oed llys ypꝛyderi. Ac yn rith beird ydoethant ymyỽn. A llaỽen uuỽyvt ỽꝛthunt. Ar neilllaỽ pꝛyderi y gossodet gỽydyon ynos honno. Je heb y pꝛyderi da oed gennym ni kael kyvarỽydyt gan rei oꝛ gỽyꝛeeinc racko. Moes yỽ gennym ni arglỽyd heb y gỽydyon y nos gyntaf ydelher att ỽꝛ maỽꝛ dywedut oꝛ pennkerd. Mi adywedaf gyuarỽydyt yn llaỽen. Ynteu wydyon goꝛeu kyuarỽyd yny byt oed. Ar nos honno didanu yllys awnaeth ar ymdidaneu digrif a chyvarỽydyt. ynyoed hoff gan baỽp oꝛllys. Ac yndidan gan pꝛyderi ymdidan ac ef. Ac ardiỽed hynny. arglỽyd heb ef ae gỽell y gỽna neb uy neges i * ỽꝛthyt ti no miui uy hun. Nac well heb ynteu tauaỽt llaỽnda yỽ y teu di. llyma vy neges inheu arglỽyd heb ef. ymadolỽyn athidi amyꝛ anifeileit aanuonet itt o annỽvyn. Je heb ynteu haỽssaf yny byt oed hynny. pany bei ãmot y rof am gỽlat amdanunt. Sef yỽ hynny. nat elhont y gennyf yny hilyont eudeu kymeint yny wlat. Arglỽyd heb ynteu minneu aallaf dy rydhau ditheu oꝛ geireu hynny. Sef ual y gallaf. Na dyꝛo ym ymoch heno. ac na naccaa ui ohonunt. Auoꝛy minneu a dangossaf gyfnewit am danunt ỽy. Ar nos honno yd aethant ef ae gedymdeithon y lletty ar y kynghoꝛ. Awyꝛ heb ef nichaỽn ni y moch oc eu herchi. Je heb ỽynteu. padꝛaỽsgỽyd y keir ỽynteu. Mi abaraf eu kael heb y gỽydyon. Ac yna yd aeth ef yny geluydodeu. ac y dechꝛeuawd dangos y hut. ac yd hudỽys deudec emys. a deudec milgi bꝛonnwyn du bobun ohonunt. a deudec toꝛch. a deudec kynllyuan arnunt.

a neb o2 ae g6elei ny wydyat na beynt eur. adeudec kyfr6y ar y meirch. ac am bob lle oc y dylyei hayarn uot arnunt y bydei eur o g6byl. Ir ffr6yneu yn un weith a hynny. ar meirch ac ar k6n y doeth ef att p2yderi. Hyd da itt argl6yd heb ef. Du6 a rodho da itt heb ynteu a graessa6 62thyt. Argl6yd heb ef llyma rydit ytti am y geir a dywedeist neith6y2 am y moch nas rodut ac nas g6erthut. titheu a elly gyfnewitya6 y2 a uo g6ell. Minneu a rodaf y deudeg meirch hynn ual y maent yn gyweir. ac eu kyfr6yeu ac eu ffr6yneu. ar deu dec milgi ac eu to2cheu. ac eu kynllyuaneu ual y g6ely. ar deu dec taryan eureit a wely di racko. Trei hynny a rythassei ef o2 madalch. Ie heb ynteu ni a gymer6n gyngho2. Sef y ka6ssant yn y kyngho2 rodi y moch y wydyon. a chymryt y meirch ar k6n ar taryaneu y ganta6 ynteu. Ac yna y kymerassant h6y genhat ac y dech2euassant gerdet ar moch. a geimeit heb y g6ydyon reit y6 in gerdet yn b2yssur. ny phara y2 hut namyn o2 p2yt y gilyd. Ir nos honno y kerdassant hyt yg g6arthaf keredigya6n. Y lle a elwir ettwa o2 acha6s h6nn6 mochd2ef. A th2annoeth y kymerassant eu hynt d2os elenit y doethant. * ar nos honno y buant y r6ng keri ac ar6ystli. yn y d2ef a elwir heuyt o2 acha6s h6nn6 mochtref. Ac odyna y kerdassant racdunt. Ir nos honno y doethant hyt yg kym6t ym powys a elwir o2 ystyr h6nn6 heuyt mochnant. ac yno y buant y nos honno. Ac odyna y kerdassant hyt yg cantref ros. Ac yno y buant y nos honno my6n y d2ef a elwir ettwa mochtref. Ha wy2 heb y g6ydyon ni a gy2ch6n kedernit g6yned ar

anniueilleit hynn. yd ys ynlluydaw yn an hol. Sef ykyrchaffant y dref uchaf o arllechwed. Ac yno gwneuthur creu yr moch. Ac or achaws hwnnw y dodet creuwyryon ar y dref. Ac yna gwedy gwneuthur creu yr moch. y kyrchaffant at uath uab mathonwy hyt ygkaer dathyl. A phan doethant yno ydoedit yndygyuori y wlat Pa chwedleu yssyd yma heb y gwydyon. Dygyuor heb wy ymae pryderi ynychol chwi un cantref arhugeint. Ryued uu hwyret y kerdyssawch chwi. Mae yr anniueileit yd aethawch yneu hwysc heb ymath. Y maent gwedy gwneuth^ur creu udunt yny cantref arall issot heb y gwydyon. Arhynny llyma y clywynt yr utkyrn ar dygyuor yny wlat. Ar hynny gwiscaw awnaethant wynteu a cherdet yny vydant ympennard yn aruon. Ar nos honno ydymchoeles gwydyon uab don achiluaethwy y urawt hyt ygkaer dathyl. ac ygwelei uath uab mathonw dodi giluaethwy a goewin y gyt gyscu. a chymell y morynyon ereill allan yn amharchus. achyscu genti oehanuod ynos honno. Pan welsant ydyd drannoeth kyrchu awnaethant *y lle yd* oed math uab mathonwy ae lu. Pan doethant ydoed y gwyr hynny yn my*net* y gymryt kyngor padu ydarhoynt *pryderi* agwyr y deheu. Ac arykyngor y doethant wynteu. Sef agawssant yn eu kygor *aros* ygkedernit gwyned ynaruon. Ac yg *kymperued* ydwy uaenawr ydarhoet. mae*nawr pennard.* amaenawr coet alun. A phry(deri) *ae kyrchwy*s yno wynt. Ac yno y bu *y gyfranc ac y llas* lladua uawr o bop parth *ac y bu reit y wyr y deheu enkil.* Sef lle yd en*kilyassant hyt ylle aelwir ettwa nant call ahyt

yno yd ymlitywyt. Ac yna y bu yꝛ aerua diueſſur ymeint. Yna y kiliaſſa hyt y lle a elwir dol penn maen. Ac yna clymu a wnaethant. a cheiſſaỽ tangneuedu. a gỽyſtlaỽ a wnaeth pꝛyderi ar y dangneued. Sef y gỽyſtlỽys gỽꝛgi gỽaſtra ar y bedwyꝛyd arhugeint o veibon gỽyꝛda. A gỽedy hynny kerdet o honunt yn eu tangneued hyt y traeth maỽꝛ. ac ual y gyt ac y doethant hyt y uelenryt. y pedyt ny ellit eu reoli o ymfaethu. Gyꝛru kennadeu o pꝛyderi y erchi gỽahard y deulu. Ac erchi gadu y rygtaỽ ef a gỽydyon uab don. kanys ef a baryſſei hynny. Att uath uab mathonỽy y doeth y gennat. Ie heb y math. y rof i a duỽ os da gan wydyon uab don mi ae gadaf. Yn llaỽen. ny chymellaf ynneu ar neb vynet y ymlad dꝛos wneuthur o honam ninneu an gallu. Dioer heb y kennadeu. tec med pꝛyderi oed yꝛ gỽꝛ a wnaeth hynn o gam idaỽ. dodi y goꝛff yn erbyn y goꝛff ynteu. a gadu y deulu yn ſegur. Dygaf y duỽ vygkyffes nat archaf i y wyꝛ gỽyned ymlad dꝛoſſof i. a minneu vy hun yn kael ymlad a phꝛyderi. Miui a dodaf vygkoꝛff yn erbyn y eidaỽ yn llaỽen. A hynny a anuonet at pꝛyderi. Ie heb y pꝛyderi nyt archaf inheu y neb gouyn vy iaỽn namyn my hun. Y gỽyꝛ hynny a neilltuwyt. ac a dechꝛeuwyt gỽiſcaỽ ym danunt. ac ymlad aỽnaethant. Ac o nerth grym ac angerd a hut a lletrith gỽydyon. a phꝛyderi a las. Ac y maen tyuyaỽc uch y uelenryt y cladwyt. Ac yno y mae y ued. Gỽyꝛ y deheu a gerdaſſant *ac* argan truan gantunt parth ae gỽlat. Ac nyt edryued. eu harglỽyd a gollyſſynt. a llaỽer oc eu goꝛeu gỽyꝛ. ac eu meirch ac eu harueu gan mỽyaf.

G6yꝛ g6yned a ymchoeles dꝛacheuyn ynlla6en oꝛa6-enus. Argl6yd heb y g6ydyon 6ꝛth vath. ponyt oed ia6n ynni ell6ng eu dylyeda6c y wyꝛ y deheu a wyſtlyſſant inni ar tangneued. Ac ny dyly6n y garcharu * Rydhaer ynteu heb y math. Ar g6as h6nn6 ar g6yſtlon a oed gyt ac ef a ellyng6yt yn ol g6yꝛ y deheu. Ynteu math a gyꝛch6ys kaer dathyl. Gilaeth6y uab don ar teulu a uuaſſynt gyt ac ef a gyꝛchaſſant y gylcha6 g6yned mal y gnotayſſynt. a heb gyꝛchu y llys. Ynteu vath a gyꝛch6ys y yſtauell. ac a beris kyweira6 lle ida6 y benelinya6. ual y kaffei dodi y dꝛaet ym plyc croth y uoꝛ6yn. Argl6yd heb y goewyn keiſ uoꝛ6yn a uo is dy dꝛaet weithon. g6ꝛeic 6yf i. Pa yſtyꝛ y6 ~~hynny~~ hynny heb ef. Kyꝛch argl6yd a doeth am vym penn a hynny yn dirgel. ac ny bum diſta6 inheu. ny bu yn y llys neb nyſ g6ypei. Sef kyꝛch a doeth dy nyeint ueibon dy ch6aer argl6yd. g6ydyon uab don. a giluaeth6y uab don. a thꝛeis arnaf a oꝛugant a che6ilyd y titheu. a chyſcu a wnaethp6yt genhyf. a hynny yth yſtauell ac yth wely di. Ie heb ynteu yꝛ hynn a allaf mi ae g6naf mi a baraf itt gael ia6n yn gyntaf. Ac yn ol vy ia6n y byda(f) inheu. a thitheu heb ef mi ath gymeraf yn wreic im. Ac a rodaf uedyant vyg kyuoeth yth la6 ditheu. Ac yn hynny ny doethant 6y yg kyuyl y llys. namyn trigya6 y gylcha6 y wlat a wnaethant. yny aeth g6ahard udunt ar y b6yt ae llyn. Yn gyntaf ny doethant h6y yn y gyuyl ef. Yna y doethant 6y atta6 ef. Argl6yd heb 6ynt. dyd da it. Ie heb ynteu ae wneuthur ia6n y mi y doetha6ch ch6i. Argl6yd yth

ewyllys yd ydym. Mei vy e6yllys ny cholli6n o wyꝛ ac arueu a golleis. vyg kewilid ny ell6ch ch6i y dalu y mi heb agheu pꝛyderi. A chan doetha6ch ch6itheu ym ewyllys ynheu. mi a dechꝛeuaf boen arna6ch. Ac yna y kymerth y hutlath ac y tre6is giluaeth6y yny uyd yn daran ewic. Ac achub y llall a wnaeth yn gyflym kyt mynnei dianc nys gallei. ae dara6 ar vn hutlath yny uyd yn gar6. Kanys y6ch yn r6ymedig-aeth mi a wnaf y6ch *ger*det y gyt. A(ch bot yn) gymaredic. ac yn vn anyan a(r g6yduilot) yd y6ch yn eu rith. Ac yn yꝛ am(ser y) bo etiued. * udunt h6y. y uot y chwitheu. A bl6ydyn y hedi6 dowch yma attaf i. Ym penn yꝛ ul6ydyn oꝛ vndyd llyma y klywei odoꝛun a dan paret yꝛ ystauell. a chyfuarthua c6n y llys am benn y godoꝛun. Edꝛych heb ynteu beth yssyd allan. Argl6yd heb yꝛ vn mi ae hedꝛych-eis y mae yno car6 ac ewic ac elein gyt ac 6ynt. Ac ar hynny kyuodi a oꝛuc ynteu a dyuot allan. a phan doeth. sef y g6elei y tri llydyn. Sef tri llydyn oedynt car6 ac ewic ac elein kryf. Sef a wnaeth ef dyꝛchauel y hut. Yꝛ h6nn a uu o hon a6ch yn e6ic yr llyned. bit uaed coet eleni. Ar h6nn a vu gar6 yꝛ llened. bit garnen eleni. Ac ar hynny eu tara6 ar hutlath. Y mab hagen a gymeraf i ac a baraf y ueithꝛyn. ae uedydya6. Sef en6 a dodet arna6 hyd6n. E6ch ch6itheu a byd6ch y lleill yn uaed coet ar llall yn garnen coet. Ar anyan a uo yꝛ moch coet. bit y ch6itheu. A bl6ydyn y hedi6 byd6ch yma y dan y paret. Ac ych etiued gyt a ch6i. Ym penn y ul6ydyn llyma y clywynt gyuarthua c6n dan paret yꝛ ystauell.

a dygyuoꝛ y llys y am hynny am eu penn. Ar hynny kyuodi a oꝛuc ynteu a mynet allan. A phan daỽ allan. tri llydyn a welei. Sef kyfryỽ lydnot a welei. baed coet. a charnen coet a chꝛyn llỽdyn da gyt ac ỽynt. A bꝛeisc oed yn yꝛ oet oed arnaỽ. Je heb ef hỽn a gymeraf i attaf ac a baraf y uedydyaỽ. Ae daraỽ ar hut lath yny uyd yn uab bꝛaswineu telediỽ. Sef enỽ a dodet ar hỽnnỽ hychtỽn. A chỽitheu yꝛ un a uu uaed coet o honaỽch yꝛ llyned. bit vleid ast eleni. ar hỽnn a uu garnen yꝛ llyned. bit vleid eleni. Ac ar hynny eu taraỽ ar hutlath yny uydant bleid a bleidast. Ac anyan yꝛ aniueileit yd yỽch yn eu rith bit y chỽitheu. A bydỽch yma vlỽydyn yꝛ dyd hediỽ y dan y paret hỽnn. Yꝛ undyd ym penn y vlỽydyn llyma y clyỽei dygyuoꝛ a chyuarthua cỽn y dan baret yꝛ ystauell. Ynteu a gyfuodes allan. a phan daỽ llyma y gỽelei bleid a bleidast a chꝛubothon cryf y gyt ac ỽynt. Hỽnn a gymeraf i heb ef ac a baraf * y uedydyaỽ. Ac y mae y enỽ yn baraỽt. Sef yỽ hỽnnỽ bleidỽn. Y tri meib yssyd y chỽi ar tri hynny ynt. Tꝛi meib giluaethỽy ennỽir. tri chenryssedat kywir. bleidỽn. hydỽn. hychdỽn hir. Ac ar hynny eu taraỽ ỽynteu ell deu ar hutlath yny uydant yn eu cnaỽt e hun. Ha wyꝛ heb ef oꝛ gỽnaethaỽch gam y mi digaỽn y buaỽch ymhoen. a cheỽilyd maỽꝛ a gaỽssaỽch. bot plant y bop un o honaỽch oe gilyd. Perỽch enneint yꝛ gỽyꝛ a golchi eu penneu ac eu kyweiryaỽ. a hynny a berit udunt. A gỽedy ymgyweiryaỽ o honunt attaỽ ef y kyꝛchyssant. Ha wyꝛ heb ef tangneued a gaỽssaỽch a cherennyd a gessỽch. a rodỽch ym gy-

nghoꝛ pa uoꝛỽyn a geiſſỽyf. Arglỽyd heb y gỽydyon uab don haỽd yỽ dy gyghoꝛi. Aranrot uerch don. dy nith uerch dy chỽaer. honno a gyꝛchỽyt attaỽ. Y uoꝛỽyn a doeth y myỽn. A voꝛỽyn heb ef a wyt uoꝛỽn di. Ny ỽnn i arglỽyd amgen nom bot. yna y kymerth ynteu yꝛ hutlath ae chamu. camma di dꝛos honn heb ef. ac ot ỽyt uoꝛỽyn mi a adnabydaf. yna y camaỽd hitheu dꝛos yꝛ huthlath. Ac ar y cam hỽnnỽ adaỽ mab bꝛaſuelyn maỽꝛ a oꝛuc. Yn ol diaſpat y mab kyꝛchu y dꝛỽs a oꝛuc hi. Ac ar hynny adaỽ y ryỽ bethan o honei. A chyn kael o neb *gỽe*let yꝛ eil olỽc arnei. gỽydyon ae kymerth. Ac a dꝛoes llenn o bali. yn y gylch ac ae cudyaỽd. Sef lle y cudyaỽd y myỽn llaỽꝛ kiſt is traet ywely. Ie heb y math mab mathonỽy mi a baraf uedydyaỽ hỽnn ỽꝛth y mab bꝛaſuelyn. Sef enỽ a baraf arnaỽ. dylan. Bedydyaỽ a wnaethpỽyt y mab. Ac ual y bedydywyt y moꝛ a gyꝛchỽys. Ac yn y lle y gyt ac y doeth yꝛ moꝛ. anyan y moꝛ a gauas. a chyſtal y nouyei ar pyſc goꝛeu yn y moꝛ. Ac o achaỽs hynny y gelwit ef. dylan eilton. ny thoꝛres tonn y danaỽ eiryoet. Ar ergyt y doeth y agheu o honaỽ a uyꝛyaỽd gouannon y ewythyꝛ. a hỽnnỽ a uu dꝛydyd anuat ergyt. Val yd oed wydyon diwarnaỽt yn y wely ac yn d*e*ffroi. ef a glywei diaſpat yn y gist is y dꝛaet. kyn ny bei uchel hi. Kyfuch oed ac y * kigleu ef. Sef a oꝛuc ynteu kyuodi yn gyflym ac agoꝛi y gist. ac ual y hegyꝛ ef a welei uab bychan yn rỽyuaỽ y ureicheu. o blyc y llenn ac yn y gỽaſgaru. Ac ef a gymerth y mab y rỽng y dỽylaỽ. Ac a gyꝛchỽys y dꝛef ac ef lle y gỽydyat bot gỽꝛeic a

bronneu genti. ac ymobryn aδnaeth arwreic ueithryn y mab. Y mab a uagδyt y vlδydyn honno. Ac yn oet y vlδydyn hoff oed gantunt y vreifket bei dδyulδyd. ar eil vlδydyn mab maδr oed ac yn gallu e hun kyrchu y llys. Ynteu e hun wydyon wedy y dyuot yr llys a fynnyδys arnaδ. ar mab a ymgeneuinaδd ac ef. ac ae caraδd yn vδy noc undyn. Yna y magδyt y mab yn y llys yny uu pedeir blwyd. a hoff oed ~~y veint~~ y uab wyth mlδyd uot yn gy ureifcet ac ef. a diwarnaδt ef a gerdaδd yn ol gδydyon y orymdeith allan. Sef a wnaeth kyrchu kaer aranrot ar mab gyt ac ef. Gδedy y dyuot yr llys kyuodi a oruc aranrot yn y erbyn ae raeffaδu a chyfuarch gδell idaδ. Duδ a rodo da itt heb ef. Pa uab yffyd yth ol di heb hi. Y mab hδnn mab itti yδ ef heb ef. Oia δr pa doi arnat ti vyg kewilydyaδ i. a dilyt vyg kewilyd ae gadδ yn gyhyt a hynn. Ony byd arnat ti geδilyd uδy no meithryn o honaf i uab kyftal a hδnn. Ys bychan a beth vyd dy gewilyd. Pδy enδ dy uab di heb hi. Dioer heb ef nyt oes arnaδ un enδ ettwa. Je heb hi mi a tynghaf dynghet idaδ na chaffo ef enδ yny kaffo gennyf i. Dygaf y duδ uyg kyffes heb ef direit wreic δyt. ar mab a geiff enδ kyt boet drδc gennyt ti. a thitheu heb ef yr hδnn yd δyt ti ac ae uar arnat am nath elwir yn uorδyn. nyth elδir bellach byth yn uorδyn. Ac ar hynny kerdet ymeith drδy y lit a wnaeth. a chyrchu kaer dathyl. Ac yno y bu y nos honno. A thrannoeth kyuodi a oruc a chymryt y uab gyt ac ef. a mynet y orymdeith gan lan y weilgi. rδng hynny ac aber menei. Ac yn y lle y gδelas delyfc a

mor6yal hudaó long a6naeth. ac or g6ynnon ardelysc* hudaó cord6al a wnaeth. a hynny llawer. ac eu brithaó a oruc hyt na welsei neb ledyr degach noc ef. Ac ar hynny kyweiryaó h6yl ar y long a wnaeth. a dyuot y dr6s porth kaer aranrot ef ar mab yn y llong. Ac yna dechreu llunyaó esgidyeu ac eu g6niaó. ac yna y harganuot or gaer. Pan wybu ynteu eu harganuot or gaer. d6yn eu heily6 e hun a oruc a dodi eily6 arall arnunt ual nat adnepit. Pa dynyon yssyd yn y llong heb yr aranrot. Erydyon heb 6y. M6ch y edrych pa ry6 ledyr yssyd gantunt. a pha ry6 weith a wnaant. Yna y deuthp6yt attunt. A phan doethp6yt yd oed ef yn brithaó cordwal a hynny yn eureit. Yna y doeth y kennadeu a menegi idi hi hynny. Je heb hitheu. dyg6ch uessur uyn troet. ac erch6ch yr cryd wneuthur esgidyeu ym. Ynteu a lunywys yr esgidyeu. ac nyt 6rth y messur. namyn yn v6y. Dyuot ar esgidyeu idi. nachaf yr esgidyeu yn ormod. Ry ormod y6 y rei hynn heb hi. ef a geiff werth y rei hynn. g6naet heuyt rei a uo llei noc 6ynt. Sef a wnaeth ynteu g6neuthur rei ereill yn llei lawer noe throet. ae hanuon idi. Dywed6ch idaó nyt a y mi y rei hynn heb hi. ef a dywetp6yt idaó hynny. Je heb ynteu. ny lunyaf i esgydyeu idi yny wel6yf y throet. A hynny a dywetp6yt idi. Je heb hi mi a af hyt attaó ef. Ac yna y doeth hi hyt y llong. A phan doeth yd oed ef yn llunyaó ar mab yn g6niaó. Je argl6ydes heb ef dyd da itt. Du6 a rodo da itt heb hi. Rres y6 gennyf na uedrut gymedroli ar wneuthur esgidyeu 6rth uessur. Na uedreis heb ynteu. mi ae

metraf weithon. Ac ar hynny llyma y dꝛy6 yn seuyll ar v6rd y llong. Sef a wnaeth y mab y v6ꝛ6. ae uedꝛu y r6ng giewyn y esgeir ar asg6ꝛn. ffef a wnaeth hitheu ch6erthin. Dioer heb hi ys lla6 gyffes y medꝛ6ys y lle6 ef. Ie heb ynteu aniol6ch du6 itt neur gauas ef en6. A da diga6n y6 y en6. lle6 lla6 gyffes y6 bellach. Ac yna difflannu y g6eith yn delysc ac yn 6imon. Ar g6eith nys canlyn6ys ef h6y no hynny. Ac oꝛ acha6s h6nn6 y gel6it ef yn dꝛydyd * eurgryd. Dioer heb hitheu ny henbydy well di o uot yn dꝛ6c 6ꝛthyf i. Ny buum dꝛ6c i ettwa 6ꝛthyt ti heb ef. Ac yna yd ellyg6ys ef y uab yn y bꝛyt e hun. Ie heb hitheu minheu a dynghaf dynghet yꝛ mab h6nn. na chaffo arueu byth yny g6isg6yf i ymdanaw. Y ꝛof a du6 heb ef. handid oth direidi di. Ac ef a geiff arueu. Yna y doethant h6y parth a dinas dinllef. Ac yno meithꝛyn llew lla6 gyffes yny allwys marchogaeth pob march. Ac yny oed g6byl o bꝛyt a th6f a meint. Ac yna adnabot a 6naeth g6ydyon arna6 y uot yn kymryt dihir6ch o eisseu meirch ac arueu. Ae al6 atta6 a wnaeth. Ha was heb ef ni a6n ui a thi y neges auoꝛy. a byd lawenach noc yd 6yt. A hynny a wnaf ynheu heb y g6as. Ac yn ieuenctit y dyd dꝛannoeth kyuodi a wnaethant. a chymryt yꝛ aruoꝛdir y uynyd parth a bꝛynn aryen. Ac yn y penn uchaf y geuyn clūtno. ymgyweira6 ar ueirch a wnaethant. A dyuot parth a chaer aranrot. Ac yna amgenu eu pꝛyt a 6naethant. A chyꝛchu y poꝛth yn rith deu was ieueinc. eithyꝛ bot yn pꝛudach pꝛyt gwydyon noc un y g6as. Y poꝛtha6ꝛ heb ef dos ymy6n a dywet uot yma beird o uoꝛgann6c.

Y poꝛthaỽꝛ a aeth. Gꝛaeſſaỽ duỽ ỽꝛthunt gellỽng y· myỽn ỽy heb hi. Diruawr lewenyd a uu yn eu herbyn. Y neuad a gyweirỽyt y uỽyta. yd aethant. Gỽedy daruot bỽyta. ymdidan a ỽnaeth hi a gỽydyon. am chỽedleu a chyuarỽydyt. Ynteu wydyon kyuarỽyd da oed. Gỽedy bot yn amſer ymadaỽ a chyuedach. yſtauell a gyweirỽyt udunt hỽy. ac y gyſcu yd aethant. Hir bylgeint gỽydyon a gyvodes. Ac yna y gelwis ef y hut ae allu attaỽ. Irbyn pan oed y dyd yn goleuhau yd oed geniweir ac utkyꝛn. a lleuein yn y wlat yn gyghan. Pann yttɔed y dyd yn dyuot wynt a glyỽynt taraỽ dꝛỽs yꝛ yſtauell. Ac ar hynny aranrot yn erchi agoꝛi. Kyuodi a oꝛuc y gỽas ieuanc ac agoꝛi. * Hitheu a doeth y myỽn a moꝛỽyn y gyt a hi. Ha wyꝛda heb hi lle dꝛỽc yd ym. Ie heb ynteu ni a glyỽn utkyꝛn a lleuein. a beth a debygy di o hynny. Dioer heb hi ni chaỽn welet lliỽ y weilgi gan bop llong ar toꝛr y gilyd. Ac y maent yn kyꝛchu y tir yn gyntaf a allont. A pha beth a wnaỽn ni heb hi. Arglwydes heb y gỽydyon. nyt oef in gyghoꝛ onyt kaeu y gaer arnam. ae chynhal yn oreu a allom. Ie heb hitheu duỽ a [da]lo yỽch. a chynhellỽch chỽitheu. Ac yma y keffỽch digaỽn o arueu. Ac ar hynny yn ol yꝛ arueu yd aeth hi. A llyma hi yn dyuot a dỽy uoꝛỽyn gyt a hi. Ac arueu deu ỽꝛ gantunt. Arglỽydes heb ef gỽiſc ymdan y gỽꝛaync hwnn. A minneu ui ar moꝛynyon a wiſgaf ymdanaf inheu. Mi a glyỽaf odoꝛun y gỽyꝛ yn dyuot. Hynny a ỽnaf yn llaỽen. A gỽiſcaỽ a ỽnaeth hi ymdanaỽ ef yn llaỽen ac yn gỽbyl. A derỽ heb ef wiſcaỽ ymdan y gỽꝛaync hỽnnỽ.

Derw heb hi. neur derw y minheu heb ef. Diodwn an harueu weithon. nyt reit in wrthunt. Och heb hitheu paham. llyna y llynghes yg kylch y ty. Ha wreic nit oes yna un llynghes. Och heb hitheu pa ryw dygyuor a uu o honei. Dygyuor heb ynteu y torori dy dynghetuen am dy uab. ac y geissaw arueu idaw. ac neur gauas ef arueu heb y diolwch y ti. Y rof i a duw heb hitheu gwr drwc wyt ti. Ac ef a allei y llawer mab colli y eneit am y dygyuor a bereist ti yn y cantref hwnn hediw. A mi a tynghaf dynghet yr mab heb hi na chaffo wreic vyth or genedyl yssyd ar y dayar honn yr awr honn. Ie heb ynteu direit wreic uvost eiryoet. ac ny dylyei neb uot yn borth itt. a gwreic a geiff ef ual kynt. Wynteu a doethant att vath uab mathonwy. A chwynaw yn luttaf yn y byt rac aranrot a wnaethant. A menegi ual y paryssei yr arueu idaw oll. Ie heb y math. keisswn ninneu ui a thi (oc) an hut an lletrith hudaw gwreic idaw ynteu or blodeu. Ynteu yna a meint gwr yndaw. Ac yn deledicchaf gwas or a welas * dyn eiryoet. Ac yna y kymerassant wy blodeu y deri. a blodeu y banadyl. a blodeu yr erwein. ac or rei hynny asswynaw yr un uorwyn deckaf a thelediwaf a welas dyn eiryoet. Ae bedydyaw or bedyd a wneynt yna. a dodi blodeuwed arnei. Gwedy y kyscu y gyt wy ar y wled. nyt hawd heb y gwydyon y wr heb gyuoeth idaw o ssymdeithaw. Ie heb y math. mi arodaf idaw yr un cantref goreu y was ieuanc y gael. Arglwyd heb ef pa gantref yw hwnnw. Cantref dinodig heb ef. a hwnnw a elwyr yr awr honn eiwynyd. ac ardudwy. Sef lle ar y cantref

y kyuanhed6ys lys ida6. yn y lle a elwir mur y caſtell. a hynny yg g6ꝛthdir ardud6y. Ac yno y kyuanhed6ys ef ac y g6ledych6ys. A pha6b a uu uodla6n ida6 ac y argl6ydiaeth. Ac yna dꝛeigylg6eith kyꝛchu a 6naeth parth a chaer dathyl. y ymwelet a math uab mathon6y. Y dyd yd aeth ef parth a chaer dathyl. troi o vy6n y llys a wnaeth hi. A hi a glywei lef coꝛn. Ac yn ol llef y coꝛn. llyma hyd blin yn mynet heiba6. a ch6n a chynnydyon yn y ol. Ac yn ol y c6n ar kynnydyon bagat o wyꝛ ar traet yn dyuot. Ellyng6ch waſ heb hi y wybot p6y y niuer racco. Y g6as a aeth. a gouyn p6y oedynt. Gꝛon6 pebyꝛ y6 h6nn. y g6ꝛ yſſyd argl6yd ar penllynn heb 6y. Hynny a dywa6t y g6as idi hitheu. Ynteu a gerd6ys yn ol yꝛ hyd. Ac ar auon gynwael goꝛdi6es yꝛ hyd ae lad. Ac 6ꝛth ulinga6 yꝛ hyd. a llithya6 y g6n ef a uu yny waſca6d y nos arna6. A phan yttoed y dyd yn atueila6 ar nos yn neſſau. ef a doeth heb poꝛth y llys. Dioer heb hi ni a ga6n yn goganu gan yꝛ unben. oe adu y pꝛytt6n y wlat arall onys g6ahod6n. Dioer argl6ydes heb 6y ia6naf y6 y waha6d. Yna yd aeth kennadeu yn y erbyn y waha6d. Ac yna y kymerth ef y waha6d yn lla6en. Ac y doeth yꝛ llys. Ac y doeth hitheu yn y erbyn ef y reſſa6u. ac y gyuarch g6ell ida6. Argl6ydes heb ef du6 a dalho it dy le6enyd. Ymdiarchenu a mynet y eiſted a 6naethant. Sef a 6naeth blodeued edꝛych arna6 ef. Ac yꝛ a6ꝛ yd edꝛycha6d nyt oed gyueir arnei hi ny bei yn lla6n oe gary*at ef. Ac ynteu a ſynny6ys arnei hitheu. Ar un med6l a doeth ynda6 ef ac a doeth yndi hitheu. ef ny all6ys ymgelu oe uot

A thꝛannoeth hi a dywaỽt. arglỽyd heb hi mi a bereis kyweiryaỽ y glỽyt ar enneint y maent yn baraỽt. Je heb ynteu aỽn y hedꝛych yn llaỽen. Wynt a doethant dꝛannoeth y edꝛych yꝛ enneint. Ai a ey yꝛ enneint arglỽyd heb hi. Af yn llaỽen heb ef. Ef a aeth yꝛ enneint ac ymeneinaỽ a ỽnaeth. Arglỽyd heb hi llyma yꝛ anniueileit a dyỽedeist di uot bỽch arnunt. Je heb ynteu par dala un o honunt. a phar y dỽyn yma. ef a ducpỽyt y bỽch. Yna y kyuodes ynteu oꝛ enneint. a gỽiscaỽ y laỽdyꝛ ymdanaỽ. A dodi y neill troet idaỽ ar ymyl y gerỽyn. ar llall ar geuyn y bỽch. Ynteu ronỽ a gyuotes y uynyd oꝛ bryn a elwir bꝛynn kyuergyꝛ.* Ac ar ben y neill glin y kyuodes. Ac ar gỽenỽyn waeỽ y uỽꝛỽ ae uedꝛu yn y ystlys. yny neitta y paladyꝛ o honaỽ. a thꝛigyaỽ y penn yndaỽ. Ac yna bỽꝛỽ ehetuan o honaỽ ynteu yn rith eryꝛ. a dodi garymleis anhegar. Ac ny chahat y welet ef o hynny allan. Yn gyn gyflymet ac yd aeth ef ymeith. y kyꝛchassant ỽynteu y llys. Ar nos honno kyscu y gyt. A thꝛannoeth kyuodi a oꝛuc gronỽ a goꝛesgȳ ardudỽy. Gỽedy goꝛesgyn y wlat y gỽledychu a wnaeth yny oed yn y eidaỽ ef ardudỽy a phenllyn. Yna y chỽedyl a aeth at math uab mathonỽy. Tꝛymuryt a goueileint a gymerth math yndaỽ. A mỽy wydyon noc ynteu o laỽer. Arglỽyd heb y gỽydyon ny oꝛffowyssaf uyth yny gaffỽyf chwedleu y ỽꝛth uy nei. Je heb y math. duỽ a uo nerth itt. Ac yna kychỽynnu a ỽnaeth ef a dechꝛeu rodyaỽ racdaỽ. A rodyaỽ gỽyned a ỽnaeth a phoỽys yny theruyn. Gỽedy daruot idaỽ rodyaỽ uelly. ef a doeth hyt yn aruon. Ac a doeth y ty uab

eillt ym maenaỽꝛ bennard. Diſgynnu yn y ty a ỽnaeth a thꝛigyaỽ yno y nos honno. Gỽꝛ y ty ae dylỽyth a doeth y mỽn. Ac yn diwethaf y doeth y meichat. Gỽꝛ y ty a dywaỽt ỽꝛth y meichat. Ha was heb ef a doeth dy hỽch di heno y myỽn. Doeth heb ynteu. yꝛ aỽꝛ honn y doeth att y moch. Pa ryỽ gerdet heb y gỽydyon yſſyd ar yꝛ hỽch honno. Pan agoꝛer y creu beunyd yd a allan. ny cheir craff arnei. Ac ny wybydir pa ffoꝛd yd a. mỽy no chynn elei yn y dayar. A wney di heb y gỽydyon y rof i nat agoꝛych y creu. yny vỽyf i yn y neill parth yꝛ creu y gyt a thi. gỽnaf yn llaỽen heb ef. Y gyſgu yd aethant y nos honno. A phan welas y meichat lliỽ y dyd. ef a deffroes wydyon. A chyuodi a ỽnaeth gỽydyon a gỽiſgaỽ ymdanaỽ. a dyuot y gyt ar meichat. a ſeuyll ỽꝛth y creu. Y meichat a agoꝛes y creu. y gyt ac y hegyꝛ llyma hitheu yn bỽꝛỽ neit allan. A cherdet yn bꝛaff a ỽnaeth. A gydyon ae kanlynỽys. A chymryt gỽꝛthỽyneb auon a ỽnaeth. A chyꝛchu nant a ỽnaeth a elỽir weithon nant y lleỽ. Ac yno gỽaſtattau a ỽnaeth a phoꝛi. Ynteu wydyon a doeth y dan * y pꝛenn. Ac a edꝛychaỽd pa beth yd oed yꝛ hỽch yn y boꝛi. Ac ef a welei yꝛ hỽch yn poꝛi kic pỽdyꝛ a chynron. Sef a wnaeth ynteu edꝛych ym blaen y pꝛenn. a phan edꝛych ef a ỽelei eryꝛ ym blaen y pꝛenn. A phan ymyſgytỽei yꝛ eryꝛ . y ſyꝛthei y pꝛyuet ar kic pỽdyꝛ o honaỽ. Ar hỽch yn yſſu y rei hynny. Sef a ỽnaeth ynteu medylyaỽ mae lleỽ oed yꝛ eryꝛ. a chanu eglyn. Dar a dyf y rỽng deu lenn. goꝛduwrych awyꝛ a glen. ony dywetaf i eu oulodeu. lleỽ pan yỽ hynn. Sef

a ỽnaeth ynteu yꝛ eryꝛ. ymellỽng yny uyd yg kymherued y pꝛenn. Sef a wnaeth ynteu wydyon canu eglyn arall. Dar a dyf yn arduaes. nys gỽlych glaỽ. nys mỽ y taỽd. naỽ ugein angerd a boꝛthes. yn y blaen lleỽ llaỽ gyffes. Ac yna ymellỽng idaỽ ynteu yny uyd yn y geing issaf oꝛ pꝛenn. Canu eglyn idaỽ ynteu yna. Dar a dyf dan anwaeret. mirein medur ym ywet. ony dywedaf i ef. dydaỽ lleỽ ym harffet. Ac y dygỽydaỽd ynteu ar lin gỽydyon. Ac yna y treỽis gỽydyon a hutlath ynteu yny uyd yn y rith e hunan. Ny welsei neb ar ỽꝛ tremynt truanach hagen noc a oed arnaỽ ef. nyt oed dim onyt croen ac ascỽꝛn. Yna kyꝛchu kaer dathyl a wnaeth ef. Ac yno y ducpỽyt a gahat o uedic da yg gỽyned ỽꝛthaỽ. Kyn kyuyl yꝛ ulỽydyn yd oed ef yn holliach. Arglỽyd heb ef ỽꝛth uath uab mathonỽy. madỽs oed y mi kaffel iaỽn gan y gỽꝛ y keueis ouut gantaỽ. Dioer heb y math ny eill ef ymgynnal ath iaỽn di gantaỽ. Je heb ynteu goꝛeu yỽ gennyf i bo kyntaf y kaffỽyf iaỽn. Yna dygyuoꝛyaỽ gỽyned a ỽnaethant. a chyꝛchu ardudỽy. Gỽydyon a gerdỽys yn y blaen. a chyꝛchu mur castell a oꝛuc. Sef a ỽnaeth blodeued clybot eu bot yn dyuot. kymryt y moꝛynyon y gyt a hi. a chyꝛchu y mynyd. a thꝛỽy auon gynuael. kyꝛchu llys a oed ar y mynyd. Ac ny wydynt gerdet rac ovyn. namyn ac eu hỽyneb dꝛae keuyn Ac yna ny wybuant yny syꝛthassant yny llynn. Ac y bodyssant oll eithyꝛ hi e hunan. Ac yna y goꝛdiwedaỽd gwydyon hitheu. ac y dywaỽt ỽꝛthi. Ny ladaf i di. mi a ỽnaf * yssyd waeth itt. Sef yỽ hynny dy ellỽng yn rith ederyn. Ac o achaỽs y

ke6ilyd a wnaethoft di y le6 lla6 gyffes. na beidych ditheu dangos dy wyneb li6 dyd vyth. a hynny rac ouyn yr holl adar. a bot yn anyan udunt dy uaedu. ath amherchi y lle yth gaffont. ac na chollych dy en6. namyn dy al6 vyth blodeuwed. Sef y6 blodeuwed tylluan or Ieith yr a6r honn. ac o acha6s hynny y mae digaffa6c yr adar yr tylluan. ac ef a elwir ettwa y tylluan yn vlodeuwed. Ynteu gron6 pebyr a gyrch6ys pennllynn. ac o dyno ymgennattau a wnaeth. Sef kennad6ri a anuones. gouyn a wnaeth y le6 lla6 gyffes. a vynnei ae tir ae dayar ae eur ae aryant am y farhaet. Na chymeraf y du6 y dygaf uyg kyffes heb ef. a llyma y peth lleiaf a gymeraf y ganta6. Mynet yr lle yr oed6n i o hona6 ef pan ym byrya6d ar par. a minheu y lle yr oed ynteu. a gadel y minheu y v6r6 ef a phar. a hynny yn lleihaf peth a gymeraf y ganta6. Hynny a uenegit y ron6 pebyr. Ie heb ynteu. dir y6 y mi g6neuthur hynny. Vyg gwyrda kywir am teulu am brodyr maeth. a oes o hona6ch ch6i a gymero yr ergit drossof i. Nac oes dioer heb 6ynteu. ac o acha6s gomed o honunt 6y. diodef un ergit dros eu hargl6yd. y gelwir 6ynteu yr hynny hyt hedi6. trydyd aniweir deulu. Ie heb ef mi ae kymeraf. Ac yna y doethant ell deu hyt ar lann auon gynuael. Ac yna y seuif gron6 yn y lle yd oed lle6 lla6 gyffes pan y byrya6d ef. a lle6 yn y lle yd oed ynteu. Ac yna y dwa6t gron6 pebyr 6rth le6. argl6yd heb ef. kanys o drwc yftry6 g6reic y g6neuthum i ytti a wneuthum. Minneu a archaf y ti yr du6. llech a welaf ar lan yr auon. gadel im dodi honno

y ryngof ar dyrnawt. Pioer heb y llew nyth ommedaf o hynny. Ie heb ef duw a dalo itt. Ac yna y kymerth gronw y llech. ac y dodes y ryngtaw ar ergit. Ac yna y byryawd llew ef ar par. ac y gwant y llech trwydi. Ac ynteu drwydaw yny dyrr y geuyn. Ac yna y llas gronw pebyr. Ac yno y mae y llech ar lann auon gynuael yn ardudwy ar twll trwydi. Ac o ach*aws hynny ettwa y gelwir hi llech gronw. Ynteu llew llaw gyffes eilweith a oresgynnwys y wlat. ac ae gwledychwys yn llwydyannus. A herwyd y dyweit y kyuarwydyt ef a uu arglwyd wedy hynny ar wyned. Ac velly y teruyna y geing honn or mabinogi. . . .

Maxen's Dream.

Nyma vreidwyt maxen wledic.

Maxen wledic oed amherawdyr yn ruuein. a theccaf gwr oed a doethaf. a goreu a wedei yn amherawdyr or a vu kyn noc ef. a dadleu brenhined a oed arnaw diwarnawt. ac ef a dywawt y annwyleit. Miui heb ef a vynnaf avory vynet y hela. Trannoeth y bore ef a gychwynnawd ae nifer [698] ac a doeth y dyffrynn auon a dygwyd y ruuein. Hela y dyffrynn a wnaeth hyt pan vu hanner dyd. Yd oed gyt ac ef hagen deudec brenhin ar hugeint o vrenhined coronawc yna yn wyr idaw. Nyt yr digrifwch hela yd helei yr amherawdyr yn gyhyt a hynny. namyn y wneuthur yn gyuurd gwr ac y bei arglwyd ar y sawl vrenhined hynny. ar heul a oed yn vchel ar yr awyr uch eu penn. ar gwres yn vawr. a chyscu a doeth arnaw. Sef a wnaeth y weission. seuyll kastellu eu taryaneu yn y gylch ar peleidyr gwaewar ~~ynygylch~~ rac yr heul. Taryan eur grwydyr a dodassant dan y penn. Ac uelly y kyscwys maxen. ac yna y gwelei vreidwyt. Sef breidwyt a welei. y uot yn kerdet dyffrynn yr avon hyt y blaen. ac y vynyd

uchaf oꝛ byt y deuei. Ef a tebygei vot y mynyd yn gyfuch ar awyꝛ. A phan deuei dꝛoſ y mynyd. ef a welei y uot yn kerdet gỽladoed teccaf a gỽaſtattaf a welſei dyn eiryoet oꝛ parth arall yꝛ mynyd. A phꝛif auonyd maỽꝛ a welei oꝛ mynyd yn kyꝛchu y moꝛ. Ac yꝛ moꝛ rytyeu ar yꝛ auonyd y kerdei. Py hyt bynnac y kerdei velly. ef a doeth y aber pꝛif auon vỽyhaf oꝛ a welſei neb. A phꝛif dinas a welei yn aber yꝛ auon. A phꝛif gaer yn y dinas. a phꝛif dyꝛoed amyl amliwaỽc a welei ar y gaer. A llynghes a welei yn aber yꝛ auon. A mỽyhaf llȳghes oed honno oꝛ a welſei neb eiryoet. A llong a welei ym plith y llynghes. A mỽy o laỽer a thegach oed honno noꝛ rei ereill oll. A welei ef vch y moꝛ oꝛ llong. y neill yſtyllen a welei ef yn eureit ar llall yn aryanneit. Pont a welei o aſcỽꝛn moꝛuil oꝛ llong hyt y tir. Ac ar hyt y bont y tebygei y vot yn dyuot yꝛ llong. Hỽyl a dyꝛcheuit ar y llong. Ac ar voꝛ a gỽeilgi y kerdit a hi. Ef a welei y dyuot y ynys deckaf oꝛ holl vyt. A gỽedy y kerdei ar dꝛaỽs yꝛ ynys oꝛ moꝛ py gilyd hyt yꝛ ymyl eithaf oꝛ ynys. Kȳmeu a welei a diffỽys a cherric uchel eithyꝛ a garỽ amdyfrỽys ny rywelſei eiryoet y gyfryỽ. Ac odyno ef a welei yn y moꝛ gyuarwyneb ar tir amdyfrỽys hỽnnỽ. ynys. Ac y rygtaỽ ar ynys honno y gỽelei ef gỽlat a oed kyhyt y maeſtir ae moꝛ. Kyhyt y mynyd ae choet. Ac oꝛ mynyd hỽnnỽ avon a welei yn kerdet aR traỽſ y ~~m~~ wlat yn kyꝛchu y moꝛ. Ac yn aber yꝛ auõ ef a welei pꝛif gaer deckaf oꝛ a welſei dyn eiryoet. A phoꝛth y gaer a welei yn agoꝛet. A dyuot yꝛ * gaer a wnaeth. Ef a welei neuad dec yn y gaer.

toat y neuad a tebygei y vot yn eur oll. Gant y neuad a tebygei y uot yn vein llywychedic gwyrthuawr ae gilid. Doreu y neuad a tebygei eu bot yn eur oll. lleithigeu eureit a welei yn y neuad. a byrdeu aryant. ar ar y lleithic kyfarwyneb ac ef y gwelei deu vackwy wineuon ieueinc yn gware gwydbwyll. Glawr aryant a welei yr wydbwyll. a gwerin eur arnei. Gwisc y mackwyeit oed bali purdu. a ractaleu o rudeur yn kynnal eu gwallt. a mein mawrweithawc llywychedic yndunt. Rudem a gem pob eilwerf yndunt. ac amherodron mein. Gwintasseu o gordwal newyd am eu traet. a llafneu o rudeur yn eu kayu. ac y mon colofyn y neuad y gwelei gwr gwynllwyt y mywn cadeir o ascwrn eliphant. a delw deu eryr arnei o rudeur. Breichrwyfeu eur oed am y vreicheu. a modrwyeu amyl am y dwylaw. a gordtorch eur am y vynwgyl. a ractal eur yn kynnal y wallt. ac anfawd erdrym arnaw. Glawr o eur a gwybwyll rac y vronn. a llath eur yn y law. a llifeu dur. ac yn torri gwerin gwydbwyll. a morwyn a welei yn eisted rac y vronn y mywn kadeir o rudeur. mwy noc yd doed hawd disgwyl ar yr heul pan vei teckaf. nyt oed haws disgwyl arnei hi rac y thecket. Cryffeu o sidan gwynn a oed am y uorwyn. a chaeeu o rudeur rac y bronn. a swrcot o pali eureit ym danei. a ractal o rudeur am y phenn. a rudem a gem yn y ractal. a mein mererit pob eilwers. ac amherodron vein. A gwregis o rudeur ym danei. ac yn teckaf golwc o dyn edrych arnei. a chyuodi a oruc y uorwyn or gadeir racdaw. J dodi a wnaeth ynteu y dwylaw am vynwgyl y uorwyn. ac eisted a wnaethant ell deu

yn y gadeir eur. Ac nyt oed gyuyghach y gadeir udunt ell deu noc yꝛ uoꝛỽyn e hun. A phan yttoed ef ae dỽylaỽ am uynỽgyl y voꝛỽyn. ac ae rud ỽꝛth y grud hitheu. rac angerd y kỽn ỽꝛth eu kynllauann. Ac yſcỽydeu y taryaneu yn ymgyhỽꝛd y gyt. a pheleid[r] y gỽaewar yn kyflad. a gỽeryꝛat y meirch ac eu pyſtyl-at. Deffroi a wnaeth yꝛ amheraỽdyꝛ. A phan deffroes. Hoedel nac einyoes * na bywyt nyt oed idaỽ am y voꝛỽyn ry welſei trỽy y hun. Kygỽn vn aſcỽꝛn yndaỽ. na mynnwes vn ewin yghwaethach lle a vei vỽy no hỽnnỽ nyt oed ny bei gyflaỽn o garyat y uoꝛwyn. Ac yna y dywaỽt y teulu ỽꝛthaỽ. Arglỽyd heb ỽynt. neut yttiỽ dꝛos amſer itt kymryt dy vỽyt. Ac yna yd eſgynnỽys yꝛ amheraỽd[yr] ar y balffrey yn dꝛiſtaf gỽꝛ a welſei dyn eiryoet. ac y kerdwys y ryngtaỽ a ruuein. Ac uelly y bu yꝛ wythnoſ ar y hyt. Pan elhei y teulu y yvet y gỽin ar med oꝛ eurleſtri. nyt aey ef y gyt a neb o nadunt ỽy. Pan elhynt hỽy y warandaỽ kerd-eu a didanỽch. nyt aey ef y gyt ac ỽynt. Ac ny cheffit dim gantaỽ. namyn kyſcu yn gyſynychet ac y kyſgei. y wreic vỽyhaf a garei a welei trỽy y hun. pꝛyt na chyſgei ynteu ny handei dim am danei. kany wydyat oꝛ byt pale yd oed. Ac y dywaỽt gỽaſ yſtafell ỽꝛthaỽ diwarnaỽt. ac yꝛ y vot yn was yſtauell. bꝛenhin ro-mani oed. Arglỽyd heb ef y mae dy wyꝛ oll yth gablu. Paham y cablant ỽy vyui heb yꝛ amheraỽd[yr]. O ach-aỽſ na chaffant gennyt na neges nac atteb oꝛ a geiff gỽyꝛ gan eu harglỽyd. A llyna yꝛ achaỽs ar cabyl yſſyd arnat. Ha was heb yꝛ amheraỽd[yr]. dỽc ditheu doeth-on ruvein ym kylch i. a mi a dywedaf paham yd ỽyf

trist i. Ac yna y ducpwyt doethon ruvein yg kylch yr amherawdyr. ac y dywawt ynteu. doethon ruuein heb ef. Breudwyt a weleis i ac yn y vreudwyt y gwelwn morwyn. Hoedyl na bywyt nac einoes nyt oes im am y vorwyn. Arglwyd heb wynteu. kanys arnam ni y berneist ti dy gyghor. ni ath gyghorwn di. A llyna an kyghor ni ytti. ellwng kennadeu teir blyned y ter rann y byt. y geissaw dy vreudwyt. A chany wdost pa dyd pa nos y del chwedleu da attatt hynny o obeith ath geidw. Yna y kerdwys y kennadeu hyt ym penn y vlwydyn y grwytraw y byt ac y geissaw chwedleu y wrth y vreudwyt. Pan doethan dracheuyn ym penn y vlwydyn. ny wydynt vn geir mwy nor dyd y kychwynnyssant. A thristau a oruc yr amherawdyr yna o tebygu * na chaffei byth chwedleu am y wreic vwyaf a garei. Ac yna y dywawawt brenhin romani wrth yr amherawdyr. Arglwyd heb ef kychwyn y hela y fford y gwelut dy uot yn mynet ae parth ar dwyrein ae parth ar gorllewin. Ac yna y kychwynnwys yr amherawdyr y hela. ac y doeth hyt yg glann yr auon. llyma heb ef yd oedwn i pann weleis y vreudwyt. Ac y ghyueir blaen yr auon y tu ar gorllewin y kerdwn. Ac yna y kerdassant trywyr ar dec yn gennadeu yr amherawdyr. ac oe blaen y gwelsant mynyd mawr a debygynt y uot wrth yr awyr. Sef ansawd oed ar y kennadeu yn eu kerdetyat. vn llawes a oed ar gapan pob un o nadunt or tu racdaw yn arwyd eu bot yn gennadeu pa ryueltir bynnac y kerdynt yndaw na wnelit drwc udunt. Ac ual y doethant dros y mynyd hwnnw. wynt a welynt gwladoed mawr gwastat.

a phꝛif ouonyd dꝛỽydunt yn kerdet. Llyma heb ỽynt y tir a welas an harglỽyd ni. Yꝛ moꝛ rydyeu ar yꝛ auonyd y kerdaſſant. yny doethant y pꝛif auon a welynt yn kyꝛchu y moꝛ. a phꝛif dinas yn aber yꝛ auon. A phꝛif gaer yn y dinas. a phꝛif dyꝛoed amliwaỽc ar y gaer. Llyghes vỽyhaf oꝛ byt a welynt yn aber yꝛ auon. a llog oed vỽy noc vn oꝛ rei ereill. llyman ettwa heb yꝛ ỽynt y bꝛeudỽyt a welas an harglỽyd ni. Ac yn y llog uaỽꝛ honno y kerdaſſant ar y moꝛ. ac y doethant y ynys p^{ry}dein. Ar ynys a gerdaſſant yny doethant y eryri. Llyman ettwa heb yꝛ ỽynt y tir amdyfrwys a welas an harglỽyd ni. wynt a doethant racdunt yny welynt mon gyuarwyneb ac wynt. Ac yny welynt heuyt aruon. llyma heb ỽynt y tir a welas an harglỽyd ni trỽy y hun. Ac aber sein a welynt ar gaer yn aber yꝛ auon. Poꝛth y gaer a welynt yn agoꝛet. Yꝛ gaer y doethant. neuad a welſant y myỽn y gaer. Llyman heb ỽynt y neuad a welſam ni trỽy y hun. wynt a doethant yꝛ neuad. Ac wynt a welſant y deu vackỽy yn gware yꝛ wydbỽyll. ar y lleithic eur. Ac a welſant y gỽꝛ gỽynllỽyt y mon y golofyn. yn y gadeir aſcỽꝛn yn toꝛri gỽerin yꝛ ỽydbỽyll. Ac a welſant y uoꝛỽyn yn eiſted y myỽn * cadeir o rud eur. A goſtỽng ar tal eu glinyeu a wnaethant y kennadeu. Amherodꝛes ruuein hanpych gỽell. Ha wyꝛda heb y uoꝛwyn anſaỽd gỽyꝛ dylyedaỽc a welaf arnaỽch. ac arwyd kenadeu. Py wattwar a wneỽch chỽi am danaf i. Ha wnaỽn arglỽydes vn gỽattwar am danat. Namyn amheraỽd^{yr} ruuein ath welas trỽy y hun. Hoedel nac einyoes nyt oes idaỽ am danat. Pewis arglỽydes

a geffy y gennym ni. Aedyuot gyt a ni yth wneuthur yn amherodres yn ruuein. Ae dyuot yr amherawdyr yma yth gymryt yn wreic idaw. Ha wyrda heb y uorwyn amheu yr hynn a dywedwch chwi nys gwnaf i. Nae gredu heuyt yn ormod. Namyn os miui a gar yr amherawdyr. deuhet hyt yman ym ol. Ac y rwng dyd a nos y kerdassant y kenadeu drachevyn. Ac ual y diffykyei eu meirch y prynynt ereill o newyd. Ac ual y doethant hyt yn ruuein. kyuarch gwell yr amherawdyr a wnaethant. ac erchi eu koeluein. A hynny a gawssant ual y notteynt. Ni a vydwn gyuarwyd itt arglwyd heb wynt ar vor ac ar tir hyt y lle y mae y wreic vwyhaf a gery. A ni a wdam y henw ae chystlwn ae boned. Ac yn diannot y kerdwys yr amherawdyr yn y luyd. Ar gwyr hynny yn gyuarwyd udunt. Parth ac ynys p^r^dein y doethant dros vor a gweilgi. Ac y gorescynnwys yr ynys ar veli mab manogan ae ueibon. Ac y gyrrwys ar uor wynt. Ac y deuth racdaw hyt yn aruon. Ac yd adnabu yr amherawdyr y wlat mal y gwelas. Ac ual y gwelas kaer aber sein. weldy racco heb ef y gaer y gweleis i y wreic vwyhaf a garaf yndi. Ac y doeth racdaw yr gaer. Ac yr neuad. Ac y gwelas yno kynan uab eudaf. Ac adeon uab eudaf yn gware yr wydbwyll. Ac a welas eudaf uab karadawc. yn eisted y mywn kadeir o ascwrn yn torri gwerin yr wydbwyll. Y uorwyn a welas trwy y hun ef ae gwelei yn eisted y mywn kadeir o eur. Amherodres ruuein heb ef hanpych gwell. A mynet dwylaw mynwgyl idi a wnaeth yr amherawdyr. Ar nos honno y kysgwys genthi. A thrannoeth y bore yd erchis y uorwyn y

hagỽedi am y chaffel yn uoꝛwyn. Ac yntev a erchis idi nodi y hagwedi. A hitheu a nodes* ynys pꝛydein yỽ that. o voꝛ rud hyt ym moꝛ Iwerdon. ar teir rac ynys y dala dan amherodꝛes ruuein. A gỽneuthur teir pꝛif gaer idi hitheu yn y lle y dewissei yn ynys p^{y}dein. Ac yna y dewissaỽd gỽneuthur y gaer uchaf yn aruon idi. Ac y ducpỽyt egỽeryt ruuein yno. hyt pann uei iachussach yꝛ amheraỽdyꝛ y gyscu. Ac y eisted ac y ymdeith. Odyna y gỽnaethpỽyt y dỽy gaer ereill idi. Hyt amgen kaer llion a chaer vyꝛdin. A diwarnaỽt yd aeth yꝛ amheraỽdyꝛ y hela y gaer vyꝛdin. Ac yd aeth hyt ym penn y vꝛevi vaỽꝛ. A thynnv pebyll a wnaeth yꝛ amhaỽdyꝛ yno. Y chadeir vaxen y gelwir y pebyllua honno yꝛ hyt hediỽ. O achaỽs ynteu gỽneuthur y gaer o vyꝛd o wyꝛ y gelwit kaer vyꝛdin. O dyna y medylywys elen gỽneuthur pꝛif ffyꝛd o bob kaer hyt y gilyd ar traỽs ynys pꝛydein. ac y gỽnaethpwyt y ffyꝛd. Ac o achaỽs hynny ~~y gỽnaethpỽ~~ y gelwir ỽynt ffyꝛd elen luydaỽc ỽꝛth y hanuot hi o ynys pꝛydein. Ac na wnaei wyꝛ ynys pꝛydein y lluydeu maỽꝛ hynny y neb namyn idi hi. Seith mlyned y bu yꝛ amheraỽdyꝛ yn yꝛ ynys honn. Sef oed deuaỽt gỽyꝛ ruuein yn yꝛ amser hỽnnỽ. Pa amheraỽdyꝛ bynnac a drickyei yg gỽladoed ereill yn kynnydu seith mlyn^{ed}. trickyei ar y oꝛescyn. Ac ny chaffei dyuot y ruvein dꝛacheuyn. Ac yna y gỽnaethãt ỽynteu amheraỽdyꝛ new. Ac yna y gỽnaeth hỽnnỽ lythyꝛ bygỽth ar vaxen. Hyt oed hagen o lythyꝛ. namyn o deuy di Ac o deuy di byth y ruuein. Ac hyt yg kaer llion y doeth y llythyꝛ hỽnnỽ ar uaxenn ar chỽedleu. Ac

o dyna yd anuones ynteu lythyꝛ ar y gỽꝛ a dywedei y uot yn amheraỽdyꝛ yn ruuein. Nyt oed yny llythyꝛ hỽnnỽ heuyt dim. namyn ot af ynheu y ruuein ac ot af. Ac yna y kerdwys Maxen yn y luyd parth a ruuein. Ac y goꝛesgynnỽys ffreinc a bỽꝛgỽyn ar holl wlatoed hyt yn ~~ffreinc~~ ruuein. ac yd eisteddaỽd ỽꝛth gaer ruuein. Blỽydyn y bu yꝛ amheraỽdyꝛ ỽth y gaer. nyt oed nes idaỽ y chael noꝛ dyd kyntaf. ac yn y ol ynteu y doeth bꝛodyꝛ y elen luydaỽc o ynys Bꝛydein a llu bychan gantunt. a gỽell ymladwyꝛ oed yn y llu by*chan hỽnnỽ. noc eu deu kymeint o wyꝛ Ruuein. ac y dywespỽyt yꝛ amheraỽdyꝛ o welet y llu yn disgynnv yn ymyl y lu ynteu ac yn pebyllyaỽ. Ac ny welsei dyn eiryoet llu degach na chyweirach nac arỽydon hardach noc oed hỽnnỽ yn y ueint. ac y doeth elen y etrych y llu. ac yd adnabu arỽydon y bꝛodyꝛ. Ac yna y doeth kynan uab eudaf ac adeon uab eudaf y ymwelet ar amheraỽdyꝛ. ac y bu lawen yꝛ amh^{er}aỽdyꝛ ỽꝛthunt. ac yd aeth dỽylaỽ mynỽgyl udunt. Ac yna yd edꝛychassant ỽy ar wyꝛ ruuein yn ymlad ar gaer. ac y dywaỽt kynan ỽꝛth y vꝛaỽt. Nyni a geissỽn ymlad ar gaer yn gallach no hynn. Ac yna y messurassant ỽynteu hyt nos uchet y gaer. ac yd ellygassant eu seiri yꝛ koet. ac y gỽnaethpỽyt yscaỽl y pob petwar gỽyr o nadunt. A gỽedy bot hynny yn baraỽt gantunt. Peunyd pob hanner dyd y kymerei y deu amheraỽdyꝛ eu bỽyt. ac y peidynt ac ymlad o bop parth yny darffei y baỽp vỽytta. Ar boꝛedyd y kymerth gỽyꝛ ynys eu bỽyt. ac yvet a wnaethant yny yttoedynt vꝛỽyskeit. a phan yttoedynt y deu am-

heraỽdyꝛ ar eu bỽyt y doeth y bꝛytanyeit ỽꝛth y gaer a dodi eu hyſgolyon ỽꝛthi. Ac yn diannot yd aethant dꝛos y gaer y myỽn. Ny chauas yꝛ amheraỽdyꝛ newyd aruot y wiſgaỽ y arueu ymdanaỽ. yny doethant am y penn ae lad. a llawer y gyt ac ef. A theirnos a thꝛidieu y buant yn gỽaſtattau y gỽyꝛ a oedynt yny gaer ac yn goꝛeſgyn y kaſtell. Ar ranneu ereill o nadunt yn cadỽ y gaer rac dyuot neb o lu maxen idi. yny darffei udunt hỽy gỽaſtatau paỽb ỽꝛth eu kyghoꝛ. Ac yna y dywaỽt Maxen ỽꝛth elen luydaỽc. Ryued maỽꝛ yỽ gennyf i arglỽydes heb ef nat y mi y goꝛeſgynnei dy vꝛodyꝛ di y gaer honn. Arglỽyd amheraỽdyꝛ heb hitheu. gỽeiſſon doethaf oꝛ byt yỽ vym bꝛodyꝛ i. A dos ditheu racco y erchi y gaer. Ac os ỽynteu ae med hi. ti ae keffy yn llawen. Ac yna y doeth yꝛ amheraỽdyꝛ ac elen y erchi y gaer. Ac y dywedaſſant ỽynteu ỽꝛth yꝛ amheraỽdyꝛ. nat oed weithꝛet y neb y gaffel y gaer. nac yỽ rodi idaỽ ynteu. na*myn y wyꝛ ynys Pꝛydein. Ac yna yd agoꝛet pyꝛth kaer ruuein. Ac yd eiſtedwys yꝛ amheraỽdyꝛ yny gadeir. Ac y gỽedwys idaỽ paỽb o wyꝛ ruuein. Ac yna y dywaỽt yꝛ amheraỽdyꝛ ỽꝛth gynan ac adeon. Ha wyꝛda heb ef cỽbyl a geueis i om amherodꝛaeth. Ar llu hỽnn mi ae rodaf y chỽytheu y oꝛeſgyn y gyueir y mynnoch ar y byt. Ac yna y kerdaſſant ỽynteu ac y goꝛeſgynnaſſant gỽledyd a cheſtyll a dinaſſoed. Ac y lladaſſant eu gỽyꝛ oll. Ac y gadaſſant y gỽꝛaged yn vyỽ. Ac uelly y buant yny yttoed y gỽeiſſon ieueinc a dathoed y gyt ac ỽynt yn wyꝛ llwydon. rac hyt y buaſſynt yny goꝛeſgyn hỽnnỽ. Ac yna y dywaỽt kynan ỽꝛth adeon y vꝛaỽt. Peth

a vẏny di heb ef ae trigyaỽ yny wlat honn. Ae mynet yꝛ wlat yd hanỽyt o honei. Sef y kauas yny gyghoꝛ mynet y wlat a llawer y gyt ac ef. Ac yno y trigywys kynan ar rann arall gyt ac ef y pꝛesswylaỽ. Ac y kaỽssant yn eu kyghoꝛ llad tauodeu y gỽꝛaged. rac llygru eu hieith. Ac o achaỽs tewi oꝛ gỽꝛaged ac eu hieith. y gelỽit gwyꝛ llydaỽ bꝛytaen. Ac odyna y doeth yn vynych o ynys pꝛydein ac ettwa y daỽ yꝛ ieith honno. Ar chwedyl hỽnn a elwir. Bꝛeudỽyt maxen wledic amheraỽdyr ruuein. Ac yman y mae teruyn arnaỽ. . .

Lludd and Llevelys.

Llyma gyfranc llud a lleuelis.

Yr beli mawr uab manogan y bu tri meib. llud. a chaswallawn. a nynnyaw. a herwyd y kyuarwydyt pedweryd mab idaw uu lleuelys. A gwedy marw beli a dygwydaw teyrnas ynys prydein yn llaw llud. y uab yr hynaf. ae llywyaw o lud hi yn llwydyannus. ef a atnewydwys muroed llundein. o anriuedic tyroed ae damgylchynwys. A gwedy hynny a orchymynnwys yr kiwtawtwyr adeilat tei yndi megys na bei yn y teyrnassoed. tei kyfurd ac a uei yndi. Ac y gyt a hynny ymladwr da oed. a hael ac ehalaeth y rodei wyt a diawt y bawb or ae keissei. a chyt bei lawer o geyryd a dinassoed idaw honn a garei ef yn vwy nor vn. Ac yn honno y pressswylei y rann vwyhaf or vlwydyn. Ac wrth hynny y gelwit hi kaer lud. Ac or diwed kaer lundein. A gwedy dyuot estrawn genedyl idi. y gelwit hi lundein. neu ynteu lwndrys. * Mwyhaf oe vrodyr y karei lud y lleuelys. kanys gwr prud a doeth oed. A gwedy clybot ryuarw brenhin heb adaw etiued idaw namyn vn uerch. Ac adaw y kyuoeth yn llaw honno. ef a doeth att lud y vrawt

y erchi kyghor a nerth idaw. Ac nyt ynvwyhaf yr lles idaw ef. namyn yr keissaw achwanegu enryded ac vrdas a theilyngdawt y eu kenedyl o gallei vynet y teyrnas ffreinc y erchi y uorwyn honno yn wreic idaw. Ac yn y lle y vrawt a gytsynnyawd ac ef. Ac a uu da gantaw y gyghor ar hynny. Ac yn y lle paratoi llongeu ac eu llanw o varchogyon arvawc. a chychwyn parth a ffreinc. Ac yn y lle gwedy eu disgynnu. Anuon kenadeu a orugant y uenegi y wyrda freinc ystyr y neges y dothoed oe cheissaw. Ac o gyt gyghor gwyrda freinc ae thywyssogyon y rodet y uorwyn y leuerys a choron y deyrnas y gyt a hi. A gwedy hynny ef a lywyawd y gyuoeth yn prud ac yn doeth. ac yn detwyd hyt tra barhaawd y oes. A gwedy llithraw talym o amser. teir gormes a dygwydwys yn ynys prydein. ar ny welsei neb or ynyssed gynt eu kyfryw. Kyntaf o nadunt oed ryw genedyl a doeth a elwit y coranneit. A chymeint oed eu gwybot ac nat oed ymadrawd dros wyneb yr ynys yr isset y dywettit or kyuarffei y gwynt ac ef nys gwypynt. Ac wrth hynny ny ellit drwc udunt. Yr eil ormes oed. diaspat a dodit pob nos kalan mei. vch bob aelwyt yn ynys p'ydein. A hōno a aei trwy gallonneu y dynyon. ac ae hofnockaei yn gymeint ac y collei y gwyr eu lliw ac eu nerth. Ar gwraged eu beichogyeu. Ar meibon ar merchet a gollynt eu synhwyreu. Ar holl anifeileit ar gwyd ar dayar. Ar dyfred a edewit yn diffrwyth. Tryded ormes oed yr meint uei y darmerth ar arlwy. a barattoit yn llyssoed y brenhin. kyt bei arlwy vlwydyn o vwyt a diawt. ny cheffit vyth dim o honaw. namyn

a treulit yꝛ vn nos gyntaf. ar dỽy oꝛmes ereill nyt oed neb a wyppei pa ystyꝛ oed ud|dunt. Ac ỽꝛth hynny mỽy gobeith oed kaffel gỽaret oꝛ gyntaf. noc oed oꝛ eil neu oꝛ dꝛyded. Ac ỽꝛth hynny llud vꝛenhin a gymerth pryder maỽꝛ a goual yndaỽ. kany wydyat pa ffoꝛd y kaffei waret rac y goꝛmesseu hynny. A galỽ attaỽ a oꝛuc holl wyꝛda y gyuoeth. a gouyn kyghoꝛ udunt pa beth a wnelynt yn erbyn y goꝛmessoed hynny. Ac ogyf*fred gyghoꝛ y wyꝛda. llud uab beli a aeth att leuelis y vꝛaỽt bꝛenhin freinc. kanys gỽꝛ maỽꝛ y gygoꝛ a doeth oed hỽnnỽ y geissaỽ kyghoꝛ y gantaỽ. Ac yna parattoi llyghes a wnaethant. a hynny yn dirgel ac yn distaỽ. rac gỽybot oꝛ genedyl honno ystyꝛ y neges. nac o neb dy eithyꝛ y bꝛenhin ae gyghoꝛwyꝛ. A gỽedy eu bot yn baraỽt ỽynt a aethant yn eu llynghes. llud ac aethole y gyt ac ef. a dechꝛeu rỽygaỽ y moꝛoed parth a freinc. a gỽedy dyuot y chwedleu hynny att leuelis. kany wydyat achaỽs llyghes y vꝛaỽt. y doeth ynteu oꝛ parth arall yn y erbyn ef. a llynghes gantaỽ diruaỽꝛ y meint. A gỽedy gỽelet o lud hynny. ef a edewis y holl longeu ar y weilgi allan dy eithyꝛ vn llong. ac yn yꝛ vn honno y doeth yn erbyn y vꝛaỽt. Ynteu y myỽn vn llong arall a doeth yn erbyn y vꝛaỽt. a gỽedy eu dyuot y gyt pob un o nadunt a aeth dỽylaỽ mynỽgyl y gilyd. ac o vꝛaỽdoꝛyaỽl garyat pob vn a ressawaỽd y gilyd o nadunt. A gỽedy menegi o lud y vꝛaỽt ystyr y neges. lleuelis a dywaỽt y gỽydyat e hun ystyꝛ y dyuodyat yꝛ gỽladoed hynny. Ac odyna y kymerassant kyt gyghoꝛ y ymdidan am eu negesseu yn amgen no hynny. megys nat elei y gỽynt

am eu hymadꝛaỽd. rac gỽybot oꝛ coꝛannyeit a dywettynt. Ac yna y peris lleuelis gỽneuthur coꝛn hir o euyd. a thꝛỽy y coꝛn hỽnnỽ ymdywedut. A phy ymadꝛaỽd bynnac a dywettei yꝛ vn o nadunt ỽꝛth y gilyd. trỽy y coꝛn. ny dodei ar yꝛ vn o nadunt. namyn ymadꝛaỽd go atcas gỽꝛthỽyneb. A gỽed gỽelet o leuelis hynny a bot y kythꝛeul yn eu lleſteiryaỽ. Ac yn teruyſcu trỽy y coꝛn. y peris ynteu dodi gỽin yn y coꝛn ae olchi. a thꝛỽy rinnwed y gỽin gyꝛru y kythꝛeul oꝛ coꝛn. A gỽedy bot ~~eubot~~ eu hymadꝛaỽd yn dileſteir. y dywaỽt lleuelis ỽꝛth y vꝛaỽt y rodei idaỽ ryỽ bꝛyuet. A gadu rei o nadunt yn vyỽ y hiliaỽ. rac ofyn dyuot eilweith o damwein y ryỽ oꝛmes honno. a chymryt ereill oꝛ pꝛyuet ae bꝛiwaỽ ym plith dỽuyꝛ. Ac ef a gadarnhaei bot yn da hynny y diſtriỽ kenedyl y coꝛanyeit. Nyt amgen gỽedy y delei adꝛef y deyꝛnas. dyuynnu yꝛ holl bobyl y gyt y genedyl ef. a chenedyl y coꝛanyeit yꝛ vn dadleu. Ar uedỽl gỽneuthur tageued y ryg*tunt. A phan vei baỽp o nadunt y gyt. kymryt y dỽuyꝛ rinwedaỽl hỽnnỽ. ae vỽꝛỽ a paỽp yn gyſredin. Ac ef a gadarnhaei y gỽennỽynei y dỽfyꝛ hỽnnỽ genedyl y coꝛannyeit. ac na ladei. ac nat eidigauei neb oe genedyl e hun. Yꝛ eil oꝛmes heb ef yſſyd yth gyuoeth di. dꝛeic yỽ honno. a dꝛeic eſtraỽn genedyl arall yſſyd yn ymlad a hi. Ac yn keiſſaỽ y goꝛeſgynn. Ac ỽꝛth hynny heb y dyt ych dꝛeic chỽi diaſpat engiryaỽl. Ac ual hynny y gelly kaffel gỽybot hynny. Gwedy delych atref. par ueſſuraỽ yr ynys oe hyt ae llet. Ac yn y lle y keffych di y pꝑnt perued yn iaỽn. par gladu y lle hỽnnỽ. Ac odyna par dodi

kerỽyneit oꝛ med goꝛeu a aller y wneuthur y myỽn
y clad hỽnnỽ. a llenn opali ar wyneb y gerwyn. Ac
odyna yth perſon dy hunan. byd yn gỽylaỽ. Ac yna
ti a wely y dꝛeigeu yn ymlad yn rith aruthter anifeil-
eit. Ac oꝛ diwed ydant yn rith dꝛeigeu yn yꝛ awyꝛ.
Ac yn diwethaf oll gỽedy darffo udunt o engiryaỽl
a girat ymlad vlinaỽ. ỽynt a ſyrthant yn rith deu
barchell hyt ar y llenn. Ac a ſudant gantunt y llenn.
Ac a e tynnant hyt yg gỽaelaỽt y gerwyn. Ac a yvant
y med yn gỽbyl. Ac a gyſcant gỽedy hynny. Ac yna
yn y lle plycca ditheu y llenn yn eu kylch ỽynteu. Ac
yn y lle kadarnhaf a geffych yth gyſoeth y myỽn kiſt
uaen clad ỽynt. A chud y myỽn y daear. A hyt tra
vont hỽy yn y lle kadarn hỽnnỽ. ny daỽ goꝛmes y ynys
pꝛydein ole arall. A chaỽs y tryded oꝛmes yỽ heb ef.
Gỽꝛ lleturithaỽc kadarn yſſyd yn dỽyn dy vỽyt a th lyn
a th darmerth. A hỽnnỽ teỽ yỽ y hut a e leturith a beir
y baỽp kyſcu. Ac ỽꝛth hynny y mae reit y titheu
yth perſſon dy hun gỽylaỽ dy wledeu a th arỽyleu. Ac
rac goꝛuot o e gyſcu ef arnat. bit gerỽynet o dỽfyꝛ oer
geyꝛ dy laỽ. A phan vo kyſgu yn treiſſaỽ arnat. dos
y myỽn y gerwyn. Ac yna y dymchoeles llud dꝛa-
cheuyn y wlat. Ac yn diannot y dyuynnỽys attaỽ paỽb
yn llỽyꝛ o e genedyl ef. ac oꝛ coꝛanneit. Ac megys y
dyſgaỽd lleuelis idaỽ. bꝛiwaỽ y pꝛyuet a oꝛuc ym plith
y dỽfyꝛ. A bỽꝛỽ hỽnnỽ yn gyffredin ar baỽp. Ac yn
diannot y diffeithaỽd holl giwtaỽt y coꝛanneit uelly
heb echꝛys ar neb oꝛ bꝛytanyeit. Ac ym penn yſpeit
gỽedy hynny. llud a beris meſſuraỽ yꝛ ynys ar y hyt
ac ar y llet. * Ac yn ryt ychen y cauas y pỽynt

perued. ac yny lle hwnnw y peris cladu y dayar. ac ynyclad hwnnw goffot kerwyn ynllawn oz med gozeu aallwyt y wneuthur. a llenn opali ar y wyneb. Ac ef e hun ynos honno yngwylyat. ac ual yd oed uelly. ef awelas ydzeigeu yn ymlad. A gwedy blinaw onadunt adiffygyaw. wynt a difgynnaffant ar warthaf y llenn. ae thynnu gantunt hyt yg gwaelawt y gerwyn. a gwedy daruot ud|dunt yuet ymed. kyfcu aozugant. ac yneu kwfc llud ablygwys y llenn yneu kylch. ac yny lle diogelaf agauas yn eryri y myWn kift vaen ae kudywys. Sef ffuruf y gelwit y lle hwnnw gwedy hynny. dinas emreis. a chyn no hynny dinas ffaraon dande. Trydyd crynweiffat uu hwnnw a tozres y gallon anniuiged. ac uelly y peidywys ydymheftlus diafpat aoed yny kyuoeth. A gwedy daruot hynny. llud vzenhin a beris arlwy gwled diruawz y meint. a gwedy ybot ynbarawt goffot kerwyn yn llawn odwfyz oer geyz ylaw. Ac ef ehun yny pziawt perfon ae gwylwys. ac ual y byd uelly yn wifcedic o arueu. val am y tryded wylua oz nos. nachaf y clyw llawer o didaneu odidawc. ac amryuaelyon gerdeu. a hun yny gymell ynteu y gyfcu. Ac ar hynny fef aozuc ynteu rac llefteiryaw ar ydarpar ae ozthzymu oe hun. mynet yn vynych yny dwfyz. ac yny diwed nachaf gwz diruawz y veint yn wifcedic o arueu trymyon kadarn yn dyuot y mywn a chawell gantaw. ac megys y gnottayffei yndodi yz holl darmerth ar arlwy ovwyt allyn yny cawell. ac yn kychwynv ac ef ymeith. ac nyt oed dim ryuedach gan lud noc eigaw yn y kawell hwnnw peth kymeint a hynny. ac ar hynny llud

vrenhin agychwynnwys yny ol. Ac adywawt wrthaw val hyñ. Arho Arho heb ef. kyt rywnelych di sarhaedeu llawer a chollededeu kynno hynn. nys gwney bellach. ony barn dy vilwryaeth dy uot yn drech ac yn dewrach no mi. Ac yn diannot ynteu aossodes y kawell ar y llawr. Ac ae arhoes ef attaw. Ac angerdawl ymlad avu y rygtunt. yny oed y tanllachar yn ehedec or arueu. Ac or diwed ymauael aoruc llud ac ef. Ar dyghetuen awelas damwheinaw y uudugolyaeth y lud. gan vwrw yr ormes yryngtaw ar * daear. A gwedy goruot arnaw o rym ac angerd. erchi nawd aoruc idaw. Pa wed heb y brenhin y gallwn i rodi nawd ytti wedy y gyniuer collet asarhaet rywnaethost titheu ymi. Py holl gollededeu eiryoet heb yr ynteu or awneuthum i ytti. mi ae hennillaf itt yn gystal ac y dugym. Ac ny wnaf y gyffelyb o hynn allan. A gwr ffydlawn vydaf i ytti bellach. Ar brenhin a gymerth hynny y gantaw. Ac uelly y gwaredawd llud y teir gormes y ar ynys prydein. Ac o hynny hyt yn diwed y oes yn hedwch lwydyannus y llywyawd llud uab beli ynys prydein. Ar chwedyl hwnn a elwir kyfranc llud a lleuelys. Ac uelly y teruynha . . .